

Welcome

A guide for new refugees

Mirë se vini!

Udhëzues për refugjatët e sapoardhur

The purpose of this guide

This guide is for adults who have recently been granted refugee or Humanitarian Protection status after claiming asylum. This guide is relevant to new refugees living in England. Refugees in Scotland can find information at www.gov.scot/publications/new-scots-refugee-integration-strategy-2018-2022/ and refugees in Wales can find information at www.gov.wales/sanctuary.

The Government published an Integrated Communities Strategy action plan in February 2019. This recognised that integration is a two-way process and everyone has a part to play in upholding our shared values, both people already here and those looking to make the UK their home. Information about life in the UK is important in helping refugees and other new migrants to take advantage of the opportunities that the UK offers, and to understand the responsibilities we all have to other groups in our society.

We hope this guide will help you find your way more easily. It contains useful information about how to make contact with the services that can help you after you have been granted refugee or Humanitarian Protection status. This information is intended as a helpful starting point. More detailed information about specific services in your local area will be available through local authorities and charities.

Qëllimi i këtij udhëzuesi

Ky udhëzues është për të rriturit që kanë përfituar statusin e refugjatit dhe të mbrojtjes humanitare pas kërkesës për azil. Ky udhëzues është i përshtatshëm për refugjatët e rinj që jetojnë në Angli. Refugjatët në Skoci mund të gjejnë informacione në faqen

www.gov.scot/publications/new-scots-refugee-integration-strategy-2018-2022/

ndërsa ata në Uells në faqen

www.gov.wales/sanctuary.

Qeveria ka publikuar një plan veprimi në kuadër të Strategjisë për Komunitetet e Integruara në shkurt 2019. Ky publikim dëshmoi se integrimi është një proces i dyanshëm dhe të gjithë kanë një rol për të luajtur në ruajtjen e vlerave tona të përbashkëta, nga ata që tashmë jetojnë këtu, por edhe nga ata që kërkojnë ta bëjnë MB-në shtëpinë e tyre. Informacioni rreth jetës në MB është i rëndësishëm për t'u ardhur në ndihmë refugjatëve dhe emigrantëve të tjerë të rinj për të shfrytëzuar mundësitë që ofron Britania dhe për të kuptuar përgjegjësitë që ne të gjithë kemi ndaj grupeve të tjera në shoqërinë tonë.

Ne shpresojmë që ky udhëzues t'ju ndihmojë që të përshtateni më lehtë. Ai përmban informacione të nevojshme mbi mënyrën se si të kontaktoni me shërbimet që mund t'ju vijnë në ndihmë pasi të keni përfituar statusin e refugjatit ose të mbrojtjes humanitare. Ky informacion ka për qëllim të shërbejë si ndihmë fillestare. Më shumë informacione të detajuara rreth shërbimeve të veçanta në zonën tuaj do të jenë të disponueshme nga autoritetet dhe shoqatat bamirëse vendase.

In this booklet you will find sections on:

A general introduction to the UK including things you may find helpful such as what money is used, how transport works and what the weather is like	
Relevant information once you've been recognised as a refugee	
Preparing you for the move on period: what you should do and how to access support, employment and housing	
Employment: how to find a job and apply for support while you search	
Finding accommodation	
Accessing education	
What rights and responsibilities you have, what is legal and illegal, and how to get help from the police	
How to see a doctor and other healthcare needs	

Në këtë broshurë ju do të gjeni pjesë si më poshtë:

Një prezantim i përgjithshëm i Britanisë përfshirë çështje që mund t'ju ndihmojnë, të tilla si cila është monedha e përdorur, si funksionon transporti dhe si është moti	
Informacione të përshtatshme për ju sapo të jeni pranuar si refugjat	
Përgatitjen tuaj për periudhën e përshtatjes: Çfarë duhet të bëni dhe si të përfitoni mbështetje, punësim dhe strehim	
Punësimi: Si të gjeni punë dhe të aplikoni për mbështetje, ndërsa jeni në kërkim të një pune	
Gjetja e strehimit	
Shkollimi	
Cilat janë të drejtat dhe përgjegjësitë tuaja, çfarë është e ligjshme dhe e paligjshme dhe si të keni ndihmën e policisë	
Si të shikoni një mjek dhe nevoja të tjera shëndetësore	

Contents

Chapter 1
Introduction to the UK

Chapter 2
Once you've been recognised as a refugee

Chapter 3
The first month

Chapter 4
Employment and Benefits

Chapter 5
Housing and Services

Chapter 6
Education

Chapter 7
Legal Rights and Responsibilities

Chapter 8
Healthcare

Chapter 9
Contacts and Further Information

Tabela e përmbajtjes

	Kapitulli 1 Njohuri të përgjithshme mbi Mbretërinë e Bashkuar (MB)
	Kapitulli 2 Pas njohjes si refugjat
	Kapitulli 3 Muaji i parë
	Kapitulli 4 Punësimi dhe ndihmat
	Kapitulli 5 Strehimi dhe shërbimet
	Kapitulli 6 Arsimi
	Kapitulli 7 Të drejtat dhe përgjegjësitë ligjore
	Kapitulli 8 Kujdesi shëndetësor
	Kapitulli 9 Kontaktet dhe informacionet e mëtejshme

Chapter 1

Introduction to the UK

In this chapter you will learn about:

- ✓ The people, language and culture in the UK
- ✓ The political system

Kapitulli 1

Njohuri të përgjithshme mbi Mbretërinë e Bashkuar (MB)

Në këtë kapitull ju do të mësoni rreth:

Njerëzve, gjuhës dhe kulturës në MB

Sistemit politik

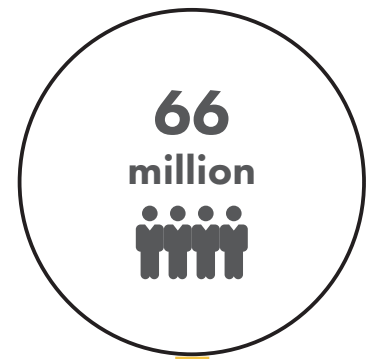
Population, culture and religion

Around 66 million people live in the UK. 55 million people live in England, while around 5.4 million people live in Scotland, 3 million in Wales and 1.9 million in Northern Ireland.

The UK is ethnically diverse with a multi-cultural and multi-faith society. Some areas of the UK are more diverse than others, especially larger cities. In 2011, over 14% of the population identified themselves as being part of an ethnic group other than white. This includes mixed ethnic groups, Asian, African and Arab people. The largest religion in the UK is Christianity, with 33.2 million people (59% of the population). The second largest religion is Islam, with 2.7 million people (5% of the population). Around a quarter of the UK population practise no religion.

UK population

England

Scotland

5.4 million

Wales

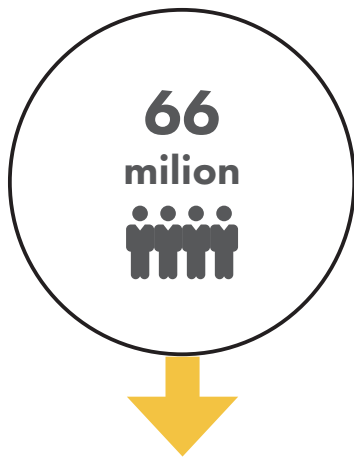
3 million

Northern Ireland

1.9 million

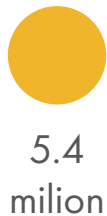
Popullsia e MB-së

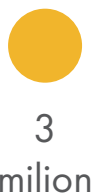
Anglia

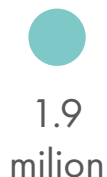
Skocia

Uells

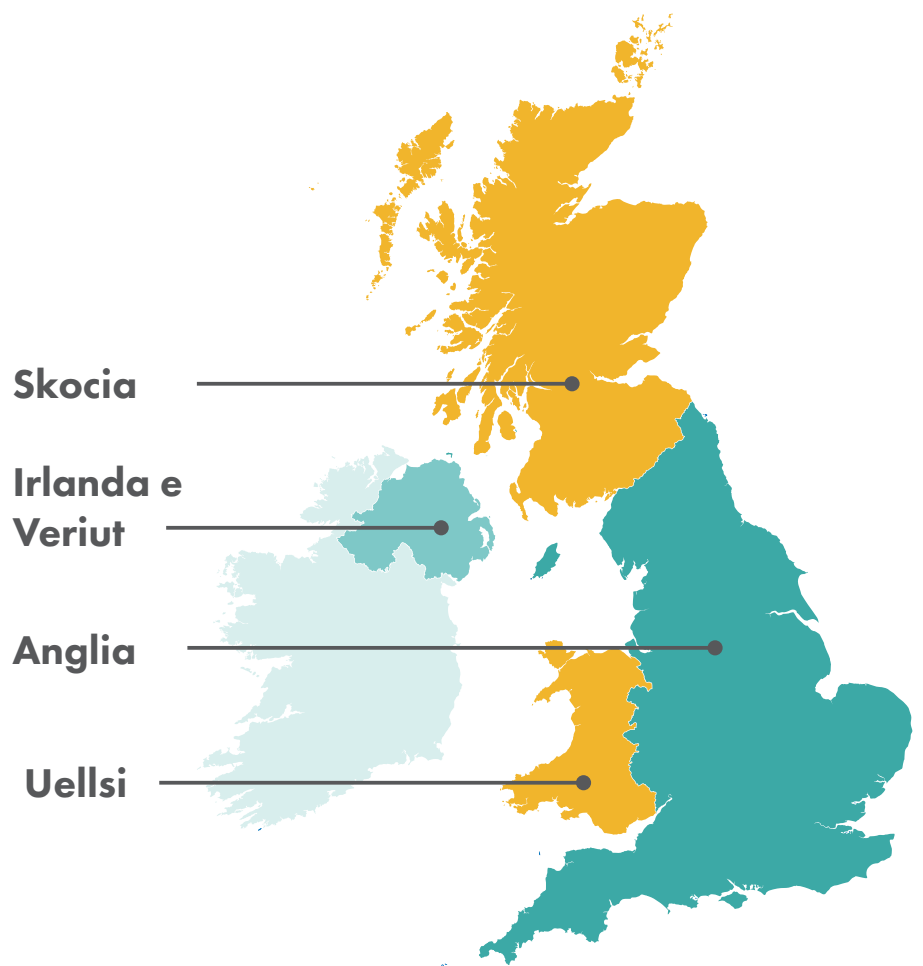
Irlanda e Veriut

Popullsia, kultura dhe feja

Në MB jetojnë rreth 66 milion banorë. 55 milion jetojnë në Angli, ndërsa rreth 5.4 milion në Skoci, 3 milion në Uells dhe 1.9 milion në Irlandën e Veriut.

MB është etnikisht e ndryshme me shoqëri multikulturore dhe multifetare. Disa rajone të MB-së janë më heterogjene se të tjerat, në veçanti qytetet e mëdha. Në 2011, mbi 14% e popullsisë e identifikuan veten e tyre si pjesë e një grupi tjetër etnik përveç të bardhëve. Kjo përfshin grupe të përziera etnike si aziatikë, afrikanë dhe arabë. Feja më e përhapur në MB është ajo e krishterë, me 33.2 milion njerëz (59% e popullsisë). Feja e dytë më e përhapur është ajo islame, me 2.7 milion njerëz (5% e popullsisë). Rreth një e katërta e popullsisë në MB nuk praktikon asnjë fe.

Cultural and religious differences, tolerance and fairness are important values. People are allowed to practise or celebrate their beliefs or identity, provided they respect the belief or identity of others and are not in conflict with UK laws.

You are free to practise your religion. You can find churches, mosques, synagogues or other places of worship in many towns and cities, though there are fewer in rural areas. Christianity is the official religion and festivals such as Christmas and Easter are widely celebrated.

People must respect each other's views, religion and dress, even if it is different from what they are used to. It is illegal to treat people in a bad or different way because of where they come from, their gender, sexuality, religion, political views, age, disability or other characteristics.

Languages

The main language in the UK is English. The UK uses British spelling, which differs slightly to American English. There are many different regional accents across the UK.

Welsh is also widely used and taught in Wales and there are other recognised regional languages such as Scots Gaelic, Scots, Irish/Gaelic and Cornish.

**Main language:
English**

Regional dialects

People must respect each other's views, religion and dress, even if it is different from what they are used to. It is illegal to treat people in a bad or different way because of where they come from, their gender, sexuality, religion, political views, age, disability or other characteristics.

Ndryshimet kulturore dhe fetare, toleranca dhe paanshmëria janë vlera të rëndësishme. Njerëzit kanë të drejtën të praktikojnë ose festojnë besimet ose identitetin e tyre, me kusht që të respektojnë besimin ose identitetin e të tjerëve dhe këto nuk bien ndesh me ligjet e MB-së.

Gjuha kryesore: Gjuha angleze

Ju jeni të lirë të praktikoni fenë tuaj. Ju mund të gjeni kisha, xhami, sinagoga ose vende të tjera të lutjes në shumë qyteza dhe qytete, edhe pse në zonat rurale ka më pak. Krishtërimi është feja zyrtare dhe festa të tilla si ajo e Krishtlindjes dhe Pashkëve festohen në masë të gjerë.

Njerëzit duhet të respektojnë pikëpamjet e njëri-tjetrit, fenë dhe veshjet qofshin këto të ndryshme nga ato me të cilat jeni mësuar. Është e paligjshme t'i trajtosh keq njerëzit ose në një mënyrë tjetër për shkak të origjinës, gjinisë, orientimit seksual, fesë, pikëpamjeve politike, moshës, aftësive të kufizuara ose karakteristikave të tyre të tjera.

Dialekte rajonale

Gjuhët

Gjuha kryesore në MB është gjuha angleze. MB përdor shqiptimin britanik, që është pak ndryshe nga anglishtja e folur në Amerikë. Gjuha angleze ka shumë dialekte të ndryshme anembanë MB-së.

Gjuha e Uellsit është gjerësisht e përdorur dhe mësuar në Uells dhe ekzistojnë gjuhë të njohura rajonale si gjuha skoceze gaelik, ajo irlandeze/gaelik dhe kornish.

Njerëzit duhet të respektojnë pikëpamjet e njëri-tjetrit, fenë dhe veshjet qofshin këto të ndryshme nga ato me të cilat jeni mësuar. Është e paligjshme t'i trajtosh keq njerëzit ose në një mënyrë tjetër për shkak të origjinës, gjinisë, orientimit seksual, fesë, pikëpamjeve politike, moshës, aftësive të kufizuara ose karakteristikave të tyre të tjera.

Political system and law

The UK is a constitutional monarchy and a parliamentary democracy. This means that the monarch is the head of state, but power rests in the democratically elected parliament.

The Prime Minister leads the government. The government is usually formed by the largest political party who are elected through free and fair elections.

The power to make laws rests in the two Houses of Parliament: the House of Commons and House of Lords. The House of Commons is made up of 650 representatives (Members of Parliament or MPs) from geographical constituencies, elected every five years by the general public. The House of Lords is made up of appointed members.

Scotland, Wales and Northern Ireland also each have their own government, and while their responsibilities differ, typically they have responsibility for issues such as healthcare and education. Scotland and Northern Ireland also have responsibility for policing. Local councils (also called local authorities) are elected by the local population and are responsible for local services such as social services, libraries and sports centres, rubbish collection, roads and other local issues.

The legal system is independent of the government and parliament. See Chapter 7 – Rights and Responsibilities for more details.

Sistemi politik dhe ligjor

MB është monarki konstitucionale dhe demokraci parlamentare. Kjo do të thotë se monarku është kreu i shtetit, por pushteti është në dorë të parlamentit i zgjedhur në formë demokratike.

Kryeministri është kreu i qeverisë. Zakonisht qeveria formohet nga partia më e madhe politike që zgjidhet përmes zgjedhjeve të lira dhe të drejta.

Pushteti legjislativ është kompetencë e dy Dhomave të Parlamentit: Dhomës së Ulët dhe Dhomës së Lartë. Dhoma e Ulët përbëhet nga 650 përfaqësues (Anëtarë të Parlamentit ose deputetë) nga zona zgjedhore sipas ndarjeve gjeografike, të zgjedhur çdo pesë vjet nga votuesit. Dhoma e Lartë përbëhet nga anëtarë të emëruar.

Skocia, Uellsia dhe Irlanda e Veriut kanë gjithashtu qeverinë e tyre dhe ndërkohë që përgjegjësitë e tyre ndryshojnë, ato zakonisht janë përgjegjëse për çështje që lidhen me shëndetësinë dhe arsimin. Skocia dhe Irlanda e Veriut janë përgjegjëse edhe për shërbimin policor. Këshillat lokalë (të quajtur edhe si autoritete lokale) zgjidhen nga votuesit lokalë dhe kanë përgjegjësi për shërbimet lokale si ato sociale, bibliotekat, qendrat sportive, grumbullimin e mbeturinave, mirëmbajtjen e rrugëve dhe çështje të tjera lokale.

Sistemi ligjor është i pavarur nga qeveria dhe parlamenti. Për më shumë detaje shikoni kapitullin 7 - Të drejtat dhe përgjegjësitë

The law is enforced by the police, who treat everyone fairly and ensure the safety of all citizens. If you are the victim of a crime or suspect a crime, you should contact the police immediately. The police are required to perform their duties in line with standards of professional behaviour for police officers. If you are not satisfied with the service you have received from the police, you can complain.

Queen Elizabeth II and the Monarchy

The UK has a royal family and Queen Elizabeth II has been the head of state since 1952, which makes her the longest-reigning monarch in the history of the UK. She is married to Prince Philip, who is also known as the Duke of Edinburgh.

Her son Prince Charles, Prince of Wales, is next in line to the throne, followed by Prince William, the son of Prince Charles. Prince William and his wife Catherine hold the title of the Duke and Duchess of Cambridge.

Policia është agjencia ligjzbatuese, që i trajton të gjithë në mënyrë të paanshme dhe u ofron siguri të gjithë qytetarëve. Nëse jeni viktimë e një krimi ose dyshoni për ndonjë krim, ju duhet të telefononi menjëherë policinë. Policia është e detyruar ta kryejë detyrën e saj në përputhje me standardet e sjelljes profesionale të oficerëve të policisë. Nëse nuk jeni i/e kënaqur me shërbimin e ofruar nga policia, ju mund të bëni një ankesë.

Mbretëresha Elizabeta II dhe Monarkia

MB ka një familje mbretërore dhe Mbretëresha Elizabeta II është kreu i shtetit që prej vitit 1952, që e bën atë monarken me sundimin më të gjatë në historinë e MB-së. Ajo është e martuar me Princin Filip, që njihet gjithashtu edhe si Duka i Edinburgut.

Djali i saj, Princi Çarls, Princi i Uellsit, është pasardhësi i fronit, i ndjekur nga Princi Uilliam, djali i Princit Çarls. Princi Uilliam dhe bashkëshortja e tij Kethrin mbajnë titullin e Dukës dhe Dukeshës së Kembrixhit.

Other important information

Money

The currency in the UK is the Pound Sterling (£).
£1 (one pound) = 100p (100 pennies, or pence).

Cash is accepted in most places but increasingly people use debit/credit cards to pay for goods and services.

Public transport

There is an extensive train and bus network across the country.

To use public transport, you usually have to buy a ticket before travelling. For national trains or buses, tickets are usually much cheaper if bought in advance. Times and ticket prices vary across the UK; you can find out more information on the national rail website:

www.nationalrail.co.uk or in your local train or bus station.

Informacione të tjera të rëndësishme

Monedha

Monedha zyrtare në MB është pound sterlina (£).
£1 (one pound) = 100p (100 pennies, or pence).

Pagesa me para në dorë pranohet në shumë vende, por njerëzit janë duke paguar gjithnjë e më shumë me karta debiti/krediti për ushqime dhe shërbime.

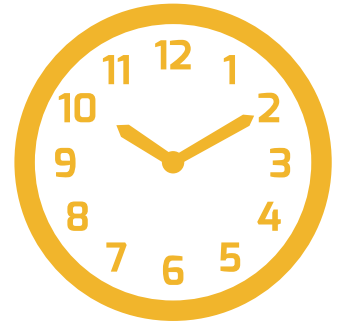
Transporti publik

Ekziston një rrjet i gjerë trenash dhe autobusësh në të gjithë vendin.

Për të përdorur transportin publik, ju zakonisht duhet të blini një biletë para se të udhëtoni. Për transportin kombëtar me tren ose autobus, biletat zakonisht kushtojnë më lirë nëse blihen para kohe. Orari dhe çmimet e biletave ndryshojnë nga njëri vend në tjetrin në MB; për më shumë informacion mund të vizitoni faqen e internetit të rrjetit hekurudhor kombëtar: www.nationalrail.co.uk ose në stacionin tuaj lokal të trenit ose autobusit.

Timezone and daylight saving

The UK time zone is Greenwich Mean Time (GMT) during winter months and GMT +1 (also called British Summer Time or BST) during the summer. In order to make the most of sunlight hours, the UK (along with the rest of Europe) moves its clocks forward by one hour in late March, and then moves them back in late October.

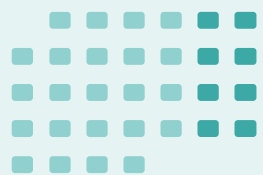

Weekends and bank holidays

The UK weekend falls on Saturday and Sunday, when most offices close. Banks and post offices are usually open Monday-Friday and on Saturday morning, but close on Saturday afternoon and Sunday. However, most shops and restaurants remain open on Saturday and for much of Sunday.

There are a number of public holidays throughout the year. Some apply across the entire UK and some are specific to England and Wales, Scotland or Northern Ireland. Most businesses close, but shops, restaurants and leisure facilities usually remain open.

• Calendar •

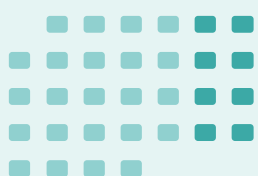

Zona kohore dhe ora verore

Zona kohore në MB është Ora e Meridianit të Grinuiçit (GMT) gjatë muajve të dimrit dhe +1 GMT (e njohur gjithashtu edhe si Koha Verore Britanike ose "BST") gjatë verës. Për të shfrytëzuar në maksimum orët verore, MB (bashkë me pjesën tjetër të Evropës) i ndryshon akrepat një orë para në fund të marsit, dhe një orë pas në fund të tetorit.

• Kalendari •

Fundjavat dhe festat zyrtare

Në MB e shtuna dhe e diela janë ditë fundjave, ditë ku shumë zyra mbyllen. Bankat dhe zyrat postare qëndrojnë hapur nga e hëna në të premte dhe të shtunave paradite, por mbyllen të shtunave pasdite dhe të dielave. Megjithatë, shumë dyqane e restorante qëndrojnë hapur të shtunave dhe për pjesën më të madhe të dielave.

Gjatë gjithë vitit ka një numër festash zyrtare. Disa janë në të gjithë MB-në dhe disa të tjera janë specifike për Anglinë dhe Uellsin, Skocinë ose Irlandën e Veriut. Shumë biznese mbyllen, por dyqanet, restorantet dhe qendrat e argëtimit qëndrojnë zakonisht hapur.

Summary

The UK is a constitutional monarchy and a parliamentary democracy

English is the main language in the UK

The UK is multi-cultural and multi-faith. You must respect other people's views and beliefs and abide by UK law

Përmbledhje

MB është monarki konstitucionale dhe demokraci parlamentare

Gjuha angleze është gjuha kryesore në MB

MB është shoqëri multikulturore dhe multifetare. Ju duhet t'i respektoni pikëpamjet dhe bindjet e njerëzve dhe të veproni në përputhje me ligjet e MB-së.

Chapter 2

Once you have been recognised as a refugee

In this chapter you will learn about:

- ✓ Your immigration status and if your family can join you in the UK
- ✓ Your biometric residence permit and travelling outside the UK
- ✓ Opening a bank account
- ✓ Learning English

Kapitulli 2

Pas njohjes si refugjat

Në këtë kapitull ju do të mësoni rreth:

Statusit tuaj të emigracionit dhe nëse familja juaj mund t'ju bashkohet në MB.

Lejes suaj biometrike të qëndrimit dhe udhëtimit jashtë MB-së.

Hapjes së një llogarie bankare

Mësimin të gjuhës angleze

Your status

If you have refugee or Humanitarian Protection status in the UK, it means that:

- You may legally remain in the UK for five years from the date you are recognised as a refugee or in need of Humanitarian Protection
- You can access public services e.g. healthcare and schools
- You can apply to stay permanently in the UK (known as 'indefinite leave to remain') after five years
- You may work
- You may apply for social-welfare benefits to support you to live and find work

People granted Humanitarian Protection or refugee status have a number of the same entitlements. However, refugee status has some differences to Humanitarian Protection, for example in relation to university applications and education support (see further information on page 118) and travelling to other countries (see further information on page 34).

You may work

**You may apply
for benefits until you
are able to work**

Ju mund të punoni

**Ju mund të aplikoni
për ndihma derisa
të filloni një punë**

Statusi juaj

Nëse keni statusin e refugjatit ose të mbrojtjes humanitare në MB, kjo do të thotë që:

- Ju mund të qëndroni ligjërisht në MB për pesë vjet nga data e pranimit si refugjat ose nëse keni nevojë për mbrojtje humanitare
- Ju mund të keni akses në shërbimet publike, p.sh. në kujdesin shëndetësor dhe shkolla
- Ju mund të aplikoni për qëndrim të përhershëm në MB (e njohur si "leje qëndrimi e pakufizuar") pas pesë vjetësh
- Ju mund të punoni
- Ju mund të aplikoni për përfitime sociale si mbështetje për të jetuar dhe për të gjetur punë

Njerëzit që përfitojnë statusin e mbrojtjes humanitare ose atë të refugjatit kanë një sërë të drejtash të njëjta. Megjithatë, statusi i refugjatit ndryshon në disa aspekte në krahasim me atë të mbrojtjes humanitare, p.sh. në lidhje me aplikimet në universitete dhe ndihmën arsimore (për më tepër informacion shikoni faqen 118), udhëtimet në vende të tjera (për më tepër informacion shikoni faqen 34).

Family links

Where possible, the aim is for refugees to be resettled as a family group but sometimes families can become separated. Opportunities for other family members to join you in the UK may be very limited and there is no guarantee that they will be able to join you. These opportunities may include family reunion under the immigration rules, Family Migration routes and resettlement.

If you have family based in one of the UK's resettlement host countries and they wish to join you in the UK, this may be possible but there is no guarantee. Resettlement is only available to a very small number of refugees and places are therefore reserved for the most vulnerable cases only.

You should advise them:

- To register with UNHCR in one of the UK's resettlement host countries
- To tell UNHCR that they wish to be reunited with you in the UK, providing your UNHCR reference number if you know this
- UNHCR may assess if resettlement is the appropriate solution for your family and whether they can be prioritised for resettlement based on their needs
- Even if UNHCR refer your family members to the UK under the resettlement scheme, the UK might reject the application or not be able to find suitable accommodation
- If the UK accepts them, we will try our best to locate families close to each other, but this is not always possible and they may be resettled in a different area of the UK

**Register with
UNHCR**

UNHCR will decide

**Family may be
resettled in a
different area**

**Regjistrohuni në
UNHCR**

**UNHCR do të marrë
një vendim**

**Familja mund të
shpërngulet në një
zonë tjetër**

Lidhjet familjare

Aty ku është e mundur, qëllimi është që refugjatet të risistemohen në grup si familje, por ndonjëherë familjet mund të ndahen. Mundësitë që anëtarët e tjerë të familjes të bashkohen me ju në MB janë shumë të kufizuara dhe nuk ka asnjë garanci se ata mundet të bashkohen me ju. Këto mundësi mund të përfshijnë bashkimin familjar sipas rregullave të emigracionit, linjën e emigracionit familjar dhe shpërnguljen.

Nëse familja juaj ndodhet në një nga vendet pritëse të shpërnguljes në MB dhe ata duan të bashkohen me ju në MB, kjo mund të jetë e mundur, por jo e garantuar. Shpërngulja është e mundur vetëm për një numër të vogël refugjatësh dhe prandaj vendet janë të rezervuara vetëm për rastet më delikate.

Ju duhet t'i këshilloni ata si më poshtë:

- Të regjistrohen pranë UNHCR-së në një nga vendet pritëse të shpërnguljes në MB.
- T'i tregojnë UNHCR-së se duan të bashkohen me ju në MB, duke u dhënë numrin tuaj të referencës të UNHCR-së nëse e dini
- UNHCR-ja mund të vlerësojë nëse shpërngulja është një zgjidhje e përshtatshme për familjen dhe nëse ata mund të trajtohen me prioritet për këtë bazuar në nevojat e tyre
- Edhe nëse UNHCR-ja ia referon anëtarët e familjes suaj MB-së sipas skemës së shpërnguljes, MB mund ta refuzojë aplikimin ose mund të mos gjejë strehim të përshtatshëm.
- Nëse MB i pranon, ne do të bëjmë të pamundurën për t'i vendosur familjet pranë, por kjo nuk është gjithmonë e mundur dhe ata mund të dërgohen në një rajon tjetër në MB.

If you are married or have a partner and/or children under the age of 18, the leave you have been granted entitles your spouse or partner and minor children to join you in the UK, providing they were part of your family unit before you left your country of origin to seek asylum. They will need to meet certain conditions which are set out in the Home Office policy on Family Reunion and the Immigration Rules. You can find the policy on GOV.UK at: <http://www.gov.uk/government/collections/asylum-decision-making-guidance-asylum-instructions>

Family Reunion visas are free of charge. Your family must apply online at www.gov.uk/settlement-refugee-or-humanitarian-protection/family-reunion and make an appointment at a UK Visa Application Centre overseas to enrol their biometrics. The visa will be issued if the Visa Officer is satisfied, from the evidence presented, that the applicant is related as claimed to the person they are applying to join in the UK. This may lead to a review of your entitlement to refugee or Humanitarian Protection status in the UK.

If your spouse or partner and minor children are not in the UK and want to apply for family reunion, they will need to make an application for entry clearance to the UK before they travel. Details on how to apply are available on GOV.UK at: <http://www.gov.uk/settlement-refugee-or-humanitarian-protection/family-reunion>

If your family members wish to visit you in the UK for a shorter period of time, they may be able to apply for a visit visa although this may not be successful. More information can be found on GOV.UK

Nëse jeni i martuar ose keni një partner/e dhe/ose fëmijë nën moshën 18 vjeç, leja me të cilën jeni pajisur ju jep të drejtën që bashkëshorti/ja ose partneri/ja dhe fëmijët e mitur të bashkohen me ju në MB, me kusht që të ishin pjesë e familjes para se të largoheshit nga vendi juaj i origjinës për të kërkuar azil. Ata duhet të përmbushin kushte të caktuara të specifikuara në politikat e Ministrisë së Brendshme (Home Office) për bashkimin familjar dhe rregullave të emigracionit. Ju mund t'i gjeni këto politika në faqen GOV.UK duke klikuar: <http://www.gov.uk/government/collections/asylum-decision-making-guidance-asylum-instructions>

Vizat për bashkim familjar janë falas. Familja juaj duhet të aplikojë në faqen e internetit www.gov.uk/settlement-refugee-or-humanitarian-protection/family-reunion dhe të caktojë një takim në Qendrat e Aplikimit për Viza Britanike jashtë shtetit për të regjistruar të dhënat biometrike. Viza do të lëshohet nëse oficeri i vizave është i kënaqur me provat e paraqitura, se aplikanti ka lidhje familjare, siç pretendohet, me personin që ata janë duke aplikuar për t'ju bashkuar në MB. Kjo mund të çojë në rishqyrtimin e së drejtës suaj të statusit të refugjatit ose atë të mbrojtjes humanitare në MB.

Nëse bashkëshorti/ja ose partneri/ja dhe fëmijët e mitur nuk janë në MB dhe duan të aplikojnë për bashkim familjar, ata duhet të marrin një leje hyrjeje në MB përpara se të udhëtojnë. Informacione të detajuara për mënyrën e aplikimit mund të gjenden në GOV.UK në faqen: <http://www.gov.uk/settlement-refugee-or-humanitarian-protection/family-reunion>

Nëse anëtarët e familjes tuaj duan t'ju vizitojnë në MB për një kohë të shkurtër, ata mund të aplikojnë për një vizë vizite edhe pse kjo mund të mos jetë e suksesshme. Për më tepër informacion vizitoni faqen GOV.UK

Biometric Residence Permit

Once you have been recognised as a refugee you will receive a Biometric Residence Permit (BRP) in the post which will have your national insurance number on the reverse of the card.

Please keep this important document safe as it is evidence of your legal status in the UK and shows how long you may stay in the UK for.

It will also say that you are allowed to work in the UK. This document is required to access benefits, healthcare, apply for jobs, and so on (see Chapter 4 – Employment and Benefits).

You do not need to pay for the BRP.

This is what your BRP will look like.

Leja Biometrike e Qëndrimit (BRP)

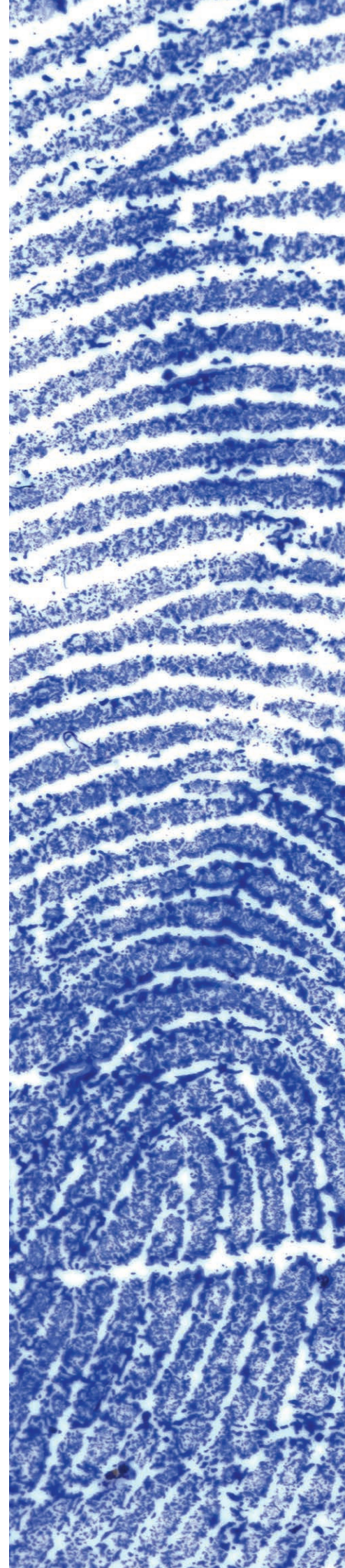
Sapo të jeni pranuar si refugjat ju do të merrni përmes postës Lejen Biometrike të Qëndrimit (BRP) bashkë me numrin e sigurimeve shoqërore në anën e pasme të kartës.

Ju lutemi ruajeni këtë dokument, sepse shërben si dëshmi e statusit tuaj ligjor në MB dhe tregon se sa kohë mund të qëndroni në MB.

Aty është e shkruar gjithashtu se ju mund të punoni në MB. Ky dokument është i nevojshëm për ndihma nga shteti, kujdes shëndetësor, aplikim për punë, etj. (shikoni kapitullin 4 - Punësimi dhe përfitimet)

Ju nuk duhet të paguani për BRP-në.

Ja si duket një BRP.

Travelling outside the UK

You can travel outside the UK. However, you should not travel to your country of origin and/or the country from which you sought refuge as this could result in the withdrawal of your refugee or Humanitarian Protection status when you return to the UK. The rules relating to travelling outside the UK depend on whether you have Humanitarian Protection or refugee status.

Humanitarian Protection

If you have Humanitarian Protection you:

- Can travel on your national passport if you still hold a valid national passport
- Must take your BRP with you if you travel, as you will need to show this to an immigration officer to demonstrate that you have the right to enter and stay in the UK
- If you don't have a passport you should apply for a Home Office Travel Document (see below)

Refugee Status

If you have refugee status you:

- Cannot travel on your national passport, even if you still hold a valid passport, as this may impact your refugee status
- Will need to apply to the Home Office for a travel document

Udhëtimi jashtë MB-së

Ju mund të udhëtoni jashtë MB-së. Megjithatë, ju nuk duhet të udhëtoni drejt vendit tuaj të origjinës dhe/ose vendit nga ku kërkuat mbrojtje, pasi kjo mund të rezultojë në heqjen e statusit të refugjatit ose atë të mbrojtjes humanitare gjatë kthimit tuaj për në MB. Rregullat në lidhje me udhëtimin jashtë MB-së varen nëse ju keni statusin e refugjatit ose mbrojtjes humanitare.

Mbrojtja humanitare

Nëse keni mbrojtje humanitare:

- Ju mund të udhëtoni me pasaportën tuaj, nëse ende keni një të tillë të vlefshme
- Ju duhet ta merrni me vete BRP-në gjatë udhëtimit, duke qenë se duhet t'ia paraqisni oficerit të emigracionit për të demonstruar se keni të drejtën për të hyrë dhe qëndruar në MB.
- Nëse nuk keni një pasaportë ju duhet të aplikoni për një dokument udhëtimi pranë Zyrës së Punëve të Brendshme (Home Office) (shikoni më poshtë)

Statusi i refugjatit

Nëse keni statusin e refugjatit:

- Ju nuk mund të udhëtoni me pasaportën tuaj kombëtare, edhe nëse është ende e vlefshme, pasi kjo mund të ndikojë në statusin tuaj të refugjatit.
- Ju duhet të aplikoni pranë Zyrës së Punëve të Brendshme (Home Office) për dokument udhëtimi

Applying for travel documents

If you are issued with a Home Office Travel Document, this will not be valid for travel back to your home country.

Details of how to apply and the cost of a Home Office travel document can be found at:

www.gov.uk/apply-home-office-travel-document/overview

You may need a visa to travel to other countries. Please check the visa and other entry requirements of the country you wish to visit via the relevant embassy for that country in London before buying a ticket or attempting to travel.

Aplikimi për dokument udhëtimi

Nëse pajiseni me dokument udhëtimi nga Zyra e Punëve të Brendshme (Home Office) ky nuk do të jetë i vlefshëm për të udhëtuar në vendin tuaj.

Për informacion më të detajuar në lidhje me aplikimin dhe koston e dokumentit të udhëtimit nga Zyra e Punëve të Brendshme vizitoni faqen

www.gov.uk/apply-home-office-travel-document/overview

Ju mund të keni nevojë të aplikoni për vizë për të udhëtuar në shtete të tjera. Ju lutemi kontrolloni kushtet e vizës dhe të hyrjes në vendin që doni të vizitoni nëpërmjet ambasadës përkatëse të atij vendi në Londër, para se të blini biletën ose të bëni përgatitje për udhëtimin.

Opening a bank account

Opening a bank account is important when you are recognised as a refugee: to keep your money safe and to enable you to receive payments. Benefit payments will usually be paid directly into your bank account and it is also the easiest way for employers to pay you when you get a job.

There are a range of banks and you can choose one that suits you best. There are also online-only providers which you can use.

In order to open a bank account you will usually need to show a form of identification such as your passport or BRP as well as proof of your address, such as your tenancy agreement (see Chapter 5 – Housing and Services) or a gas, electric or phone bill. Some banks will accept sight of your Universal Credit account as proof of identification.

You should ask about any charges when you open a bank account. Depending on the terms and conditions of your account, you may be charged if you spend more money than you have or for other services that may be included.

Once you open your account, you will usually be issued with a debit card which can be used to pay for things in most shops. You can also arrange for bills to be paid directly from your account using 'direct debit'.

Hapja e një llogarie bankare

Hapja e një llogari bankare është e rëndësishme kur pranoheni si refugjat, që të ruani paratë tuaja dhe të jeni në gjendje të merrni pagesa. Pagesat për benefitet do të kalojnë direkt në llogarinë tuaj bankare dhe kjo është gjithashtu mënyra më e lehtë që punëdhënësit t'ju paguajnë kur të keni një punë.

Ekzistojnë një sërë bankash të ndryshme dhe ju mund të zgjidhni atë që është më e përshtatshme për juve. Ju mund të shfrytëzoni gjithashtu edhe shërbimin e bankave digjitale online.

Për të hapur një llogari bankare ju zakonisht duhet të keni me vete një mjet identifikimi si pasaportë apo BRP, dhe gjithashtu edhe një dokument që vërteton adresën tuaj që mund të jetë kontrata e qirasë (shikoni kapitullin 5 - Strehimi dhe shërbimet) fatura e gazit, energjisë elektrike ose e telefonit. Disa banka do të pranojnë shikimin e llogarisë suaj Universal Credit si dëshmi identifikimi.

Ju duhet të pyesni nëse ka ndonjë pagesë për hapjen e llogarisë bankare. Në varësi të afateve dhe kushteve të llogarisë suaj, ju mund të tarifoheni nëse shpenzoni më shumë para nga sa keni ose për shërbime të tjera që mund të përfshihen.

Pasi ta keni hapur llogarinë tuaj bankare, ju zakonisht do të pajiseni me një kartë debiti, që mund të përdoret për të paguar për sende në shumë dyqane. Ju mund të kërkonte gjithashtu që edhe faturat të paguhen direkt nga llogaria juaj duke përdorur "debitim direkt".

Learning English

Learning to speak English is very important and will help you to settle into your new life and live independently, enable you to go to the doctor on your own, help your children at school and help you get a job or study further.

You are entitled to free English language tuition if you are unemployed and looking for work. If you are attending appointments at the Jobcentre (see chapter 4 on Employment and Benefits), your work coach may refer you to an English language class.

You can also find information about English classes by contacting the local council where you live. Before you join a class, a teacher will check your level and find out more about you, so that you can join a class with people who are at a similar level as you, and which is suitable for your needs. If you have a baby or young children, you may need to arrange for someone to care for them while you attend classes, or find a class with a creche.

You do not need to know any English to join an English course. Classes can be a lot of fun and are a good place to meet people and make friends.

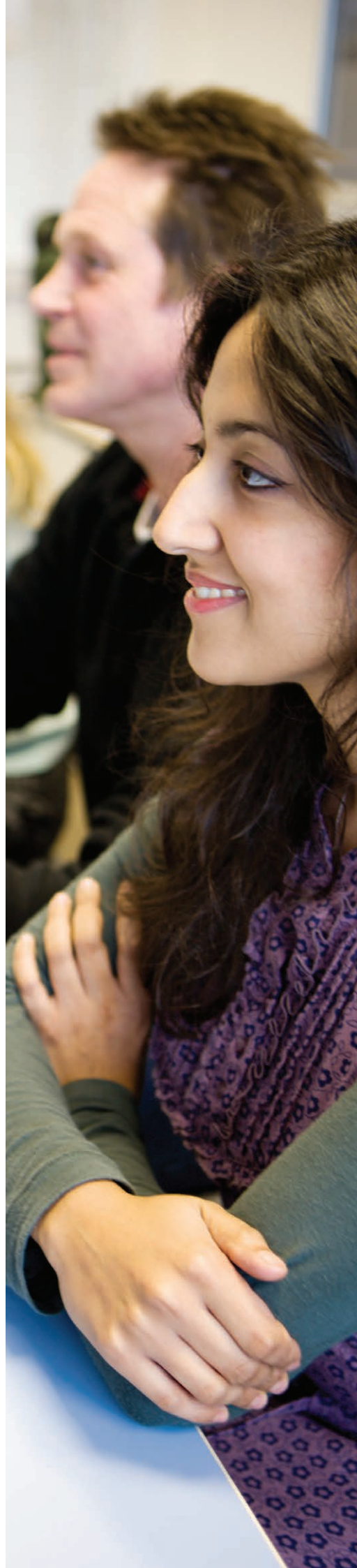
Mësimi i gjuhës angleze

Mësimi i gjuhës angleze është shumë i rëndësishëm dhe do t'ju ndihmojë që të përshtateni me jetën e re dhe të jetoni në mënyrë të pavarur, të jeni në gjendje të shkoni vetë te doktori, të ndihmoni fëmijët në shkollë, të gjeni një punë ose të studioni më tej.

Ju keni të drejtën e mëimit të gjuhës angleze falas nëse jeni i/e papunë dhe jeni në kërkim të një pune. Nëse keni takime pranë Zyrës së Punës (Jobcentre) (shikoni kapitullin 4 - Punësimi dhe ndihmat), këshilluesi për punësimin mund t'ju referojë në një kurs të gjuhës angleze.

Ju gjithashtu mund të gjeni informacione rreth kurseve të gjuhës angleze duke kontaktuar këshillin lokal të zonës ku jetoni. Para se të filloni, një mësues do të vlerësojë nivelin tuaj të gjuhës dhe të informohet më shumë rreth jush, me qëllim që të regjistroheni në një kurs me njerëz që kanë të njëjtin nivel si ju, dhe që është i përshtatshëm për nevojat tuaja. Nëse keni një foshnjë ose fëmijë të vegjël, ju duhet të merrni masat që dikush të kujdeset gjatë kohës që jeni në kurs, ose të gjeni një klasë me çerdhe.

Nuk është e nevojshme që ju të dini anglisht për t'u regjistruar në kursin e gjuhës angleze. Klasat mund të jenë shumë zbavitëse dhe një vend i mirë për të takuar njerëz dhe për të bërë miq.

Summary

You can access public services, work and claim benefits

Family links

You will receive a Biometric Residence Permit (BRP), which allows you to remain in the UK and find work – please keep this safe

You should open a bank account as soon as possible to help manage your money

Learning to speak English is very important and you should find out about classes available in your local area as soon as possible

Përmbledhje

Ju mund të përfitoni shërbime publike, të punoni dhe të kërkonte benefite	
Lidhjet familjare:	
Ju do të merrni Lejen Biometrike të Qëndrimit (BRP), që ju mundëson të qëndroni në MB dhe të kërkonte punë - Ju lutemi ruajeni me shumë kujdes atë	
Ju duhet të hapni një llogari bankare sa më shpejt të jetë e mundur për të menaxhuar paratë tuaja	
Mësimi i gjuhës angleze është shumë i rëndësishëm dhe ju duhet të pyesni rreth kurseve të mundshme në zonën tuaj lokale sa më shpejt të jetë e mundur	

Chapter 3

The First Month

In this chapter you will learn about:

- ✓ Moving from asylum support to other services
- ✓ Migrant Help services
- ✓ Finding accommodation
- ✓ Integration loans

Kapitulli 3

Muaji i parë

Në këtë kapitull ju do të mësoni rreth:

- Kalimit nga mbështetja në varësi të azilit në shërbime të tjera
- Shërbimet e Ndhmës së Migrantëve
- Gjetjes së akomodimit
- Kredisë për qëllime integrimi

Successful Claims

Once you are recognised as a refugee by the Home Office you should read your decision letter carefully. It contains important information about the support you are entitled to, and what you need to do next.

Home Office support stops

You will receive your Biometric Residence Permit within 5 to 7 working days from when you have been granted refugee or Humanitarian Protection status. If you have been receiving support from the Home Office this will stop 28 days after your BRP has been sent to you. This means that you will need to make an appointment with the Department for Work and Pensions (DWP) at your local Jobcentre to ask for help in finding employment, and to claim the benefits you are entitled to. You will also need to arrange your own housing.

It is very important that you make an appointment with DWP quickly, so that your benefits can be paid to you as soon as possible

Kërkesa të suksesshme

Pasi njohjes si refugjat nga Zyra e Punëve të Brendshme ju duhet ta lexoni me kujdes letrën tuaj të vendimit. Ajo përmban informacione të rëndësishme rreth përkrahjes që ju ofrohet si e drejtë ligjore dhe çfarë duhet të bëni më pas.

Mbështetja nga Zyra e Punëve të Brendshme ndërpritet

Ju do të merrni Lejen Biometrike të Qëndrimit brenda 5 - 7 ditëve të punës nga momenti që keni përfituar statusin e refugjatit dhe të mbrojtjes humanitare. Nëse keni qenë duke marrë përkrahje nga Zyra e Punëve të Brendshme kjo do të ndërpritet pas 28 ditësh nga momenti i dërgimi të BRP-së. Kjo do të thotë se ju duhet të lini një takim me Departamentin e Punës dhe Pensioneve (DWP) pranë Zyrës suaj lokale të Punës (Jobcentre) për të kërkuar ndihmë në gjetjen e një pune dhe për të aplikuar për ndihma që ju ofrohen si një e drejtë ligjore. Ju gjithashtu duhet ta gjeni vetë akomodimin tuaj.

Është shumë e rëndësishme që të caktoni një takim pranë DWP-së shpejt, me qëllim që ndihmat tuaja t'ju paguhen sa më shpejt të jetë e mundur.

Support from Migrant Help

If you have received asylum support from the Home Office, Migrant Help can provide advice about accessing benefits, housing and other services before the end of the 28 day period when your asylum support will end. They can help you book an appointment at your local Jobcentre to access benefits and receive advice on employment.

The Home Office will notify Migrant Help about the outcome of your asylum claim and Migrant Help will contact you within one working day. They will advise of the support they can provide and if you wish to receive their assistance, they will schedule a follow-on appointment.

Appointments will be provided either via telephone or face to face:

Tel: 0808 8010 503

Website: [https://www.migranthelpuk.org/
contact](https://www.migranthelpuk.org/contact)

Mbështetja nga Ndihma e Migrantëve

Nëse keni marrë ndihmë për azil nga Zyra e Ministrisë së Brendshme, Ndihma e Migrantëve mund të ofrojë këshilla rreth qasjes në ndihma shtetërore, strehim dhe shërbime të tjera para përfundimit të periudhës 28 ditore, kur ndihma juaj e azilit do të përfundojë. Ata mund t'ju ndihmojnë të caktoni një takim në Qendrën tuaj të Punës për të marrë ndihma nga shteti dhe këshilla mbi punësimin.

Zyra e Minsitrisë së Brendshme do të njoftojë zyrën e Ndhmës së Migrantëve për rezultatin e kërkesës suaj të azilit dhe ata do t'ju kontaktojnë brenda një dite pune. Ata do të këshillojnë për mbështetjen që mund të japin dhe nëse dëshironi të merrni ndihmën e tyre, ata do të planifikojnë një takim në vazhdim.

Takimet do të ofrohen nëpërmjet telefonit ose ballë për ballë:

Tel: 0808 8010 503

Faqja e internetit: <https://www.migranthelpuk.org/contact>

Leaving your accommodation

If you have been in government asylum accommodation while you have been waiting for your asylum decision this support will come to an end. You will need to find somewhere else to live. This could be private rented accommodation, a live-in job, hostel, flat, or house-share. You can also ask your Local Authority's Housing Department for advice and help.

Whichever option you choose, finding a new home once you leave your asylum accommodation is likely to take time. We strongly advise you to think about this as soon as possible, and to contact your Housing Officer who can advise you.

On the day you leave, you must take all your belongings with you, and leave your accommodation in the same condition as it was when you first moved in; clean and tidy.

If you have any problems or questions about your accommodation, you should contact Migrant Help. Your letter from the Home Office tells you the name of your accommodation provider and gives details of your support.

You can also discuss this at your appointment with DWP, who may be able to advise you further.

Largimi nga akomodimi juaj

Nëse keni qenë në një strehim azili të qeverisë ndërsa keni qenë duke pritur për vendimin e kërkesës suaj për azil kjo përkrahje do të ndërpritet. Ju duhet të gjeni një vend tjetër për të jetuar. Kjo mund të jetë një banesë private me qira, punë që përfshin strehimin, bujtinë, apartament ose shtëpi e përbashkët. Ju mund të pyesni edhe Departamentin e Strehimit të Autoritetit tuaj Lokal për këshilla dhe ndihmë.

Çfarëdo alternative të zgjidhni, gjetja e një strehimi të ri pas largimit nga akomodimi juaj i azilit ka mundësi që të kërkojë kohë. Ne ju këshillojmë fort që të mendoni për këtë sa më shpejt të jetë e mundur dhe të kontaktoni me Menaxherin e Strehimit për këshilla.

Në ditën e largimit, ju duhet të merrni të gjitha sendet tuaja me vete dhe ta lini akomodimin në të njëjtën gjendje siç e gjetet në fillim: të pastër dhe të rregullt.

Nëse keni ndonjë shqetësim ose pyetje rreth strehimit tuaj, ju duhet të kontaktoni Ndhmën e Migrantëve. Letra nga Zyra e Punëve të Brendshme përmban emrin e siguruesit të strehimit dhe të dhëna të detajuara rreth ndihmës suaj.

Ju mund ta diskutoni këtë gjithashtu në takimin me DWP-në, që mund t'ju ofrojnë këshilla të mëtejshme.

Integration loans

You are entitled to apply for an integration loan if you are 18 years of age or over. Integration loans have to be paid back but they are interest free. Loan applications can be made for items or activities that will help your integration into society. This could be help with housing, getting a job or education.

Information on the loan and an application form can be found on GOV.UK at

www.gov.uk/government/publications/application-for-an-integration-loan or you can request a form from the contact details provided in the accompanying paperwork with your decision letter.

Receive loans

Don't forget to read the following chapter – Employment & Benefits.

Marrja e kredive

Kredi për qëllime integrimi

Ju keni të drejtën për të aplikuar për kredi integrimi nëse jeni 18 vjeç e lart. Kreditë e integrimit duhet të shlyhen, por ato jepen pa interes. Aplikimet për këtë kredi mund të bëhen për nevoja ose aktivitete që do t'ju ndihmojnë të integroheshi në shoqëri. Kjo mund të përdoret si ndihmë për strehim, për të gjetur punë ose për arsim.

Informacioni për kredinë dhe formulari i aplikimit mund të gjenden në faqen e internetit GOV.UK www.gov.uk/government/publications/application-for-an-integration-loan ose mund të kërkoni një formular duke përdorur të dhënat e kontaktit të siguruara në letrën shoqëruese të letrës suaj të vendimit.

Summary

Jobcentre Plus can help you find employment and access benefits

Home Office support stops

Migrant Help can help you make an appointment at the Jobcentre

If you have been in Government asylum accommodation, you will need to find somewhere else to live and your local authority can help

Përmbledhje

Zyra e Punës (Jobcentre) mund t'ju ndihmojë që të gjeni punë dhe të merrni benefite.	
Mbështetja nga Zyra e Punëve të Brendshme ndërpritet	
Ndihma për Migrantët mund t'ju ndihmojë të bëni një takim te Qendra e Punës.	
Nëse keni jetuar në akomodimin e azilit të siguruar nga qeveria, ju duhet të gjeni një strehim tjetër dhe për këtë mund t'ju ndihmojë autoritetit juaj lokal.	

Chapter 4

Employment and Benefits

In this chapter you will learn about:

- Work in the UK
- How to find a job
- Paying taxes
- Financial support while you are not working or you are on a low income
- Your employment rights and how the law protects you at work

Kapitulli 4

Punësimi dhe ndihmat

Në këtë kapitull ju do të mësoni rreth:

- Punësimin në MB
- Si të gjeni një punë
- Pagimit të taksave
- Mbështetjes financiare gjatë kohës që jeni i/e papunë ose keni të ardhura të ulëta
- Të drejtave tuaja të punësimin dhe si ju mbron ligji në punë

Employment opportunities

Finding a job will not only increase your income but will help you settle into your new life. There are many different kinds of jobs. Major industries in the UK include agriculture, production and services.

Some jobs will require qualifications or skills including speaking English. It may take time to build your skills and gain experience until you find a suitable job.

Many jobs require you to work 'normal working hours', often 9am to 5pm Monday to Friday. Your normal working hours will be fixed by your employment contract. For some jobs you may be expected to work in the evenings, weekends or at night.

Part-time jobs are also available. Some people may choose to work part-time in order to look after children, support themselves while studying or alongside another part-time job to increase their earnings.

Most people between 18 and 65 years old are expected to find work unless they are studying, caring for children or other family members or unable to work due to health issues. From the age of 16, it is possible to start to work for a few hours alongside studies, or take on an apprenticeship.

16 – 65 years old
Working age

9:00am to 5:00pm
Normal working hours

You have the right to work as soon as you have been granted refugee or Humanitarian Protection status in the UK. However, you will not automatically be given a job.

16 - 65 vjeç
Mosha për punë

09:00 deri në 17:00

Orët normale të
punës

Mundësi punësimi

Gjetja e një pune jo vetëm që do të rrisë të ardhurat tuaja, por do t'ju ndihmojnë që të përshtateni me jetën tuaj të re. Ka shumë punë të ndryshme që mund të bëni. Industritë kryesore në MB përfshijnë bujqësinë, prodhimin dhe shërbimet.

Për disa punë janë të nevojshme kualifikimet ose aftësitë përfshirë këtu edhe njohjen e gjuhës angleze. Mund t'ju duhet kohë të përvetësoni aftësitë tuaja dhe të përfitoni përvojën e duhur deri në gjetjen e një pune të përshtatshme.

Për shumë punë është e nevojshme që të punoni gjatë "orëve normale të punës", shpesh nga ora 09:00 deri në orën 17:00 nga e hëna në të premte. Orët tuaja normale të punës rregullohen sipas kontratës së punës. Për disa punë, mund t'ju kërkohet të punoni mbrëmjeve, gjatë fundjavave ose gjatë natës.

Edhe punët me kohë të pjesshme janë të disponueshme. Disa njerëz mund të zgjedhin të punojnë me kohë të pjesshme me qëllim që të kujdesen për fëmijët, të ndihmojnë veten e tyre gjatë studimeve ose paralelisht një punë tjetër me kohë të pjesshme për të rritur të ardhurat e tyre.

Shumica e njerëzve ndërmjet moshës 18 dhe 65 vjeç kanë gjasa që të gjejnë punë, veçse nëse janë duke studiuar, ose kujdesur për fëmijët ose anëtarët e tjerë të familjes ose nuk mund të punojnë për arsye shëndetësore. Nga moshë 16 vjeç, punësimi është i mundur për disa orë paralelisht me studimet, ose për të bërë një stazh pune.

Ju keni të drejtën e punësimit sapo të keni përfituar statusin e refugjatit dhe të mbrojtjes humanitare në MB. Megjithatë, ju nuk mund të filloni punë menjëherë.

Getting a job

In order to work in the UK, you will need your National Insurance number (NINO or NI number), which will be printed on your BRP. This is a unique set of letters and numbers for each person. It records the tax and National Insurance contributions you make, which pay for your healthcare and other public services. You cannot work or receive benefits without your NI number.

To get help to find a job, you should:

- Visit your local Jobcentre Plus – the Jobcentre can help you find jobs or direct you to training to help you get a job
- Look in local and national newspapers or recruitment websites where jobs are advertised
- Register with a recruitment agency who can find jobs for you
- Ask friends and relatives if they know of any available jobs where they work
- Visit local companies to enquire about job vacancies

Visit Jobcentre Plus

**Look in newspapers
or recruitment
websites**

**Register with
recruitment agency**

Të vizitoni Zyrën e Punës (Jobcentre)

Të kërkonti në gazeta ose faqet e punësimit në internet

Të regjistrohesh pranë një agjencie punësimi

Gjetja e një pune

Për të punuar në MB, ju duhet të pajiseni me Numrin e Sigurimeve Shoqërore (NINO ose NIN) që do të stampohet në BRP. Ky përbëhet nga një set i veçantë shkronjash dhe numrash për çdo person. Ky numër regjistron taksat dhe kontributet e sigurimeve shoqërore që ju derdhni, që përdoren për shërbimet e tua shëndetësore dhe të tjera publike. Ju nuk mund të punoni ose të përfitoni ndihma pa numrin e sigurimeve.

Për të gjetur një punë ju duhet:

- Të vizitoni Zyrën e tuaj të Punës (Jobcentre) - Zyra e Punës mund t'ju ndihmojë të gjeni punë ose t'ju udhëzojë si të gjeni punë.
- Të kërkonti në gazetatat lokale dhe kombëtare ose portalet e punësimit në internet ku postohen punë të ndryshme.
- Të regjistroheni në një agjenci punësimi, e cila mund t'ju ndihmojë të gjeni punë.
- Të pyesni miqtë ose të afërmit, nëse ata janë në dijeni të ndonjë vendi të lirë pune aty ku punojnë.
- Të vizitoni kompanitë lokale për të pyetur rreth vendeve të lira të punës.

Applying for a job

Once you have identified a job you want to do, you must submit an application. You must carefully read what information the employer has asked for. Usually this is either an application form, or a CV (curriculum vitae) and a covering letter.

A CV is a formal list of your qualifications and experience. A covering letter is a short description that states why you are applying for the job and why you think you meet the requirements in the job description advertised. Your Jobcentre Plus work coach can arrange help for you to prepare these if required.

Once the application is submitted, you may be invited to an interview. The format of interviews can vary. For example, you may be asked a series of questions in a face-to-face meeting or you may be given a trial shift where you do the job for a day or part of a day. You should pay close attention to the instructions for any interview you are offered.

Employers may also ask to see your documentation. It will help if you can bring your original documents such as your BRP which is evidence of your right to work in the UK, college diplomas and any other proof of your qualifications and experience to show to employers. Employers may also ask for references from people who can verify your suitability for employment (such as a former manager, teacher or colleague). You can also go online onto <https://www.gov.uk/prove-right-to-work> which allows you to authorise an employer to access your data to prove that you have the right to work in the UK.

Aplikim për punë

Pasi të keni gjetur një punë që dëshironi ta bëni, ju duhet të dorëzoni një aplikim. Ju duhet të lexoni me kujdes të gjithë informacionin e kërkuar nga punëdhënësi. Zakonisht kjo bëhet ose përmes një formulari aplikimi ose një CV-je (curriculum vitae) dhe një letër interesi.

CV-ja është një listë formale me kualifikimet dhe përvojën tuaj. Letra e interesit paraqet një përshkrim të shkurtër që deklaron arsyet përse po aplikoni për këtë punë dhe pse mendoni se i plotësoni kriteret e punës së shpallur. Këshilluesi i Zyrës suaj të Punës (Jobcentre Plus) mund t'ju ndihmojë që t'i përgatitni këto nëse është e nevojshme.

Pasi të dorëzoni aplikimin, ju mund të thirrreni për një intervistë. Format i intervistës mund të ndryshojnë nga njëri në tjetrën. Për shembull, juve mund t'ju bëhen një sërë pyetjesh në një takim ballë për ballë ose mund të merreni në provë për të punuar për një ditë ose për një pjesë të ditës. Ju duhet t'u kushtoni shumë vëmendje udhëzimeve të çdo interviste që ju ofrohet.

Punëdhënësit mund të kërkojnë që të shikojnë dokumentacionin tuaj. Do të ishte e dobishme nëse do të sillnit dokumentet origjinale si BRP-në tuaj, që shërben si dëshmi e së drejtës suaj për të punuar në MB, diplomat e kolegjit/universitetit dhe të gjitha dëshmitë e kualifikimit dhe përvojës suaj për t'ia paraqitur punëdhënësit.

Punëdhënësit gjithashtu mund të kërkojnë referenca nga njerëzit që mund të dëshmojnë se jeni i/e përshtatshëm/me për të punuar (si ish-menaxherë, mësues ose kolegë). Ju mund të vizitoni edhe faqen e internetit www.gov.uk/prove-the-right-to-work që ju lejon të autorizoni një punëdhënësi për të parë të dhënat tuaja si dëshmi që keni të drejtën për të punuar në MB.

Skills and language

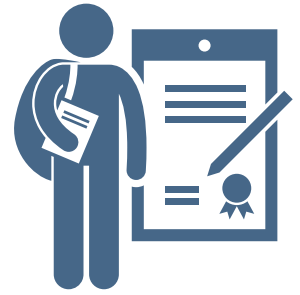
Many newcomers face challenges in finding employment. There are other people in your area also looking for jobs, and you will face competition for jobs you apply for.

Any skills and experience you have will help you to apply for jobs. Restrictions will apply to certain professions such as medicine, law and engineering. You may have to take exams to obtain the required licence to practise. If you are already trained or have qualifications in a profession, you may be able to practise in the UK as long as your qualifications are recognised in the UK.

Diplomas from your country are not automatically recognised in the UK. So you should contact a potential employer or seek advice from your Jobcentre Plus work coach to ask if your qualifications will be accepted.

English is the usual working language in England. Most jobs will need employees to speak a minimum level of English. Learning and improving your English will increase job opportunities for you and will also help you to settle into your new life.

Your Jobcentre Plus work coach can help arrange specific skills training to help you find a job.

Some qualifications may be recognised in the UK

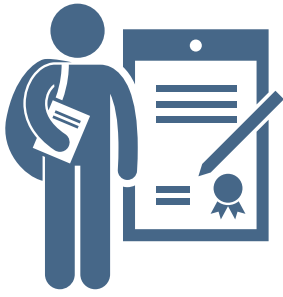
Speak to Jobcentre Plus advisor

Receive English classes or training for specific skills

Learn and improve your English

Disa kualifikime mund të njihen në MB

**Flisni me
Këshilluesin pranë Zyrës
së Punës (Jobcentre)**

**Regjistrohuni në kurset
e gjuhës angleze ose
trajtohuni për aftësi të
veçanta**

**Mësoni dhe
përmirësoni
gjuhën angleze**

Aftësitë dhe gjuha

Shumë të sapoardhur hasin në vështirësi në gjetjen e një pune. Ka edhe njerëz të tjerë në zonën tuaj që janë në kërkim të një pune, dhe ju do të hasni në konkurrencë për punët që aplikoni.

Të gjitha aftësitë dhe përvoja që keni do t'ju ndihmojnë të aplikoni për punë. Kufizimet do të aplikohen për profesione të caktuara si ato në fushën mjekësore, ligjore dhe inxhinierike. Ju mund të testoheni për t'u pajisur me licencën e kërkuar për ushtrimin e profesionit. Nëse jeni tashmë i trajnuar dhe keni kualifikimet e duhura për profesionin, ju mund të ushtroni profesionin në MB për aq kohë sa kualifikimet tuaj njihen në MB.

Diplomat e lëshuara nga vendi juaj nuk njihen automatikisht në MB, kështu që ju duhet të flisni me një punëdhënës të mundshëm ose të këshilloheni nga këshilluesi i Zyrës suaj të Punës për ta pyetur nëse kualifikimet tuaja do të njihen.

Gjuha angleze është gjuha e zakonshme që komunikohet në punë në Angli. Për shumicën e vendeve të punës kërkohet që punonjësit të zotërojnë nivelin minimal të gjuhës angleze. Mësimi dhe përmirësimi i gjuhës angleze do të rrisë mundësitë e punësimit dhe do t'ju ndihmojë që të përshtateni me jetën tuaj të re.

**Këshilluesi i Zyrës suaj të
Punës mund të organizojë
trajnime për aftësi të veçanta
për t'ju ndihmuar në gjetjen e
një pune.**

Benefits – supporting you to find work

When you have been recognised as a refugee, you can apply for benefits. You should do this straightaway, do not delay.

'Benefits' are monetary payments from the government to help you and your family live in the UK.

You can contact your local Citizens Advice Centre at <https://www.citizensadvice.org.uk/about-us/contact-us/contact-us/search-for-your-local-citizens-advice/> for guidance on how to apply and for a better idea of whether you're eligible.

Universal Credit

From 1st February 2019, all new claims will be for Universal Credit. Universal Credit is a payment from the UK government to help you and your family live in the UK. Universal Credit is paid monthly, and you apply for it online. You might also need to phone the Universal Credit helpline to book an interview with a work coach at a Jobcentre. You'll be told if you need to do this after you apply.

To receive Universal Credit, you'll make an agreement called a 'Claimant Commitment' with your Jobcentre work coach. What you do depends on your situation, whether you are looking for work, or whether you have a caring responsibility or a health condition that prevent you from working. You might need to do activities such as: write a CV; look and apply for jobs; or go on training courses.

Your Universal Credit payment is made up of a standard allowance and any extra amounts that apply to you, for example if you: have children; have a disability or health condition which prevents you from working; or need help paying your rent.

Age 18 – 65

Actively looking for work

Approved

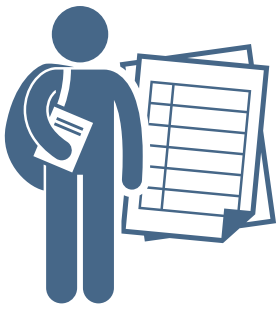

Receive support

Receive benefits

Mosha 18 - 65 vjeç

**Aktiv në kërkimin
e punës**

Miratuar

Marrja e përkrahjes

Marrja e përfitimeve

Ndihmat - mbështetje për të gjetur punë

Kur njiheni si refugjat, mund të kërkonti përfitime. Ju duhet ta bëni këtë menjëherë, mos u vononi.

"Ndhmat" janë pagesa monetare nga qeveria për t'ju ndihmuar juve dhe familjen tuaj që të jetoni në MB.

Për udhëzime mbi mënyrën e aplikimit për një ide më të mirë nëse keni apo jo të drejtën, ju mund të kontaktoni shoqatën tuaj lokale "Citizen Advice Centre" (Qendra për Këshillat e Qytetarëve) në faqen e internetit <https://www.citizensadvice.org.uk/about-us/contact-us/contact-us/search-for-your-local-citizens-advice/>

Kreditit Universal (Pagesat e Sigurimeve Shoqërore)

Nga data 1 shkurt 2019, të gjitha kërkesat e reja do të jenë për Kreditin Universal. Krediti Universal është një pagesë nga qeveria e MB-së për t'ju ndihmuar juve dhe familjen tuaj që të jetoni në MB. Kjo jepet çdo muaj dhe ju duhet të aplikoni për Kreditin Universal në internet. Ju duhet gjithashtu të telefononi linjën ndihmëse të Kredisë Universale (Universal Credit) për të caktuar një intervistë me një trainer pune në një qendër pune (Jobcentre). Do t'ju thuhet nëse duhet ta bëni këtë pasi të aplikoni.

Për të marrë Kreditin Universal, ju do të bëni një marrëveshje të quajtur "Zotimi i pretenduesit" me këshilluesin e Zyrës suaj të Punës. Ajo që ju bëni varet nga situata juaj, nëse jeni në kërkim të një pune, ose jeni përgjegjës për kujdesin e dikujt ose keni një problem shëndetësor që ju pengon të punoni. Ju do të keni nevojë të përgatitni një CV, të shikoni dhe aplikoni për punë, ose të shkoni në kurse trajnimi.

Pagesat e Kreditit Universal përbëhen nga një ndihmë financiare standarde dhe çdo shumë shtesë që ju përket, për shembull, nëse keni fëmijë, aftësi të kufizuara ose probleme shëndetësore që ju pengojnë të punoni, ose nevojë për pagesën e qirasë.

Universal Credit can be used to pay for your living expenses such as food, clothing, transport, household bills (See Chapter 5 – Housing and Services) and anything you want to buy.

You will also be eligible to apply for housing benefit (see Chapter 5 – Housing and Services).

Contact the Universal Credit helpline if:

- You cannot use digital services at all, this might be due to disability or your circumstances
- You have a question about your claim and cannot access your online claim

Universal Credit helpline:

Telephone: 0800 328 5644

Welsh language: 0800 328 1744

NGT text relay – if you cannot hear or speak on the phone: 18001 then 0800 328 5644

Textphone: 0800 328 1344

Monday to Friday, 8am to 6pm

Help to Claim

Help to Claim can support you in the early stages of your Universal Credit claim, from the online application, through to support with your application before your first full payment. It's a free, independent, confidential and impartial service provided by trained advisers from Citizens Advice. They can help with things like how to gather evidence for your application or how to prepare for your first Jobcentre appointment.

Pensions

Persons who have reached state pension age

The state pension age is currently 65 years old. The age at which you may become entitled to both State Pension and Pension Credit is determined by your date of birth. You can check the date at which you may qualify at GOV.UK. If you are of state pension age you do not have to look for work. You can contact the Pension Service for information and advice about entitlement to benefits.

Krediti Universal mund të përdoret për të paguar shpenzimet e jetesës si ushqimi, veshja, transporti, faturat e shtëpisë (shikoni kapitullin 5 - Strehimi dhe shërbimet) dhe çdo gjë tjetër që dëshironi të blini.

Ju do të keni të drejtën edhe për të aplikuar për ndihma strehimi (shikoni kapitullin 5 - Strehimi dhe shërbimet).

Kontaktoni linjën e ndihmës së Kredisë Universale nëse:

- Nuk mund të përdorni fare shërbime dixhitale, kjo mund të jetë për shkak të aftësisë së kufizuar ose rrethanave tuaja
- Keni një pyetje në lidhje me pretendimin tuaj dhe nuk mund të përdorni qasjen tuaj në internet

Linja Ndihmëse e Kredisë Universale:

Telefoni: 0800 328 5644

Gjuha Uellsh: 0800 328 1744

NGT Text Relay - nëse nuk mund të dëgjoni ose flisni në telefon: 18001 pastaj 0800 328 5644

Telefoni me tekst: 0800 328 1344

E hënë deri të Premte, nga ora 8 e mëngjesit deri në ora 6 pasdite

Ndihma për kërkesë ndihmash

Ndihma për aplikim ndihmash mund t'ju mbështesë në fazat e hershme të kërkesës tuaj për Kredi Universale, nga aplikacioni në internet, deri te mbështetja e kërkesës tuaj para pagesës tuaj të parë të plotë. Është një shërbim falas, i pavarur, konfidencial dhe i paanshëm i ofruar nga këshilltarët e trajnuar nga zyra e Këshillave të Qytetarëve. Ata mund të ndihmojnë me gjëra të tilla si të mblidhni prova për kërkesën tuaj ose si të përgatiteni për takimin tuaj të parë në Jobcentre.

Pensionet

Ata që kanë arritur moshën e pensionit shtetëror

Mosha e pensionit shtetëror është aktualisht 65 vjeç. Mosha e pensionit që ju jep të drejtën edhe për pension shtetëror edhe përfitim pensioni përcaktohet nga datëlindja. Ju mund të kontrolloni datën për të ditur nëse kualifikoheni në faqen e internetit GOV.UK. Nëse keni arritur moshën e pensionit shtetëror ju nuk jeni i/e detyruar të kërkonit punë. Për më shumë informacione dhe këshilla rreth të drejtave për benefitet, ju mund të kontaktoni Shërbimet e Pensionit.

Paying tax

If you work you have a responsibility to pay the right amount of income tax. Income tax is a set percentage of your yearly income. If you are employed by someone else, it is often deducted directly from your monthly salary through a system called Pay As You Earn (PAYE).

If you are not employed by a company or another person but earn an income, you have a responsibility to declare that income and pay the right amount of tax.

The amount of tax you pay depends on how much you earn. You can check this at www.gov.uk/estimate-income-tax

Voluntary work

Voluntary work is working for any organisation without being paid a wage. This could be a charity, voluntary organisation or associated fund-raising body or statutory body.

Voluntary work can be very useful for a person who is looking to develop skills and experience in order to increase their chance of getting a job. It is particularly useful for someone who has not worked in the UK and is looking to build up their confidence and skills at the same time.

Pagimi i taksave

Nëse punoni ju jeni përgjegjës për të paguar shumën e duhur të tatimit mbi fitimin. Tatimi mbi fitimin është përqindja e vendosur e të ardhurave të tua vjetore. Nëse jeni i/e punësuar nga dikush tjetër, kjo shpesh zbritet direkt nga rroga juaj mujore përmes një sistemi të quajtur "Tatim mbi pagën" (PAYE).

Nëse nuk jeni i/e punësuar nga një kompani ose person tjetër, por që keni një burim fitimi, ju jeni përgjegjës për ta deklaruar atë fitim dhe të paguani shumën e duhur të tatimit.

Shuma e tatimit që paguani varet nga shuma e të ardhurave që fitoni. Ju mund ta kontrolloni këtë në faqen e internetit

www.gov.uk/estimate-income-tax

Puna vullnetare

Punë vullnetare do të thotë të punoni për ndonjë organizatë pa të drejtën e një page. Kjo mund të jetë një shoqatë bamirësie, organizatë vullnetare, organ për mbledhjen e fondeve ose një organizëm ligjor.

Puna vullnetare mund të jetë shumë e dobishme për dikë që kërkon të zhvillojë aftësitë dhe përvojën për të rritur shanset e tij në gjetjen e një pune. Kjo është veçanërisht e dobishme për ata që nuk kanë punuar në MB dhe janë në kërkim të rritjes së vetëbesimit dhe aftësive të tyre në të njëjtën kohë.

Your rights and protection at work

When you go to work, you have the right to be treated fairly and work in a safe environment. You also have the right to be able to work without fear or harassment from your employer, colleagues or customers.

Workers over the age of 18 are usually entitled to three types of break – rest breaks at work, daily rest and weekly rest.

If you work more than six hours in a day, you have the right to one uninterrupted 20 minute rest break during your working day. The break doesn't have to be paid – it depends on your employment contract.

You also have the right to 11 hours rest between working days (e.g. if you finish work at 8pm, you shouldn't start work again until 7am the next day) and the right to either:

- An uninterrupted 24 hours without any work each week
- An uninterrupted 48 hours without any work each fortnight

Almost all workers are legally entitled to 5.6 weeks paid holiday per year (known as statutory leave entitlement or annual leave). An employer can include bank holidays (also known as public holidays) as part of statutory annual leave.

Të drejtat tuaja dhe mbrojtja në mjedisin e punës

Kur të filloni punë, ju keni të drejtën që të trajtoheni me paanësi dhe të punoni në një mjedis të sigurt. Ju keni gjithashtu edhe të drejtën për të punuar pa frikë ose ngacmime nga punëdhënësi, kolegët apo konsumatorët.

Punëtorët mbi 18 vjeç kanë zakonisht të drejtën e tre llojeve pushimesh: pushim gjatë punës, pushim ditor dhe pushim javor.

Nëse punoni më shumë se gjashtë orë në ditë, ju keni të drejtën e një pushimi pa ndërprerje prej 20 minutash gjatë ditës së punës. Koha e pushimit nuk ka pse të paguhet - kjo varet nga kontrata juaj e punës.

Ju keni gjithashtu të drejtën e 11 orëve pushim ndërmjet ditëve të punës (p.sh. nëse e përfundoni punën në orën 20:00, atëherë nuk duhet ta filloni atë në 07:00 ditën tjetër) dhe të drejtën për:

- Një shkëputje nga puna prej 24 orësh pa ndërprerje çdo javë
- Një shkëputje nga puna prej 48 orësh pa ndërprerje çdo dy javë

Pothuajse të gjithë punonjësit kanë të drejtën të marrin 5.6 javë pushime të paguara në vit (e njohur si leje e rregulluar me ligj ose leje vjetore). Një punëdhënësi mund të përfshijë festat zyrtare (të njohura edhe si festa publike) si pjesë të lejes vjetore të rregulluar me ligj.

Every employer in the country must pay their employees a minimum amount per hour. How much this is depends on how old you are.

The rates in place until 31st March 2021 are shown below. After this date, some rates may change. Please check www.gov.uk/national-minimum-wage-rates for the most up-to-date information.

Age	Rate per hour
25 and over	£8.72
21 to 24	£8.20
18 to 20	£6.45
Under 18	£4.55
Apprentice	£4.15

The terms and conditions of your work will be outlined in your contract. Make sure you read this carefully, with an interpreter if necessary, before you sign.

You can get further advice about your rights and Employer's responsibilities by contacting ACAS on 0300 123 1100.

Minimum wage:

25 and over

£8.72

21-24

£8.20

18-20

£6.45

Under 18

£4.55

Apprentice

£4.15

Paga minimale:

25 vjeç e lart

£8,72

21 - 24 vjeç

£8,20

18 - 20 vjeç

£6,45

Nën 18 vjeç

£4,55

Fillestar

£4,15

Çdo punëdhënës në MB duhet t'u paguajë punonjësve një shumë minimale për orë. Se sa është kjo shumë, kjo varet nga mosha juaj.

Pagat për orë në fuqi deri në 31 mars 2021

jepen si më poshtë. Pas kësaj date, disa

nga pagesat për orë mund të ndryshojnë. Ju

lutemi kontrolloni faqen e internetit www.gov.uk/national-minimum-wage-rates për informacionet më të fundit.

	Mosha	Paga për orë
	25 vjeç e lart	£8,72
	21 - 24 vjeç	£8,20
	18 - 20 vjeç	£6,45
	Nën 18 vjeç	£4,55
	Fillestar	£4,15

Afatet dhe kushtet e punës suaj do të përcaktohen në kontratën tuaj. Sigurohuni që ta lexoni me shumë kujdes kontratën, edhe me një përkthyes nëse është e nevojshme, para se ta firmosni atë.

Ju mund të këshilloheni më tej rreth të drejtave dhe përgjegjësive të punëdhënësit duke kontaktuar ACAS (SHËRBIMI I KËSHILLIMIT, NDËRMJETËSIMIT DHE ZGJIDHJES SË MOSMARRËVESHJEVE) në nr. 0300 123 1100.

Equality and discrimination in the workplace

Organisations and businesses have a legal duty to treat everyone fairly in the workplace and in the way they recruit people for jobs. Men and women have the right to work. Men and Women have equal rights and duties in employment.

You have the right to be safe at work and be free from threat or violence. You should also keep your passport or ID – your employer does not have the right to keep them.

It is illegal to discriminate against anyone applying for a job or in the workplace or in applying for a job on the basis of gender, race, religion, being married or in a civil partnership, disability, age, sexual orientation or if they are pregnant.

Employers must therefore respect the needs of an employee as long as it does not interfere with the work they are employed to do. For example, Muslim women will be allowed to wear a hijab and employers must make reasonable adjustments to accommodate disabled people.

If you think you have been unfairly discriminated against you can:

- Complain directly to the person or organisation

Barazia dhe diskriminimi në mjedisin e punës

Organizatat dhe bizneset e kanë detyrim ligjor që t'i trajtojnë të gjithë në mënyrë të drejtë në mjedisin e punës dhe mënyrën e rekrutimit të tyre në punë. Burrat dhe gratë kanë të drejtë të punojnë dhe kanë të drejta dhe detyra të barabarta në punësim.

Ju keni të drejtën të jeni i/e sigurt në punë dhe të lirë nga kërcënimi ose dhuna. Gjithashtu duhet ta mbani ju pasaportën ose ID-në; punëdhënësi juaj nuk ka të drejtën t'ju mbajë ato.

Është e paligjshme të diskriminoni ndokënd në mjedisin e punës ose gjatë aplikimit për punë në bazë të gjinisë, racës, fesë, martesës ose partneritetit civil, aftësive të kufizuara, moshës, orientimit seksual ose shtatzënisë.

Prandaj punëdhënësit duhet të respektojnë nevojat e një punonjësi për aq kohë sa nuk pengohet puna për të cilën janë punësuar. Për shembull, gratë myslimane do të lejohen të mbajnë hixhabin dhe punëdhënësit duhet të bëjnë rregullime të përshtatshme për përshtatjen e njerëzve me aftësi të kufizuara.

- Use someone else to help you sort it out (called mediation or alternative dispute resolution)
- Make a claim in a court or tribunal

You can get further advice and support from the Equality Advisory Service: www.equalityadvisoryservice.com

If you are being forced to work or your employer isn't willing to respect your rights, you can also get advice from the Modern Slavery Helpline by calling **0800 0121 700**.

Nëse mendoni se jeni trajtuar në mënyrë të padrejtë ju mund:

- Të ankoheni direkt te personi ose organizata
- Të kërkonin ndihmën e dikujt për zgjidhjen e problemit (e njohur ndryshe si ndërmjetësim ose zgjidhje alternative e mosmarrëveshjeve)
- Të ngrinin një padi në gjykatë ose tribunal

Për më shumë këshilla dhe mbështetje mund të kontaktoni me "Equality Advisory Service" (Shërbimi Këshillimor për Barazi: www.equalityadvisoryservice.com)

Nëse detyroheni të punoni ose punëdhënësi juaj nuk është i gatshëm të respektojë të drejtat tuaja, ju gjithashtu mund të konsultoheni duke telefonuar "Modern Slavery Helpline" (Linja telefonike e ndihmës për Viktimat e Skllavërisë Moderne) në nr. **0800 0121 700.**

Summary

Finding a job will raise your income to help support you and your family

You must have a National Insurance number to work

You can visit your Jobcentre Plus for advice and support to find a job, as well as to apply for benefits

Improving your skills, particularly your English, will increase the opportunities available to you

If you are earning a salary, you must make sure you pay any tax you owe

You are protected by law in the workplace – employers have a responsibility towards you, and you should not experience discrimination in the workplace

Përmbledhje

Gjetja e një pune do të rrisë të ardhurat tuaja për të siguruar mbështetje për veten dhe familjen tuaj	
Ju duhet të keni numrin e Sigurimeve Shoqërore që të punoni	
Ju mund të vizitoni Zyrën tuaj të Punës për këshilla dhe mbështetje në gjetjen e një punë, dhe gjithashtu për të aplikuar për benefite	
Përmirësimi i aftësive tuaja dhe veçanërisht i gjuhës angleze do të rrisë mundësitë tuaja	
Nëse jeni duke marrë një rrogë, ju duhet të siguroheni që të paguani çdo tatim të detyrueshëm	
Në mjedisin e punës ju jeni të mbrojtur me ligj - punëdhënësit janë përgjegjës për ju dhe ju nuk duhet të diskriminoheni në mjedisin e punës.	

Chapter 5

Housing and Services

In this chapter you will learn about:

- Types of housing
- Your tenancy agreement
- Paying your rent
- How to access utilities and services
- Your local area

Kapitulli 5

Strehimi dhe shërbimet

Në këtë kapitull ju do të mësoni rreth:

- Llojeve të strehimit
- Kontratës suaj të qirasë
- Pagesës së qirasë
- Mënyrës së përfimit të shërbimeve publike dhe të tjera
- Zonës suaj lokale

In Chapter 3 you read about having 28 days to secure your own accommodation once you are recognised as a refugee. There are different ways you can do this. Two of the main options are social housing provided by the local authority or privately rented housing. Depending on which path you take different people can help you with this. If you have received asylum support, Migrant Help can direct you to the relevant local authority housing team, in the area in which you live.

Housing in the UK varies greatly depending on where you live – from individual houses for a single family that are more common in rural areas or the outskirts of cities, to large apartment blocks close to the centre of towns and cities.

Në Kapitullin 3 keni lexuar se brenda 28 ditëve mundet të siguroni strehimin tuaj pasi të njiheni si refugjat. Ka mënyra të ndryshme për ta bërë këtë. Dy nga zgjedhjet kryesore janë strehimi social i siguruar nga autoriteti lokal ose strehim privat me qira. Në varësi të opsionit që zgjidhni njerëz të ndryshëm mund t'ju ndihmojnë me këtë. Nëse keni marrë ndihmë për azil, Ndihma e Migrantëve mund t'ju drejtojë tek ekipi përkatës i strehimit të autoritetit vendor, në zonën në të cilën jetoni.

Strehimi në MB ndryshon jashtëzakonisht në varësi se ku jetoni - nga shtëpitë individuale për një familje të vetme që janë më të zakonshmet në zonat rurale ose në periferi të qyteteve, në komplekse të mëdha apartamentesh afër qendrave të qytezave ose qyteteve.

Types of housing

Private housing

Privately rented housing is an alternative to social housing. You can find it through local lettings agents and on property listings websites. The types of privately rented housing available is different across the country.

When you find a house or flat you will probably need to pay a deposit. You will then need to sign a 'tenancy agreement'. This is a legal contract between you and the landlord.

Your tenancy agreement will state;

- The date you can move in
- How long the contract is for
- How much the rent is
- When you must pay the rent

Social housing

Social housing is provided by local councils and housing associations.

To access social housing you will need to apply to the council (local housing authority) where you wish to live in order to go onto their housing waiting list. You will usually need to fill in an application form, and you may be able to do this online.

Many housing associations let some or all of their properties through the council waiting list. However, in some areas you may also be able to apply to housing associations directly, and the council should be able to inform you if this is the case.

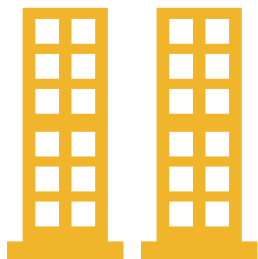

Llojet e strehimit

Shtëpi private

Banesat me qira private janë një alternative për strehimin social. Mund ta gjeni përmes agjentëve lokalë të qirave dhe në faqet e internetit të listave të pasurive. Llojet e banesave me qira private në dispozicion janë të ndryshme në të gjithë vendin.

Kur të gjeni një shtëpi ose banesë, me siguri do t'ju duhet të paguani një depozitë. Më pas do të duhet të nënshkruani një "marrëveshje qiramarrjeje". Kjo është një kontratë ligjore midis jush dhe qiradhënësit.

Marrëveshja juaj e qiramarrjes do të përcaktojë;

- Data në të cilën mund të futeni
- Për sa kohë është kontrata
- Sa është qiraja
- Kur duhet ta paguani qiranë

Banesa sociale

Banesat sociale sigurohen nga këshillat lokalë dhe shoqatat e strehimit.

Për të përfituar banesë sociale ju do të keni nevojë të aplikoni pranë këshillit (autoriteti lokal i strehimit) ku doni të jetoni me qëllim që të regjistrohëni në listën pritëse të strehimit. Zakonisht do t'ju duhet të plotësoni një formular aplikimi dhe këtë mund ta bëni në faqen e internetit.

Shumë shoqata strehimi i lëshojnë me qira disa ose të gjitha pronat e tyre nëpërmjet listës pritëse të këshillit. Megjithatë, në disa zona ju edhe mund të aplikoni direkt pranë shoqatave të strehimit dhe këshilli do t'ju informojë nëse kjo është e mundur.

People who have been granted refugee status are eligible to be considered for social housing. However, to get onto the council waiting list, a person must also qualify under rules set by the local council itself. Local councils must have a scheme (their allocation scheme) setting out their policies and procedures for allocating social housing and most councils publish it on line. This should explain who qualifies to go onto the waiting list, and how the council prioritise applicants.

Most councils in England apply a residency test, or wider local connection test, as part of their qualification criteria to go on the waiting list. A 'local connection' may usually be established through living or working in an area, or through have close family living in an area.

Councils can also set their own local priorities which must be set out in their allocation scheme.

Your length of time on the waiting list will depend on the area you wish to live in, the type and size of house you require, as well as any priority you may have. In many areas there is not enough social housing to meet demand. The local council will be able to give you advice on the possible waiting time.

Ata që kanë përfituar statusin e refugjatit kanë të drejtën të konsiderohen për banesë sociale. Megjithatë, për t'u regjistruar në listën pritëse të këshillit, personi duhet gjithashtu të kualifikohet sipas rregullave të përcaktuara nga vetë këshilli. Këshillat lokalë duhet të kenë një skemë (skema e tyre e ndarjes) që përcakton politikat dhe procedurat e tyre për ndarjen e banesave sociale dhe shumë prej këshillave e publikojnë këtë në faqen e internetit. Kjo skemë duhet të shpjegojë se kush kualifikohet për t'u futur në listën pritëse dhe se si këshilli u jep përparësi aplikantëve.

Shumica prej këshillave në Angli aplikojnë testin e verifikimit të vendbanimit ose testin e lidhjeve më të gjëra lokale si pjesë e kriterit të tyre të kualifikimit për t'u futur në listën pritëse. "Lidhja lokale" mund të krijohet zakonisht nëpërmjet jetesës ose punësimit në një zonë të caktuar, ose përmes familjes që jeton në zonë.

Këshillat mund të përcaktojnë edhe prioritetet e tyre lokale të cilat duhet të afishohen në skemën e tyre të ndarjes.

Kohëzgjatja juaj në listën pritëse do të varet nga zona që doni të jetoni, lloji dhe madhësia e shtëpisë që kërkoni, si dhe çdo prioritet tjetër që mund të keni. Në shumë zona nuk ka banesa të mjaftueshme sociale për të përmbushur kërkesat. Këshilli lokal do të mund t'ju japë këshilla rreth kohës së mundshme të pritjes.

Your tenancy agreement

For private accommodation, there will be a landlord who owns the property – this may be a private individual, the local authority or a housing association. You will need to sign a written agreement in the form of a document known as a tenancy agreement.

The tenancy agreement is a legally binding document which sets out the rights and responsibilities of both landlord and tenant. It is important to read any tenancy agreement carefully – use an interpreter if you have any doubts. You should check:

- The amount you must pay in your deposit and rent, and when this must be paid
- What date your tenancy will run from and to
- Whether you can cancel your tenancy agreement early or change the terms
- A list of repairs and maintenance that are your responsibility, and which are the landlord's responsibility
- Any other rules or restrictions, e.g. having pets or smoking restrictions

Kontrata juaj e qirasë

Për strehimit privat, prona do të jetë në zotërim të pronarit - ky mund të jetë një individ privat, autoritet lokal ose shoqatë strehimi. Ju duhet të nënshkruani një marrëveshje me shkrim në formën e një dokumenti që njihet si "kontratë qiraje".

Kontrata e qirasë është një dokument i detyrueshëm ligjor që përcakton të drejtat dhe përgjegjësitë e qiradhënësit dhe qiramarrësit. Është e rëndësishme të lexoni me kujdes çdo kontratë qiraje - kërkon një përkthyes nëse keni dyshime. Ju duhet të verifikoni:

- Shumën që duhet të paguani në depozitën tuaj bankare dhe qiranë, dhe kur duhet ta paguani
- Afati i fillimit dhe përfundimit të kontratës së qirasë
- Nëse mund ta anuloni kontratën e qirasë më herët ose të ndryshoni afatet
- Një listë rregullimesh dhe mirëmbajtjes që janë përgjegjësi e juaja dhe cilat janë përgjegjësi e pronarit.
- Çdo rregull ose kufizim tjetër, p.sh. mbajtja e kafshëve shtëpiake ose kufizime për pirjen e duhanit.

You can find out about your responsibilities and rights as a tenant in the Government's 'How to Rent Guide', which is at www.gov.uk/government/collections/housing-how-to-guides

In general, a landlord and tenant have the following responsibilities:

Landlord	Tenant
Collecting rent	Paying your rent in full and on time
Keeping your building safe and in good condition	Keeping the house clean and not mis-using it or any furniture included
Providing everything set out in your tenancy agreement (including furniture if agreed)	Contacting the landlord if there are any repairs needed or any issues with the house
Handling or paying for repairs to the house and appliances covered by the tenancy agreement	Allowing the landlord to enter to repair your home or to do an inspection at a time and frequency agreed in the tenancy agreement

Paying your rent

Your tenancy agreement will set out how much rent needs to be paid and how often – this will usually be monthly. When you are first recognised as a refugee, it is likely you will have no income, so you will be entitled to claim benefits to help pay all or part of your rent and to cover expenses such as food and bills (see Chapter 4 – Employment and Benefits).

The amount of benefits you will receive is dependent on your personal circumstances. You should go to your local Jobcentre Plus to claim benefits (see Chapter 4 – Employment and Benefits). Welfare benefits will usually be paid directly to you and you are responsible for paying your housing and living costs with the money you receive.

Ju mund të informoheni më shumë rreth përgjegjësive dhe të drejtave tuaja si qiramarrës në udhëzimin e qeverisë "How to Rent" (Udhëzim për qiradhënësit dhe qiramarrësit) që mund ta gjeni në www.gov.uk/government/collections/housing-how-to-guides

Në përgjithësi, qiradhënësi dhe qiramarrësi kanë përgjegjësitë e mëposhtme:

Qiradhënësi	Qiramarrësi
Marrja e qirasë	Pagesa e qirasë e plotë dhe në kohë
Ruajtja e sigurt e banesës dhe në gjendje të mirë	Mbajtja pastër e shtëpisë dhe jo keqpërdorimi i saj dhe i ndonjë mobilieje të përfshirë
Sigurimi i gjithçkaje të përcaktuar në kontratën e qirasë (përfshi edhe mobilitet nëse është rënë dakord)	Komunikimi me qiradhënësin nëse është nevoja për ndonjë rregullim ose çështje tjetër në shtëpi
Rregullimi ose pagesa për riparimet në shtëpi dhe të pajisjeve të mbuluara nga kontrata e qirasë	Lejimi i qiradhënësit për të hyrë në shtëpi për të bërë rregullimet ose për të inspektuar në kohën dhe sa shpesh ashtu siç është rënë dakord në kontratën e qirasë

Pagesa e qirasë

Kontrata juaj e qirasë do të përcaktojë shumën e qirasë për t'u paguar dhe sa herë - kjo zakonisht paguhet një herë në muaj. Kur pranoheni në fillim si refugjat, mundësia është që të mos keni të ardhura, kështu që keni të drejtën të kërkonti benefite për t'ju ndihmuar që të paguani të gjithë ose pjesërisht qiranë dhe për të mbuluar shpenzimet si ushqimin dhe faturat (shikoni kapitullin 4 - Punësimi dhe ndihmat).

Shuma e benefiteve që do të merrni varet nga rrethanat tuaja personale. Ju duhet të shkoni tek Zyra juaj lokale e Punës për të aplikuar për ndihma (shikoni kapitullin 4 - Punësimi dhe benefitet). Përfitimet e ndihmës sociale zakonisht ju paguhen direkt juve dhe ju jeni përgjegjës për të paguar qiranë dhe kostot e jetesës me paratë që merrni.

Gas, electricity, water and other services

When you move in, your water and electricity should already be working. There won't necessarily be gas in all properties, but where there are gas appliances landlords are required to provide you with a gas safety certificate. If you have a problem you should contact the supplier stated in your tenancy agreement who will make necessary arrangements to set up how you will pay for your energy and water.

Gas and electricity can be expensive, so doing things like turning the heating off when you leave the house or keeping windows closed when you have the heating on can save you money. Make sure that you turn off lights and do not leave electrical appliances on. This also helps to protect the environment, as it creates less waste and pollution.

If you smell gas, this could be a sign of a dangerous gas leak. You should call **0800 111 999** immediately if you suspect there is a gas leak in your building.

Smoke and Carbon Monoxide detectors:

All properties must have working smoke alarms (on every floor used as living accommodation) and a carbon monoxide alarm (in rooms using solid fuels – such as a coal fire or wood burning stove).

Gazi, energjia, uji dhe shërbime të tjera

Kur të transferoni aty uji dhe energjia elektrike duhet të jenë në rregull. Sistemi i gazit nuk do të jetë detyrimisht i instaluar në të gjitha banesat, por aty ku ka pajisje të gazit pronarët janë të detyruar t'ju pajisin me certifikatë të sigurisë së gazit. Nëse keni ndonjë problem ju duhet të kontaktoni furnizuesin e cituar në kontratën tuaj të qirasë, që do të bëjë rregullimet e nevojshme për të përcaktuar mënyrën e pagesës për energjinë dhe ujin.

Gazi dhe energjia elektrike mund t'ju kushtojnë shumë, kështu që për të kursyer fikni sistemin e ngrohjes kur largoheni nga shtëpia ose mbyllni dritaret kur ngrohja është ndezur. Sigurohuni që të fikni dritat dhe mos të lini ndezur ndonjë pajisje elektrike. Kjo gjithashtu mbron mjedisin, pasi krijon më pak mbetje dhe ndotje.

Nëse nuhasni erën e gazit, kjo mund të jetë një shenjë që ka rrjedhje të rrezikshme të gazit. Ju duhet të telefononi menjëherë nr. **0800 111 999**, nëse dyshoni se ka rrjedhje gazi në banesën tuaj.

Zbuluesit e sinjalizimit të duhanit dhe të monoksidit të karbonit:

Të gjitha pronat janë me alarm funksional për sinjalizimin e tymit (në çdo kat që përdoret si vendbanim) dhe për monoksidin e karbonit (në dhomat që përdorin lëndë të ngurtë djegëse - si qymyrgure ose sobë me dru)

Getting a telephone and the internet

You can arrange to have a land line (fixed phone) installed at your home and pay a monthly fee to use it, known as line rental. A land line is usually needed in order to receive internet access. Depending on the deal you choose, the provider will either send you the equipment to set up yourself or somebody will visit to help you install it. There are a wide range of deals, so you should check with a number of providers before buying.

Most people will also have their own personal mobile phone. Mobile phones will vary in cost, but basic mobile phones are available for as little as £10. Smartphones, which can access the internet, are more expensive.

You can get a contract where you pay monthly to use a mobile, or a pay as you go deal where you pay for what you use.

- Pay monthly contracts are where you can make calls on your phone for a fixed number of minutes, send a number of texts and use a certain amount of internet data. You will pay a fixed amount each month unless you exceed the number of minutes, texts or data set out in your contract, in which case you must pay for what you use. These can be very expensive, so it is important to be careful and check that you have not exceeded your allowance. It is necessary to have a bank account and provide proof of address (for example a copy of your tenancy agreement) to take out a contract. Contracts can vary greatly in cost, from as little as £5 per month for a SIM card only to £60+ for contracts with the latest and most expensive phones included.

Sigurimi i telefonit dhe internetit

Ju mund të vendosni të keni një linjë tokësore (telefon fiks) të instaluar në shtëpinë tuaj dhe të paguani një tarifë mujore, e njohur si "linjë me qira". Linja tokësore është zakonisht e nevojshme për të pasur internet. Në varësi të paketës që zgjidhni, siguruesi ose do t'ju dërgojë pajisjet që mund ta instaloni vetë ose dikush do të vijë për t'ju ndihmuar me instalimin. Ka një gamë të gjerë paketash që mund të zgjidhni, kështu që ju duhet të konsultoni disa sigurues para se të blini shërbimin.

Shumica e njerëzve kanë gjithashtu edhe telefonin e tyre celular. Telefonat celularë ndryshojnë në çmim, por celularët e thjeshtë mund të blihen për £10. Smartfonët, nga të cilët mund të përdorësh edhe shërbimin e internetit, janë më të shtrenjtë.

Për të përdorur telefonin tuaj, ju mund të lidhni një kontratë me pagesë mujore, ose me parapagesë ku ju paguani aq sa përdorni.

- Kontratat me pagesë mujore ofrojnë shërbimin e telefonatave me një paketë të caktuar minutash, mesazhesh dhe interneti. Ju do të paguani një shumë mujore fikse, nëse nuk e konsumoni paketën e minutave, mesazheve dhe të internetit të caktuar në kontratën tuaj, përndryshe ju do të paguani për atë që përdorni. Këto paketa mund të jenë shumë të shtrenjta, prandaj është e rëndësishme të jeni të kujdesshëm dhe të kontrolloni që nuk e keni tejkaluar paketën e caktuar. Është e nevojshme të keni një llogari bankare dhe të siguroni një vërtetim adrese (për shembull, një kopje të kontratës së qirasë) për t'u pajisur me këtë kontratë telefoni. Kontratat mund të ndryshojnë shumë në kosto, duke filluar nga £5 në muaj vetëm për kartën SIM deri në £60+ për kontrata me telefonat më të fundit dhe më të shtrenjtë të përfshirë në kontratë.

- You can also buy a pay as you go SIM card which means you pay for the minutes, texts or data you use. This means you can control how much you spend more easily. In some cases, a phone company will offer a deal where if you top-up, or add a minimum amount of money each month, they will give you a certain amount of minutes, texts and data to use. You can top-up whatever amount you want but to get a good deal from a phone company you usually need to top up around £10 each month.

Council Tax

You are liable for paying Council Tax for your property. This is a set amount for the financial year which runs from April to March, and you can pay this monthly. Council Tax is a tax which goes to your local authority for local services such as care, social services, police and local facilities.

If you are on a low income or out of work you may be eligible for financial help towards your Council Tax bill – this is called Council Tax Reduction. Each local authority has its own scheme and you need to apply to your local authority.

Homelessness/Crisis support

If you are concerned that you may become homeless the following services can advise you on what to do:

- Your local authority, you can find this at www.gov.uk/find-local-council
- Shelter Tel: 0808 800 4444
- Crisis Tel: 0800 038 4838
- Refugee Council www.refugeecouncil.org.uk

COUNCIL TAX

COUNCIL TAX

- Ju gjithashtu mund të blini edhe një kartë SIM me parapagesë, që do të thotë se ju paguani për minutat, mesazhet dhe internetin që përdorni. Kjo do të thotë që mund ta kontrolloni më lehtë atë që keni shpenzuar. Në disa raste, operatori i telefonisë celulare do t'ju ofrojë një paketë ku nëse ju e rimbushni telefonin, ose shtoni një shumë minimale parash çdo muaj, ata do t'ju japin një sasi të caktuar minutash, mesazhesh ose interneti për të përdorur. Ju mund ta rimbushni telefonin me çfarëdo shume që dëshironi, por që të merrni një ofertë të mirë nga operatori i telefonisë celulare ju zakonisht duhet të blini një paketë që kushton £10 çdo muaj.

Taksa e Këshillit

Ju jeni të detyruar të paguani taksën e këshillit për banesën tuaj. Kjo është një shumë e përcaktuar për vitin fiskal që fillon nga prilli deri në mars dhe ju mund ta paguani këtë çdo muaj. Taksa e këshillit i shkon autoritetit lokal për shërbime vendore si kujdesi, shërbimet sociale, policore dhe të ambienteve lokale.

Nëse keni të ardhura të ulëta ose i/e papunë ju mund të kenë të drejtën për ndihmë financiare për faturën tatimore të këshillit - kjo quhet "Zbritje nga taksat e këshillit". Secili autoritet lokal ka skemën e vet dhe ju duhet të aplikoni pranë autoritetit tuaj lokal.

Mbështetje për të pastrehët/ata në krizë

Nëse jeni të shqetësuar se mund të jeni të pastrehë, për të ditur si të veproni, ju mund të merrni këshilla nga shërbimet e mëposhtme:

- Autoriteti juaj lokal, që mund ta gjeni në faqen e internetit www.gov.uk/find-local-council
- Nr. i telefonit të strehimit: 0808 800 4444
- Nr. i telefonit në rast krizash: 0800 038 4838
- "Refugee Council" (Këshilli i Refugjatëve)
www.refugeecouncil.org.uk

Your local neighbourhood

Your local area will likely have a leisure centre where you can play sport or exercise, local parks and libraries where you can borrow books and access the internet if you do not have it at home. Libraries and parks are free to everyone and leisure centres are often cheap to use.

You should also familiarise yourself with the local transport links and bus stops and learn how to use transport to reach places further away. You may not live very close to a doctor, school or Jobcentre Plus and may need to travel to get there.

Lagjja juaj

Zona juaj lokale ka mundësi të ketë një qendër argëtimi ku ju mund të luani sporte ose të bëni stërvitje, parqe lokale dhe biblioteka, ku mund të huazoni libra dhe të përdorni internetin nëse nuk e keni në shtëpi. Bibliotekat dhe parqet janë falas për të gjithë dhe tarifat për qendrat e argëtimit janë të ulëta.

Ju gjithashtu duhet të familjarizoheni me rrjetin e transportit lokal dhe stacionet e autobusëve dhe të mësoni si të udhëtoni më larg. Ju mund të mos jetoni afër një mjeku, shkolle ose zyre pune dhe për këtë ju duhet të udhëtoni për të shkuar atje.

Places of worship

The UK is a multi-faith society and there are mosques, churches, synagogues and other places of worship in larger towns or cities.

Many newcomers to the UK have found that they have had support and help through their place of worship and have also made friends who have helped them to adapt and made them feel welcome.

Vendet e lutjes

MB është një shoqëri multifetare dhe në qyteza ose qytete më të mëdha ka xhami, kisha, sinagoga dhe vende të tjera lutjeje.

Shumë të sapoardhur në MB kanë dëshmuar se kanë gjetur mbështetjen dhe ndihmën e duhur përmes vendeve të tyre të lutjes dhe gjithashtu kanë bërë miq që i kanë ndihmuar të përshtaten dhe të ndihen të mirëpritur.

Summary

You are eligible to receive benefits which can pay for your rent and other essential living costs

If you are renting a house or a flat, you will have a tenancy agreement with your landlord that sets out the rights and responsibilities for both landlord and you, the tenant

You must manage your money with care and ensure you pay for all bills and living expenses – you should open a bank account

Look out for local services and places of worship in your local area

Përmbledhje

	Ju keni të drejtën për të marrë benefite që mund t'ju ndihmojnë të paguani qiranë dhe shpenzime të tjera të nevojshme jetese.	
	Nëse keni marrë me qira një shtëpi private ose apartament, ju do të pajiseni me kontratën e qirasë të lidhur me qiradhënësin që përcakton të drejtat dhe përgjegjësitë edhe të qiradhënësit edhe të tuat, pra të qiramarrësit	
	Ju duhet t'i menaxhoni paratë tuaja me kujdes dhe të siguroheni që të paguani të gjitha faturat dhe shpenzimet e jetesës - ju duhet të hapni një llogari bankare.	
	Familjarizohuni me shërbimet lokale dhe vendet e lutjes në zonën tuaj lokale.	

Chapter 6

Education

In this chapter you will learn about:

- The education system
- Types of school
- The subjects that you can study

Kapitulli 6

Arsimi

Në këtë kapitull ju do të mësoni rreth:

Sistemit arsimor

Llojeve të shkollave

Lëndëve që mund të studioni

Overview of education

If you have children, they may already be attending school and you may have some existing knowledge of the education system. This chapter is intended to give a helpful overview of the education system, including adult learning.

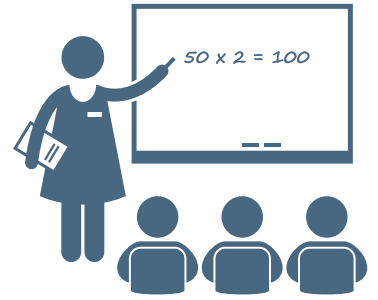
Education is important in the UK and there is a strong culture of lifelong learning. This means that education does not finish at school but continues throughout a person's working life through professional or personal development.

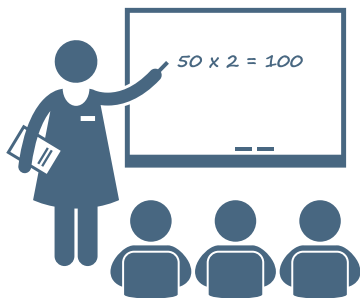
The school system encourages children to question and think for themselves rather than simply learning facts and figures. Parents are expected to take a prominent and supportive role in their children's education, meeting with teachers regularly for a progress report, helping children with their homework and ensuring they arrive at school clothed, fed and ready to learn.

As a parent you are responsible for ensuring that your children of compulsory school age receive a full-time education. Local authorities have powers to enforce school attendance, including the power to prosecute parents who fail to ensure their child's regular attendance at school. This guidance sets out how schools, local authorities and the police can deal with poor attendance and behaviour in school.

Education for children is free and compulsory. In England, the statutory school age is from 5 years to 16 years and individuals aged 16 to 18 must be in either full-time education or work (with an educational component).

The UK has some of the world's finest and oldest universities and is a world leader in research and innovation.

Vështrim i përgjithshëm mbi arsimin

Nëse keni fëmijë, ata tashmë mund të jenë duke shkuar në shkollë dhe ju mund të keni njohuri aktuale rreth sistemit të arsimit. Ky kapitull ka për qëllim t'ju ofrojë një përmbledhje të nevojshme të sistemit arsimor, përfshi të mësuarit në moshë madhore.

Arsimi është i rëndësishëm në MB dhe ekziston një kulturë e fortë mësimi gjatë gjithë jetës. Kjo do të thotë se arsimi nuk mbaron në shkollë, por vazhdon gjatë gjithë jetës së punës së një personi përmes zhvillimit profesional ose personal.

Sistemi shkollor i nxit fëmijët të pyesin dhe të mendojnë për veten e tyre, sesa thjesht të mësojnë fakte dhe shifra. Prindërit priten të marrin një rol të spikatur dhe mbështetës në arsimimin e fëmijëve, të takohen rregullisht me mësuesit për raportin e progresit, të ndihmojnë fëmijët me detyrat e shtëpisë dhe të sigurohen se shkojnë në shkollë të veshur, të ushqyer dhe gati për të mësuar.

Si prind ju jeni përgjegjës për të siguruar që fëmijët tuaj të moshës së arsimit të detyrueshëm të arsimohen me kohë të plotë. Autoritetet lokale kanë kompetenca për të detyruar pjesëmarrjen në shkollë, përfshirë kompetencën për t'i ndjekur penalisht prindërit që nuk arrijnë të sigurojnë pjesëmarrjen e rregullt të fëmijës në shkollë. Ky udhëzim përcakton se si shkollat, autoritetet lokale dhe policia mund të përfshihen nëse pjesëmarrja është e ulët dhe sjellja në shkollë nuk është e mirë.

Arsimi për fëmijët është falas dhe i detyrueshëm. Në Angli arsimi i detyrueshëm fillon nga moshë 5 deri në 16 vjeç dhe ata që janë 16 deri në 18 vjeç ose duhet të studiojnë ose të punojnë me kohë të plotë (me natyrë shkollimi).

MB ka disa nga universitetet më të mira dhe të vjetra dhe është lider global në fushën e kërkimit dhe inovacionit.

A young girl with blonde hair, wearing a light blue school polo shirt, is sitting in a classroom. Her right hand is raised high in the air, and she is looking towards the right of the frame with a slight smile. Another child's hand is visible in the foreground, also raised. The background is dark, suggesting a classroom setting.

Joining the education system

You should get in touch with your local authority to ensure your children are registered in an age appropriate school. Your local authority will have more information about schools in your area. We recommend you review this GOV.UK webpage (www.gov.uk/schools-admissions) which provides general information for parents about school admissions and how to apply for a school place. If you don't know your local authority, you can find out through this website: www.gov.uk/find-local-council. You should enrol your child at school and familiarise yourself with what support is expected from parents. These include taking an active part in your child's education such as ensuring that they attend school, complete their homework and get enough sleep.

If you have a child of nursery age (under 5 years old) the local authority Family Information Service can help you find a nursery place for them. Once you know your local authority, you can check your Family Information Service here: findyourfis.familyandchildcaretrust.org. Similarly, if your child has additional learning needs, you should liaise with your local authority to ensure that their needs are met.

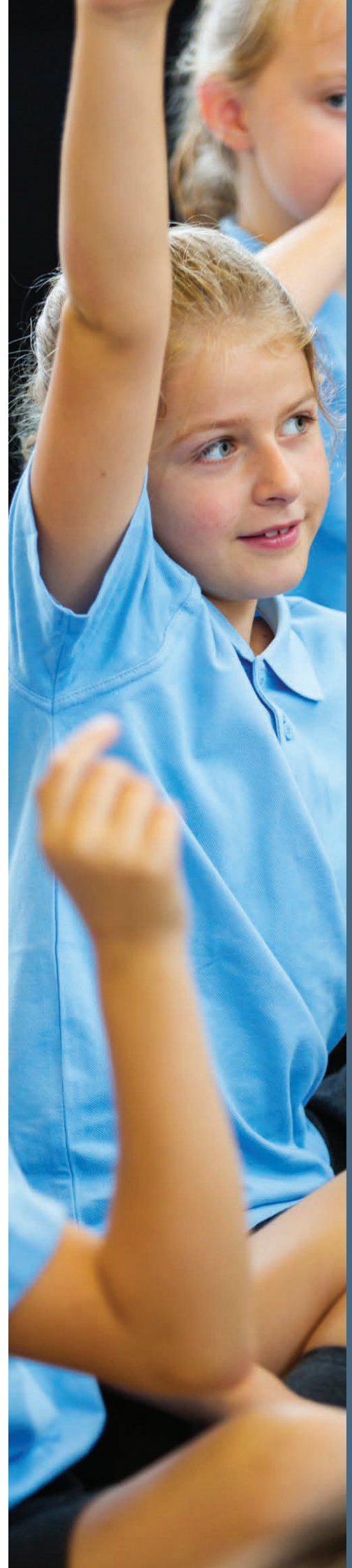
Your child will be given additional support to meet the requirements of education, such as additional English language support. These opportunities will not only enable them to re-engage with their education as quickly as possible, but also help the whole family to adjust.

Përfshirja në sistemin e arsimit

Ju duhet të kontaktoni me autoritetin lokal për të siguruar që fëmijët të regjistrohen në një shkollë të përshtatshme për moshën e tyre. Autoriteti lokal do të ketë më shumë informacione rreth shkollave në zonën tuaj. Ne ju rekomandojmë që të shikoni faqen e internetit GOV. UK (www.gov.uk/schools-admissions) e cila siguron informacione të përgjithshme për prindërit rreth pranimit në shkollë dhe si të aplikoni për t'u regjistruar. Nëse nuk e dini se ku ndodhet autoriteti juaj lokal, ju mund të informoheni përmes kësaj faqeje interneti: www.gov.uk/find-local-council. Ju duhet ta regjistroni fëmijën tuaj në shkollë dhe të informoheni rreth ndihmës që duhet të ofrohet nga prindërit. Kjo përfshin marrjen e një roli aktiv në arsimimin e fëmijës si p.sh. të siguroheni që ata shkojnë në shkollë, bëjnë detyrat e tyre të shtëpisë dhe flenë mjaftueshëm.

Nëse keni një fëmijë në moshë për çerdhe (nën 5 vjeç) Shërbimi i Informacionit për Prindërit i autoritetit lokal mund t'ju ndihmojë që të gjeni një çerdhe për ta. Pasi të dini se ku ndodhet autoriteti lokal, ju mund të informoheni në lidhje me Shërbimin e Informacionit për Prindërit në këtë faqe: findyourfis.familyandchildcaretrust.org. Në mënyrë të ngjashme, nëse fëmija ka nevoja të tjera të të mësuarit, ju duhet të punoni së bashku me autoritetin lokal për të siguruar plotësimin e nevojave të tyre.

Fëmijës tuaj do t'i sigurohet ndihmë shtesë për të plotësuar kërkesat arsimore, siç është ndihma ekstra për mësimin e gjuhës angleze. Këto mundësi jo vetëm që do të të bëjnë që ata të përfshihen sërish në arsimimin e tyre sa më shpejt të jetë e mundur, por gjithashtu do ta ndihmojë familjen që të përshtatet siç duhet.

Nursery education

Between the ages of 3 and 4, children can get free early education. Some 2-year-olds are also eligible. The local authority Family Information Service will be able to provide advice about local childcare providers and how many hours of free early education you may be entitled to.

At nursery children will learn through play, giving children the broad range of knowledge and skills that provide the foundation for good future progress through school and life.

Nursery education

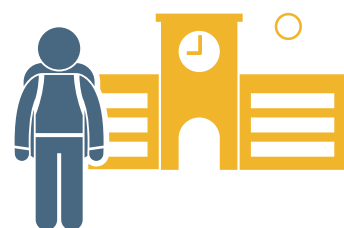
Primary education

Primary education is taught at primary schools. These teach the fundamental basics of reading, writing, arithmetic and science. They are attended by children aged 5 to 11 years old.

Primary schools are sometimes separated into infant schools (ages 4 to 6) and junior schools (ages 7 to 11), and you may be told that your child is attending one of these types of school (although some children might start when they're 4 years old).

Primary education

Secondary education

Further education

Higher education

Arsimi parashkollor

Arsimi fillor

Arsimi i mesëm

Arsimi i mëtejshëm

Arsimi i lartë

Arsimi parashkollor

Ndërmjet moshës 3 dhe 4 vjeç fëmijëve u ofrohet arsim parashkollor falas. Edhe disa të moshës 2 vjeçare mund të kenë të drejtën. Shërbimi i Informacionit për Prindërit pranë autoritetit lokal do të jetë në gjendje të ofrojë këshilla rreth ofruesve lokalë të kujdesit të fëmijëve dhe sa orë keni të drejtë të mos paguani për arsimin parashkollor.

Në çerdhe fëmijët do të mësojnë të luajnë, duke u ofruar atyre një gamë të gjerë njohurish dhe aftësish që sigurojnë themelin e progresit të tyre drejt një të ardhme të mirë nëpërmjet shkollës dhe jetës.

Arsimi fillor

Cikli fillor ofrohet në shkollat fillore. Aty jepen bazat themelore të të lexuarit, shkruarit, aritmetikës dhe shkencës. Fëmijët në këtë cikël janë të moshës 5 deri në 11 vjeç.

Shkollat fillore ndonjëherë ndahen në shkolla për fëmijët më të mitur (mosha 4-6 vjeç) shkollat për fëmijët më të rritur (mosha 7-11 vjeç) dhe mund t'ju thonë se fëmija juaj është duke ndjekur njëren nga këto shkolla (edhe pse disa fëmijë mund të fillojnë në moshën 4 vjeçare).

Secondary education

Secondary education is taught at secondary schools. These build on the primary curriculum and teach a more academic curriculum across a range of subjects (such as the sciences, mathematics, English language and literature and foreign languages), alongside practical subjects (such as music, design and technology, physical education and information technology). These schools are attended by children aged 11 to 16.

Secondary schools vary across local authorities and the type of school your child may attend could be a comprehensive school, an academy or a grammar school.

At the age of 16 students in England sit public examinations in all their subjects known as the General Certificates of Secondary Education (GCSEs). These qualifications will be used to apply for jobs, further education and higher education.

School leaving ages

You can leave school on the last Friday in June if you will be 16 by the end of the summer holidays.

You must then do one of the following until you are 18:

- Stay in full-time education e.g. at a college or secondary school
- Start an apprenticeship or traineeship. An apprenticeship is a genuine job, where you spend at least 20% of your time in off the job training. For more information, visit www.apprenticeships.gov.uk
- Volunteer (for 20 hours or more a week) while in part-time education or training

Arsimi i mesëm

Arsimi i mesëm ofrohet në shkollat e mesme. Këto mbështeten në kurrikulën parësore dhe ofrojnë një program mësimor më akademik me një gamë të gjerë lëndësh (të tilla si shkenca, matematika, gjuha dhe letërsia angleze, dhe gjuhët e huaja), së bashku me lëndët praktike (si muzika, vizatim teknik, edukimi fizik dhe teknologjia e informacionit). Këto shkolla frekuentohen nga fëmijët e moshës 11 deri në 16 vjeç.

Shkollat e mesme ndryshojnë nga një autoritet lokal në tjetrin dhe lloji i shkollës që mund të frekuentojë fëmija juaj mund të jetë i përgjithshëm, një akademi ose i profilit gjuhësor.

Në moshën 16 vjeçare nxënësit në Angli u nënshtrohen provimeve të lirimit në të gjitha lëndët e tyre që njihen ndryshe si Certifikatat e Përgjithshme të Arsimit të Mesëm (GCSE). Këto kualifikime do të përdoren për të aplikuar për punë, për t'u shkolluar më tej dhe për të vazhduar arsimin e lartë.

Mosha e largimit nga shkolla

Ju mund të largoheni nga shkolla të premtën e fundit të qershorit nëse do të jeni 16 vjeç në fund të pushimeve verore.

Më pas ju duhet të bëni nja nga veprimet e mëposhtme deri sa të mbushni 18 vjeç:

- Të frekuentoni arsimin me kohë të plotë, p.sh. kolegjin ose shkollën e mesme
- Të filloni stazhin ose trajnimin Një stazh pune ka të bëjë me punën e vërtetë, ku ju shpenzoni 20% të kohës duke u trajnuar në terren. Për më shumë informacion, vizitoni faqen e internetit www.apprenticeships.gov.uk
- Të bëni punë vullnetare (për 20 orë ose më shumë në javë) ndërsa frekuentoni arsimin ose trajnimin me kohë të pjesshëm.

Further education

In England, after taking GCSEs young people normally choose between a practical route or an academic route. Further education for young people aged 16-18 can be provided in schools (often as part of a continuous educational journey from the age of 11 to 18), sixth form or FE colleges, or independent training providers.

The most common academic qualifications are called A-Levels and these are often required to go on to university. Students will typically study three or four subjects at A-Level often related to what they want to study at university.

Technical qualifications come in a number of forms, the most common of which are Business and Technician Education Council qualifications (BTECs) and National Vocational Qualifications (NVQs). These develop practical skills such as management, hairdressing or carpentry. Often these are taken in conjunction with, or as a precursor to, apprenticeships (see Chapter 4 – Employment and Benefits).

Further Education is also open to adults. Adult provision is funded through a combination of government funds, employer contributions, learner contributions and learner loans, depending on the type/level of course and learner circumstances. To find out what opportunities are available in your local area, and whether you are eligible for government funding, please contact your local authority, college or training provider, or find out more information at www.nationalcareersservice.direct.gov.uk

Arsimi i mëtejshëm

Në Angli pas provimeve të lirit (GCSE) të rinjtë normalisht zgjedhin midis një pune ose vazhdimit të studimeve. Shkollimi i mëtejshëm për të rinjtë e moshës 16-18 vjeç mund të sigurohet (shpesh si pjesë e udhëtimit të mëtejshëm arsimor nga mosha 11-18 vjeç) në dy vitet e fundit (sixth form) të shkollës ose në kolegje profesionale ose nga trajnues të pavarur.

Kualifikimet më të zakonshme akademike njihen si "Niveli A" (Teste të nivelit të avancuar) dhe këto janë shpesh të nevojshme për të studiuar në universitet. Nxënësit zakonisht do të studiojnë tri ose katër lëndë në "Nivelin A" që shpesh kanë të bëjnë me atë që duan të studiojnë në universitet.

Kualifikimet teknike ofrohen në disa formate, më të zakonshmet e të cilave janë ato të Këshillit të Arsimit për Teknologjinë dhe Biznesin (BTEC) dhe Kualifikimeve Profesionale Kombëtare (NVQ). Këto bëjnë të mundur zhvillimin e aftësive praktike si në menaxhim, parukeri ose zdrukthëtari. Këto shpesh zhvillohen së bashke, ose si pararendës, me stazhin e punës (shikoni kapitullin 4 - Punësimi dhe benefitet).

Shkollimi i mëtejshëm është gjithashtu i disponueshëm për të rriturit. Pjesëmarrja e të rriturve financohet përmes një kombinimi të fondeve qeveritare, kontributeve të punëdhënësit, kontributeve dhe huave të studentit në varësi të llojit/nivelit të kursit dhe rrethanave ku ndodhet. Për më shumë mundësi të disponueshme në zonën tuaj dhe nëse kualifikoheni për fonde qeveritare, ju lutemi kontaktoni autoritetin tuaj lokal, kolegjin ose trajnuesin, ose për më shumë informacione vizitoni faqen e internetit www.nationalcareersservice.direct.gov.uk

Higher education

Higher education is taught at universities and individuals will usually begin applying between the ages of 17 and 18. Different universities will offer different subjects and requirements needed to confirm a place (usually certain grades at A-Level sometimes in certain subjects).

Students will receive guidance from their school teachers and careers advisers about where to apply and what to apply for. Applications are submitted through an online system.

University education is not free in all parts of the UK, and individual universities set the level of their fees. These are currently capped at up to £9,250 per year in England. You may be able to apply for a student loan to cover the costs of these fees, and an additional loan to contribute to the costs of living as a student. A careers adviser at your school will provide you with more information.

If you have refugee status you are eligible for home fee status for tuition fees and you are eligible to apply for student loans to help with tuition fees and living costs. If you have Humanitarian Protection status, you will need to satisfy a three year ordinary residency requirement to qualify for home fee status and to be eligible to apply for student loans.

For more information on student finance visit:
www.gov.uk/student-finance

Student Loans Company – www.slc.co.uk.
Telephone no: 0300 100 0622.

Arsimi i lartë

Arsimi i lartë ofrohet në universitete dhe individët fillojnë zakonisht të aplikojnë rreth moshës 17 dhe 18 vjeç. Universitete të ndryshme do të ofrojnë lëndë të ndryshme dhe kriteret që duhen për t'u pranuar (zakonisht nota të caktuara në Nivelin-A ose në lëndë të veçanta).

Studentët do të marrin udhëzime nga mësuesit e shkollave të tyre dhe këshilluesit e karrierës se ku dhe për çfarë të aplikojnë. Aplikimet dorëzohen përmes një sistemi në internet.

Arsimi universitar nuk është falas në të gjithë MB dhe universitete të veçanta përcaktojnë nivelin e tarifave të tyre. Këto zakonisht në Angli arrijnë deri në £9,250 në vit. Ju mund të aplikoni për kredi studimi për të mbuluar këto tarifa dhe një kredi shtesë për të mbuluar shpenzimet e jetesës si student. Një këshillues karriere në shkollën tuaj do të sigurojë më shumë informacione.

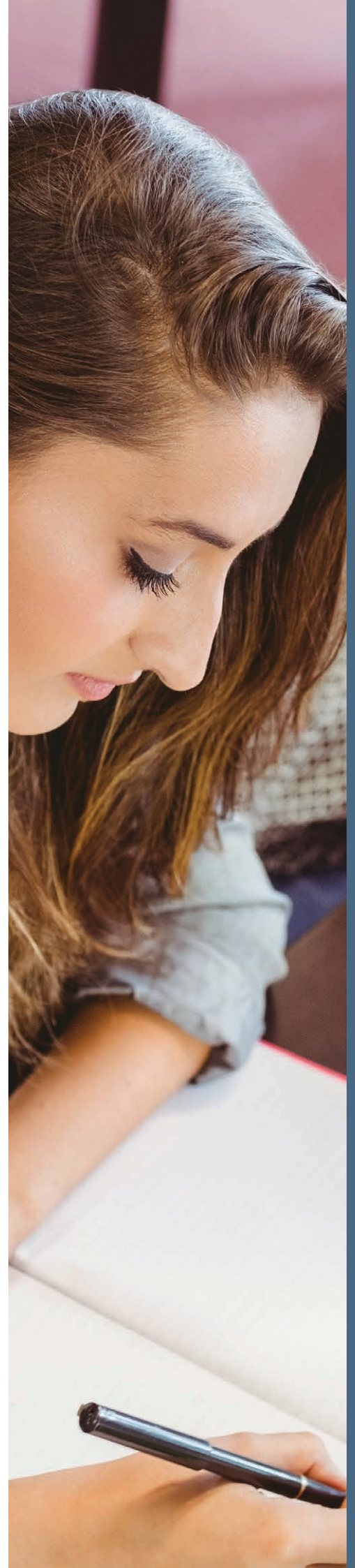
Nëse keni përfituar statusin e refugjatit ju keni të drejtën e statusit të tarifave si vendas për tarifatat e studimit dhe të drejtën për të aplikuar për kredi studimi që të mund të paguani tarifatat e studimit dhe koston e jetesës. Nëse keni përfituar statusin e mbrojtjes humanitare, ju do të plotësoni kriterin e qëndrimit të zakonshëm trevjeçar për t'u kualifikuar për statusin e tarifave si vendas dhe që të keni të drejtën për kredi studimi.

Për më shumë informacione mbi financimin e studimeve ju lutemi vizitoni:

www.gov.uk/student-finance

"Student Loans Company" (Kompania për Kredi Studimi)
– **www.slco.uk** .

Nr. i telefonit: 0300 100 0622

Adult learning

Adult learning is strongly encouraged and many different courses are available. Colleges, adult education services and other educational institutions in your local area may offer full and part-time adult learning opportunities. These could include taught courses, workshops and online learning on a wide range of subjects including job training and courses for personal development such as IT, gardening, arts and crafts, and well-being. Some courses are specifically designed to support parents and their families. These courses are likely to be available in the daytime, evening and weekends. Some courses, including literacy and numeracy, are free of charge and some courses are fee-paying so adults may be asked to contribute fully or partially towards the cost. To find out what opportunities are available in your local area, and whether you are eligible for government funding, then please try:

- Looking at the website or prospectus of your local authority adult education service, further education college and/or Workers' Educational Association (WEA) branch
- Using the National Careers Service website, <https://nationalcareersservice.direct.gov.uk>, which offers advice on choosing courses and a post code search to help you find a suitable class
- Reading notices in local newspapers or on notice boards in schools, children's centres, doctors' surgeries, community centres, libraries or voluntary groups
- Speaking to friends, neighbours and colleagues to find out what's happening locally and what courses are on offer

Arsimimi i të rriturve

Nxitja për arsimimin e të rriturve është e madhe dhe shumë kurse të ndryshme janë të disponueshme. Kolegjet, shërbimet arsimore për të rriturit dhe institucionet e tjera arsimore në zonën tuaj mund të ofrojnë mundësi për të studiuar me kohë të plotë ose të pjesshme. Këto mund të përfshijnë kurse studimi, seminare ose leksione nga interneti mbi një sërë lëndësh, përshirë kurse dhe trajnime mbi punësimin për zhvillimin e tyre profesional si në teknologji informacioni (IT), kopshtari, arte dhe vepra artizanale, dhe mirëqenie. Disa kurse janë veçanërisht të përgatitura për të mbështetur prindërit dhe familjet e tyre. Këto kurse mund të vihen në dispozicion gjatë ditës, pasditeve dhe fundjavave. Disa kurse, përfshi shkrim e këndim dhe veprime me numra, janë falas dhe disa të tjera me pagesë kështu që të rriturve mund t'u kërkohe të paguajnë shumën e pjesshme ose të plotë. Për më shumë mundësi të disponueshme në zonën tuaj dhe nëse kualifikoheni për fonde qeveritare, ju lutemi provoni:

- Shikoni faqen e internetit ose broshurën nga Shërbimi i Arsimimit për të Rriturit i autoritetit lokal, të kolegjit për arsim të mëtejshëm dhe/ose të degës së Shoqatës për Arsimin e Punonjësve (WEA)
- Përdorni faqen e internetit të Shërbimit Kombëtar të Karrierës <https://nationalcareersservice.direct.gov.uk>, e cila ofron këshilla në zgjedhjen e kurseve dhe hapësirën për vendosjen e kodit postar që të gjeni një klasë të përshtatshme.
- Lexoni njoftime në gazetatat lokale ose në këndet e njoftimit në shkolla, qendra fëmijësh, klinika mjekësore, qendra komunitare, biblioteka ose grupe vullnetare.
- Flisni me miqtë, fqinjët dhe kolegët për të kuptuar atë që ndodh në nivel vendor dhe çfarë kursesh ofrohen.

Summary

Education is important, and all children must attend school from the age of 5 until they turn 16

There are opportunities for adults to undertake further learning

Përmbledhje

Arsimi është i rëndësishëm dhe të gjithë fëmijët duhet të frekuentojnë shkollën nga moshë 5 deri në 16 vjeç

Mundësitë janë për të rriturit që të vazhdojnë më tej arsimimin.

Chapter 7

Legal Rights and Responsibilities

In this chapter you will learn about:

- Your rights and responsibilities
- What is legal and illegal
- Protecting and caring for your children
- Gender-based laws
- Discrimination

Kapitulli 7

Të drejtat dhe përgjegjësitë Ligjore

Në këtë kapitull ju do të mësoni rreth:

- Të drejtave dhe përgjegjësisive tuaja
- Çfarë është e ligjshme dhe e paligjshme
- Mbrojtjes dhe kujdesit për fëmijët e tu
- Ligjeve me bazë gjinore
- Diskriminimit

Rights and freedoms

Every person in the UK has the same basic human rights and freedoms, which are protected in law. These underpin how people live in the UK. For example:

- Every person has a right to liberty, which means you cannot be unlawfully detained. You also have a right to a fair trial. Everyone must be treated fairly and equally under the law.
- Every person has freedom of thought and the right to practise their religion. However it is illegal if, as part of this, you take part in activities which break UK laws. It is against the law to discriminate against or persecute someone because of their beliefs.
- Every individual has a right to marry whomever they want, regardless of race, or religion. However there are exceptions, for example you cannot be married to more than one person at one time, or marry certain relatives.

Right to equality

Right to education

Right to work

Values and responsibilities in the UK

Based on the rights and freedoms protected in law, everyone living in or visiting the UK is expected to adhere to a set of shared values and responsibilities. Core values include:

- Respect and obey the law
- Respect the rights of others, including their right to their own opinions
- Treat others with fairness

Right to marry

E drejta për barazi

E drejta për arsim

E drejta për punësim

E drejta për martesë

Të drejtat dhe liritë

Të gjithë njerëzit në MB kanë të njëjtat të drejta dhe liri themelore që mbrohen me ligj. Këto përforcojnë mënyrën si njerëzit jetojnë në MB. Për shembull:

- Çdokush ka të drejtën të jetojë i lirë, që do të thotë se ju nuk mund të arrestoheni në mënyrë të paligjshme. Ju gjithashtu keni të drejtën e një gjykimi të drejtë. Të gjithë duhet të trajtohen si të drejtë dhe të barabartë para ligjit.
- Gjithsecili ka të drejtën e lirisë së shprehjes dhe për të praktikuar fenë e tij/saj. Megjithatë, është e paligjshme, si pjesë e kësaj, që të përfshihen në aktivitete që janë në kundërshtim me ligjet e MB-së. Diskriminimi dhe persekutimi i të tjerëve për shkak të bindjeve të tyre ndalohet me ligj.
- Çdo individ ka të drejtën të martohet me kë të dojë, pavarësisht racës ose fesë. Megjithatë ka edhe përjashtime. Për shembull, ju nuk mund të martoheni me më shumë se një person në të njëjtën kohë, ose me të afërm të caktuar.

Vlerat dhe përgjegjësitë në MB

Bazuar në të drejtat dhe liritë e mbrojtura me ligj, të gjitha ata që jetojnë ose vizitojnë MB-në duhet të respektojnë një sërë vlerash dhe përgjegjësish të përbashkëta. Vlerat themelore përfshijnë:

- Respekti dhe bindja ndaj ligjit
- Respekti i të drejtave të tjerëve, përfshi të drejtat e tyre për opinionet e tyre
- Trajtimi me drejtësi

The law in the UK

The law applies to everyone in the UK. Cases are decided by judges in a court of law. In every case both sides are treated fairly. Every person can be represented by a lawyer.

Respect for the law is very important in the UK and everyone must obey the law. If you break the law, there are consequences. You could receive a fine or you could go to prison.

It is important to know that some things which may be allowed in other countries are not acceptable in the UK and it is your responsibility to live within the law of the UK. It is also important to understand some things which may not be allowed in other countries may be legal in the UK.

What is legal and illegal?

There are two types of law in the UK:

- Civil Law, which settles disputes between people
- Criminal Law, which covers crime and punishment

Both govern what you can and cannot do in the UK.

Some specific laws vary between England, Wales, Scotland and Northern Ireland.

The table below applies to England.

Ligji në MB

Ligji aplikohet për të gjithë në MB. Çështjet vendosen në gjykatë. Në çdo rast të dyja palët trajtohen në mënyrë të drejtë. Gjithsecili mund të përfaqësohet nga një avokat.

Respektimi i ligjit është shumë i rëndësishëm në MB dhe të gjithë duhet t'i binden atij. Shkelja e ligjit shoqërohet me pasoja. Ju mund të gjobiteni ose mund të shkoni në burg.

Është e rëndësishme të dini se disa gjëra që mund të lejohen në vende të tjera nuk janë të pranueshme në MB dhe është përgjegjësia juaj të jetoni brenda kornizës ligjore të MB. Është po kaq e rëndësishme të kuptoni se disa gjëra që nuk mund të lejohen në vende të tjera janë të ligjshme në MB.

Çfarë është e ligjshme dhe e paligjshme

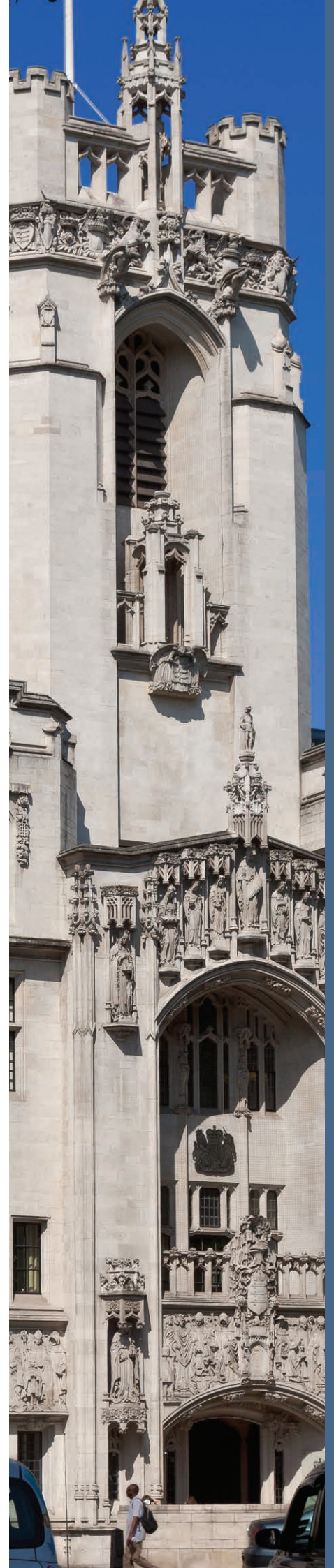
Në MB ekzistojnë dy lloje ligjesh:

- Kodi Civil, që zgjedh mosmarrëveshje ndërmjet njerëzve
- Kodi Penal që mbulon çështje penale dhe ndëshkime

Të dyja rregullojnë atë që ju mund të bëni dhe s'mund të bëni në MB.

Disa ligje të veçanta ndryshojnë ndërmjet Anglisë, Uellsit, Skocisë dhe Irlandës së Veriut.

Tabela e mëposhtme aplikohet në Angli.

Below are some examples of issues that are decided in law, and their consequences:

Civil Law

Marriage and divorce

Anyone can marry whomever they want unless they are closely related (e.g. sibling, half sibling or aunt/uncle) or are already married. People of the same gender can marry each other. Either partner can apply for a divorce. If the couple is unable to agree the terms of the divorce, the courts will decide them.

Employment

The law protects both employers and employees. If an employer asks you to do things you did not agree to in a contract, you can challenge this.

Consumer rights

If a company does not provide the service or product you paid for, you can challenge this.

Housing

Any dispute between a tenant and landlord will be settled through Civil Law. As a tenant you should be fully aware of your rights, please look at chapter 5.

Discrimination and harassment

Discriminating against or harassing another person on the grounds of gender reassignment, colour, national or ethnic origin, religion or belief, age, disability or sexual orientation is prohibited under the equalities legislation. Any conduct that can reasonably be expected to cause harassment, alarm or distress to another person on any grounds is also prohibited under harassment legislation. Anyone who suffers this kind of discrimination or harassment can claim damages or seek an injunction against the perpetrator. This includes verbal insults based on religion.

Më poshtë po japim disa shembuj të çështjeve që përcaktohen me ligj dhe pasojat e tyre:

Kodi Civil

Martesa dhe divorci

Gjithsecili mund të martohet me atë që dëshiron, duke përjashtuar rastet me të afërmit (p.sh. vëllezërit/motrat, thjeshtrit ose tezja/halla/daja/xhaxhai) ose me atë që tashmë është i/e martuar. Njerëzit e së njëjtës gjini mund të martohen me njëri-tjetrin. Secili partner mund të paraqesë kërkesën për divorc. Nëse çifti nuk është në gjendje të pranojë kushtet e divorcit, atëherë janë gjykatat që vendosin për ta.

Punësimi

Ligji mbron edhe punëdhënësit edhe punëmarrësit. Nëse një punëdhënës kërkon që të bëni gjëra për të cilat nuk keni rënë dakord në kontratë, ju mund ta kundërshtoni këtë.

Të drejtat e konsumatorëve

Nëse një kompani nuk siguron shërbimin ose produktin për të cilin keni paguar, ju mund ta kundërshtoni këtë.

Strehimi

Çdo mosmarrëveshje ndërmjet qiramarrësit dhe qiradhënësit mund të zgjidhet përmes Kodit Civil. Si qiramarrës ju duhet të jeni i mirinformuar rreth të drejtave të tua. Ju lutemi shikoni kapitullin 5.

Diskriminimi dhe ngacmimet

Diskriminimi ose ngacmimi ndaj një personi tjetër për shkak të ripërcaktimit gjinor, ngjyrës, kombësisë ose origjinës etnike, fesë ose besimit, moshës, aftësive të kufizuara ose orientimit seksual është i ndaluar sipas legjislacionit për barazinë. Çdo sjellje që mund të shkaktojë ngacmim, shqetësim ose ankth ndaj një personi tjetër për çdo arsye është gjithashtu e ndaluar sipas legjislacionit për ngacmimet. Kushdo që vuan këtë lloj diskriminimi ose ngacmimi mund të kërkojë dëmshpërblim ose urdhër gjyqësor ndaj autorit. Kjo përfshin abuzimet verbale për shkak të fesë.

Criminal Law

Violence

It is illegal to kill or injure another person or group of people, and this can be punished severely. Violent offences which are against UK law include forced sexual contact or behaviour and domestic violence between family members in the home.

Racist and religious hate crime

Criminal behaviour such as violence, verbal abuse, bullying or damage to property is hate crime if it is carried out because of race or religion. This can include where the victim is believed to be of a particular religion or race, or where their partner or friend is. It is also illegal to encourage religious or racial hatred.

Harassment

Any conduct that can reasonably be expected to cause harassment, alarm or distress to another person on any grounds is a criminal offence. The perpetrator can face criminal charges as well as or instead of damages or an injunction under civil law.

Sex

The age of consent (when it is legal) for two people to have sex is 16, regardless of gender or sexual orientation.

Kodi Penal

Dhuna

Është e paligjshme të vrasësh ose të dëmtosh një njeri ose grup njerëzish dhe kjo mund të ketë pasoja të rënda ndëshkuese. Veprat e dhunshme që janë në kundërshtim me ligjin e MB-së përfshijnë kontaktet ose sjelljet e detyruara seksuale, dhunën në familje ndërmjet anëtarëve të familjes në shtëpi.

Krime për shkak të urrejtjes racore dhe fetare

Sjellje kriminale si dhuna, abuzimi verbal, bulizmi ose dëmtimi i pronës është krim urrejtjeje nëse kryhet për shkak të racës ose fesë. Kjo mund të përfshijë raste kur viktimi, ose partneri ose miku i tyre, besohet t'i përkasë një feje ose race të caktuar. Është gjithashtu e paligjshme të nxisësh urrejtje fetare ose racore.

Ngacmimet

Çdo sjellje që mund të shkaktojë ngacmim, shqetësim ose ankth ndaj një personi tjetër për çdo arsye përbën vepër penale. Autori mund të përballet edhe me padi penale ose në vend të kësaj me padi dëmshpërblimi ose urdhër gjyqësor sipas Kodit Civil.

Marrëdhëniet seksuale

Mosha për miratimin (kur është e ligjshme) e marrëdhënieve seksuale është 16 vjeç, pavarësisht gjinisë ose orientimin seksual.

Criminal Law

Drugs

It is illegal to possess, transport or distribute certain controlled drugs. Punishments can be severe, including custodial sentences.

Alcohol

It is legal for adults over 18 to purchase and consume alcohol.
It is illegal to drive under the influence of alcohol.

Smoking

It is illegal to smoke indoors in most public areas, e.g. shops, restaurants, bars. It is illegal to sell tobacco to anyone under the age of 18. In England it is also illegal to smoke in vehicles with passengers under 18. Breaking these laws could lead to a fine.

Driving

It is illegal to drive without a driving licence. You can begin learning to drive from 17 years of age and you must pass a driving test in order to obtain a driving licence.

Weapons

You cannot buy or possess a firearm without a licence. Carrying a knife in public is also punishable.

Kodi Penal

Drogat

Është e paligjshme të mbash, transportosh ose të shpërndash disa lloje drogash të kontrolluara. Ndëshkimet mund të jenë të rënda, përfshirë edhe dënimin me burgim.

Alkooli

Është e ligjshme për personat mbi 18 vjeç të blejnë dhe konsumojnë alkool. Është e paligjshme të drejtosh automjetin nën ndikimin e alkoolit.

Duhani

Është e paligjshme të tymosësh në ambiente të brendshme në shumë prej hapësirave publike, p.sh. dyqane, restorante, bare. Është e paligjshme t'u shesësh duhan personave nën moshën 18 vjeç. Në Angli është gjithashtu e paligjshme të tymosni duhan në automjete me pasagjerë nën moshën 18 vjeç. Shkelja e këtyre ligjeve ndëshkohet me gjobë.

Drejtimi i automjetit

Është e paligjshme të drejtosh automjetin pa leje drejtimi. Ju mund të mësoni të drejtoni automjetin nga mosha 17 vjeç dhe duhet të kaloni testin e patentës që të pajiseni me leje drejtimi.

Armët

Ju nuk mund të blini apo mbani armë zjarri pa licencë. Mbatjtja e një thike në publik është gjithashtu e ndëshkueshme.

Protecting and caring for your children

The UK has signed the UN Convention on the Rights of the Child and other international laws promoting children's rights. The UK takes children's rights seriously and is always trying to improve the situation of all children. For this reason the UK has passed a number of laws that help protect children.

Children have a right to have their views listened to and considered. There are official Children's Commissioners that help make sure that the rights and views of children are considered.

In some circumstances in the UK, children aged 14 and older have a right to make certain decisions for themselves, such as medical decisions.

As a parent you are legally responsible for the protection, care and well-being of your children.

- It is a parent's responsibility to make sure their children attend school. If you do not there can be legal action such as: a Parenting Order, an Education Supervision Order, a School Attendance Order or a fine.
- It is an offence to leave children alone if this will put them at risk. Babies, toddlers and very young children should never be left alone.

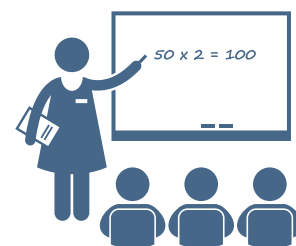
Going to school is very important for the welfare of a child. Helping out with tasks at home must not stop a child from going to school.

When parents are having difficulties caring for their children, the government social services may be able to offer some help or advice. UK laws require social services to investigate allegations of child neglect or abuse.

If you beat, harm or neglect your children social services can intervene. In some severe cases courts can ask social services to take the child to a foster home to make sure they are safe from harm.

Responsible parents

Going to school

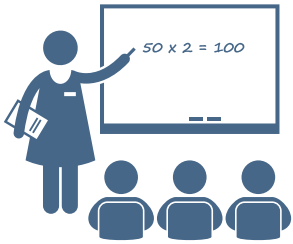
If you are worried about your child or another child you can contact:

**National Society for the Prevention of Cruelty to Children (NSPCC) on
0808 800 5000**

**Childline on
0800 1111**

Prindër përgjegjës

Vajtja në shkollë

Nëse shqetësoheni për fëmijën tuaj ose një fëmijë tjetër, mund të kontaktoni:

"NSPCC"-në (Shoqëria Kombëtare për Parandalimin e Keqtrajtimit të Fëmijëve) në nr.

0808 800 5000

Linja telefonike e ndihmës për fëmijët e abuzuar në nr.

0800 1111

Mbrojtja dhe kujdesi për fëmijët e tu

MB ka nënshkruar Konventën për të Drejtat e Fëmijëve të Organizatës së Kombeve të Bashkuara (OKB) dhe ligje të tjera ndërkombëtare për promovimin e të drejtave të tyre. MB i trajton me shumë seriozitet të drejtat e fëmijëve dhe përpiqet gjithmonë të përmirësojë situatën e të gjithë fëmijëve. Për këtë arsye MB ka kaluar shumë ligje që ndihmojnë në mbrojtjen e fëmijëve.

Fëmijët kanë të drejtën për t'u dëgjuar dhe konsideruar në lidhje me pikëpamjet e tyre. Ekzistojnë Komisionerë për të Drejtat e Fëmijëve për të siguruar që të drejtat dhe pikëpamjet e tyre merren në konsideratë.

Në disa rrethana në MB fëmijët e moshës 14 vjeç e lart kanë të drejtën të marrin vendime të caktuara për veten e tyre, siç janë ato mjekësore.

Si prind ju jeni ligjërisht përgjegjës për mbrojtjen, kujdesin dhe mirëqenien e fëmijëve tuaj.

- Është përgjegjësia e një prindi të sigurohet që fëmijët e tyre frekuentojnë shkollën. Nëse nuk veproni kështu atëherë ndaj jush mund të merren masa ligjore si: Urdhër Kujdesi Prindëror, Urdhër për Mbikëqyrjen Arsimore, Urdhër për Frekuentimin e Shkollës ose gjobë.
- Lënia vetëm e fëmijëve, nëse kjo i vë ata në rrezik, përbën shkelje. Foshnjat, fëmijët më të mitur dhe ata më të rritur nuk duhet të lihen asnjëherë vetëm.

Frekuentimi i shkollës është shumë i rëndësishëm për mirëqenien e fëmijës. Ndiurma që një fëmijë mund të japë në shtëpi, nuk duhet ta ndalojë atë të frekuentojë shkollën.

Kur prindërit janë duke pasur vështirësi në kujdesin e fëmijëve të tyre shërbimet sociale qeveritare mund të ofrojnë ndihmë ose këshilla. Ligjet e MB-së i detyrojnë shërbimet sociale të hetojnë akuzat për neglizhencë ose abuzim ndaj fëmijëve.

Nëse ju i godisni, lëndoni ose neglizhoni fëmijët tuaj shërbimet sociale mund të ndërhyjnë. Në disa raste më të rënda gjykatat mund t'u kërkojnë shërbimeve sociale ta dërgojnë fëmijën në një shtëpi me kujdestarë të tjerë për t'u siguruar që ata janë të sigurt nga lëndimet.

Gender and sex in law

Issues related to gender and sex are taken very seriously in the UK. The law says that you cannot be discriminated against because of your sex or your gender. This means:

- Organisations, including companies and individuals in the UK have a legal duty to treat men and women equally
- Men and women have equal rights and duties in employment and in marriage and in all aspects of private and public life in the UK
- Transgender people have equal rights too

You can also contact the police if you are worried about crime.

Gjinia dhe identiteti seksual në MB

Çështjet që kanë të bëjnë me gjininë dhe identitetin seksual trajtohen me shumë seriozitet në MB. Ligji thotë se ju nuk mund të diskriminoheni për shkak të identitetit seksit apo gjinisë suaj. Kjo do të thotë:

- Organizatat, përfshi kompanitë dhe individët në MB janë të detyruara ligjërisht që t'i trajtojnë burrat dhe gratë në mënyrë të barabartë.
- Burrat dhe gratë kanë detyrime dhe të drejta të barabarta në punë dhe në martesë dhe në të gjitha aspektet e jetës publike dhe private në MB.
- Njerëzit transgjinerë kanë të drejta të barabarta gjithashtu

Ju gjithashtu mund të kontaktoni policinë nëse jeni të shqetësuar rreth një krimi

Domestic abuse

Domestic abuse usually occurs in the home and can take many forms:

- It can be physical abuse like hitting, kicking or hair pulling
- It can include emotional abuse like blackmail, mental torture and threats to disown a person or harm those they care about
- It can also be controlling, for example, restricting a person's movements or access to or contact with family or friends or preventing access to money or a chosen career
- It can be coercive behaviour for example threats, humiliation or intimidation that is used to harm, punish or frighten
- It can be rape – being married doesn't mean that a partner has the right to force sex against the will of the other

Anybody, regardless of gender, nationality or any other distinguishing factor, can find themselves at risk of domestic abuse.

Domestic abuse is a serious crime in the UK. Anyone who is violent towards their partner, spouse or another family member, whether they are a man or a woman, married or living together, can be prosecuted. If children witness domestic abuse this could be considered child abuse and social services will investigate.

Abuzimi në familje

Abuzimi në familje zakonisht ndodh në shtëpi dhe mund të marrë shumë forma:

- Mund të jetë abuzim fizik si goditjet, shkelmimet ose tërheqja e flokëve
- Mund të përfshijë edhe abuzim emocional si shantazh, torturë psikologjike ose kërcënime për ta mohuar dikë ose për t'u shkaktuar lëndime atyre që janë nën kujdesin e tyre
- Abuzimi mund të jetë edhe në formën e kontrollit, për shembull, në kufizimin e lëvizjeve të një personi ose të së drejtës ose kontaktit me familjen ose miqtë ose aksesit në paratë ose karrierës së zgjedhur
- Ai mund të jetë edhe në formën e sjelljes detyruese si për shembull kërcënimin, poshtërimin ose ngacmimin që përdoren për të lënduar, ndëshkuar ose frikësuar
- Mund të jetë përdhunim - të qenit i martuar nuk do të thotë që partneri ka të drejtë të kryejë marrëdhënie seksuale me detyrim kundër vullnetit të tjetrit

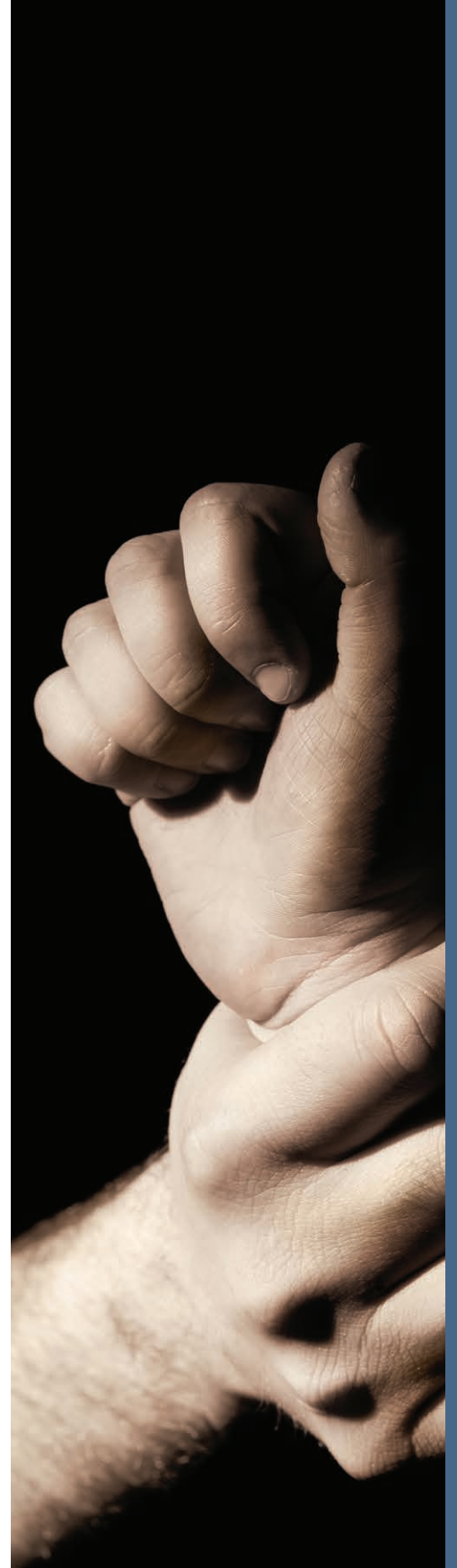
Çdokush, pavarësisht gjinisë, kombësisë ose ndonjë faktori tjetër dallues, mund të gjendet në rrezik abuzimi në familje.

Abuzimi në familje është një krim i rëndë në MB.

Çdokush që është i dhunshëm ndaj partnerit të tij/saj, bashkëshortit/es

ose anëtarit tjetër të familjes, qoftë burrë apo grua, i/e martuar ose që jetojnë së bashku, mund të ndiqet penalisht.

Nëse një fëmijë është dëshmitar i dhunës në familje kjo mund të konsiderohet abuzim me fëmijët dhe shërbimet sociale do ta hetojnë rastin.

Anyone, including neighbours, can report domestic abuse and violence. Police will respond to reports and may make arrests or ask one partner to leave the home.

Conviction of a crime related to domestic abuse can negatively affect your immigration status and your ability to apply to live long term in the UK.

In some cases courts can order the perpetrators of domestic abuse to stay away from the victim, from the family home and from places where the victim and children normally go, such as school. Violating this order can result in police action.

It is important for anyone facing domestic abuse to get help as soon as possible. There are safe places to go and stay in, called refuges or shelters.

If you experience domestic abuse, you should report it to the police. They can help you find a safe place to stay. You can also phone the 24 hour national Domestic Violence Freephone Helpline on **0808 2000 247** at any time.

Emergency numbers and Domestic Violence Helpline

- The police, ambulance and fire brigade: **999** (freephone, 24 hours)
- National Domestic Violence Helpline: **0808 2000 247** (freephone, 24 hours) Run in partnership between Women's Aid and Refuge
- Broken Rainbow National LGBT domestic abuse helpline: **0300 999 5428** (not 24 hour freephone line)
- Worldwide: visit **International Directory of Domestic Violence Agencies** for a global list of helplines and crisis centres

Reporting abuse

Police may make arrests

Police, ambulance and fire brigade:
999

National Domestic Violence Helpline:
0808 2000 247

Broken Rainbow National LGBT domestic abuse helpline:
0300 999 5428

Raportimi i abuzimit

Policia mund të bëjë arrestime

Policia, ambulanca dhe zjarrfikësja: **999**

Linja telefonike e ndihmës së Qendrës për Dhunën në Familje
0808 2000 247

Linja telefonike kombëtare e ndihmës për abuzimin në familje e LGBT-së "Broken Rainbow National" (Ylberi i Thyer):
0300 999 5428

Çdokush, përfshi komshinjtë, mund ta raportojë abuzimin dhe dhunën në familje. Policia do të reagojë ndaj denoncimeve dhe do të bëjë arrestime ose t'i kërkojë njërit prej partnerëve të largohet nga shtëpia.

Dënimi për krimin e abuzimit në familje mund të ndikojë negativisht statusin tuaj të emigracionit dhe mundësinë tuaj për të aplikuar për qëndrim afatgjatë në MB.

Në disa raste gjykatat mund të urdhërojnë që autorët e abuzimit në familje t'i qëndrojnë larg viktimës, nga shtëpia e familjes dhe vendet ku viktima dhe fëmijët shkojnë normalisht, siç është shkolla. Shkelja e këtij urdhri mund të sjellë ndërhyrjen e policisë.

Është e rëndësishme për ata që përballen me abuzim në familje që të kërkojnë ndihmë sa më shpejt të jetë e mundur. Ka vende të sigurta ku ata mund të shkojnë dhe qëndrojnë, të quajtur "qendra mbrojtjeje dhe strehimi".

Nëse përjetoni abuzim në familje, ju duhet ta raportoni këtë në polici. Ata mund të ndihmojnë të gjeni një vend të sigurt ku mund të qëndroni. Ju gjithashtu mund të telefononi falas në 24 orë "Domestic Violence Freephone Helpline" (linjën telefonike të ndihmës së Qendrës për Dhunën në Familje) në nr. **0808 2000 247**.

Numrat e urgjencës dhe linja telefonike e ndihmës së Qendrës për Dhunën në Familje

- Policia, ambulanca dhe zjarrfikësja: **999** (24 orë falas)
- Linja telefonike e ndihmës së Qendrës për Dhunën në Familje **0808 2000 247** (24 orë falas) në bashkëpunim me shoqatën e bamirësisë "Women's Aid and Refuge" (Ndihma dhe Strehimi për Gratë")
- Linja telefonike kombëtare e ndihmës për abuzimin në familje e LGBT-së "Broken Rainbow National" (Ylberi i Thyer): **0300 999 5428** (linja nuk është 24 orë falas)
- Në nivel global: vizitoni "**International Directory of Domestic Violence Agencies**" (Numërorin telefonik Ndërkombëtar të Agjencive për Dhunën në Familje) për një listë globale të linjave telefonike të ndihmës dhe qendrave për krizat

Honour based violence

In the UK it is illegal to abuse or harm anyone for cultural reasons or reasons of family honour, whether they are a member of the same family or not. For example, it is illegal to punish another family member for what someone considers to be dishonourable behaviour. There are men and women in the UK who have been convicted and sent to prison for harming family members for reasons of honour.

If you are worried about honour based violence you can speak to the police. You can also get confidential advice from an organisation called Karma Nirvana on **0800 5999 247**.

Karma Nirvana:
0800 5999 247

Female Genital Mutilation

Female Genital Mutilation (FGM) also known as cutting or female circumcision is illegal in the UK. Practising FGM or taking a girl or woman abroad for FGM is a criminal offence punishable by law.

If you are a victim of FGM, you need to speak with your doctor. There are doctors who specialise in helping FGM victims. You can also ask for advice from one of several national organisations, such as the NSPCC on **0800 028 3550**.

Children who are worried that they are in danger of FGM can speak to police, teachers, social workers, or Childline on **0800 1111**.

NSPCC:
0800 028 3550

Childline:
0800 1111

Karma Nirvana:
0800 5999 247

Dhunë për arsye nderi

Në MB është e paligjshme të abuzosh ose të lëndosh dikë për arsye kulturore ose nderi familjar, qofshin ose jo anëtarë të së njëjtës familje. Për shembull, është e paligjshme të ndëshkohesh një anëtar tjetër të familjes për atë që dikush e konsideron si sjellje çnderuese. Në MB burra dhe gra janë dënuar dhe dërguar në burg për shkak të abuzimit me anëtarët e familjes për arsye nderi.

Nëse jeni i/e shqetësuar rreth dhunës për arsye nderi ju mund të flisni me policinë. Ju gjithashtu mund të këshilloheni në mënyrë konfidenciale me një organizatë të quajtur "Karma Nirvana" në nr. **0800 5999 247**.

**NSPCC (Shoqëria
Kombëtare për
Parandalimin e
Keqtrajtimit të
Fëmijëve):**
0800 028 3550

**Linja telefonike e
ndihmës për fëmijët e
abuzuar**
0800 1111

Gjymtimi i gjenitaleve femërore

Gjymtimi i gjenitaleve femërore (FGM) që njihet gjithashtu edhe si "prerje" ose "heqje e jashtme e gjenitaleve femërore" është i paligjshëm në MB. Praktika e FGM-së ose dërgimi i një vajze ose gruaje jashtë shtetit për këtë qëllim përbën vepër penale që ndëshkohet me ligj.

Nëse jeni viktimë e FGM-së, ju duhet të flisni me doktorin tuaj. Ka doktorë që janë të specializuar në dhënien e ndihmës së viktimave të FGM-së. Ju gjithashtu mund të këshilloheni me një nga organizatat kombëtare si NSPCC-ja (Shoqta Kombëtare për Parandalimin e Keqtrajtimit të Fëmijëve) në nr. e telefonit **0800 028 3550**.

Fëmijët që janë të shqetësuar se mund të jenë pre e FGM-së mund të flasin me policinë, mësuesit, punonjësit socialë ose linjën telefonike të ndihmës për fëmijë në nr. **0800 1111**.

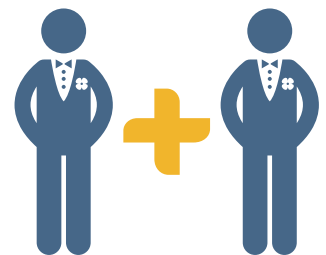
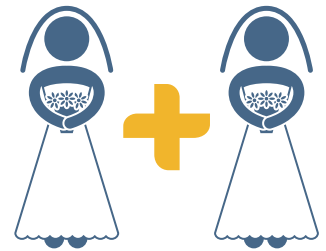
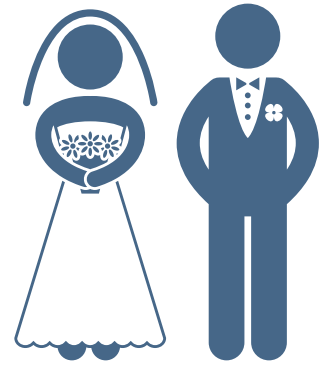
Marriage

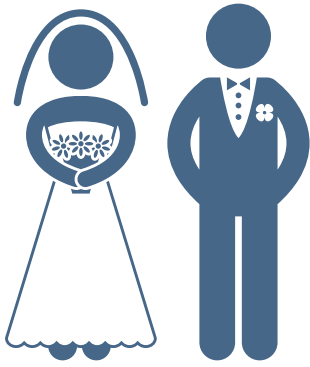
There is a distinction between civil and religious marriages. Religious marriages are not recognised unless they are registered by the state. Some religious marriages are not recognised in the UK and couples entering into them must have a civil marriage as well.

The legal minimum age to marry in the UK is 16. In England you need parental consent to marry between the ages of 16 and 18.

In England it is legal and accepted for men and women to marry, for women and women to marry and for men and men to marry. All of these marriages are protected by law.

A marriage should be entered into with the full and free consent of both people involved.

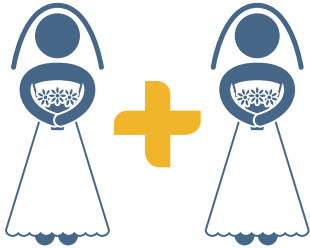

Martesa

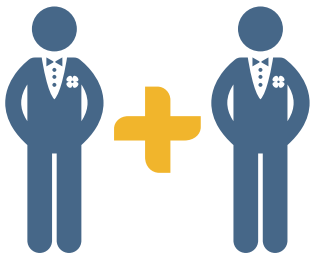
Ka dallim mes martesave civile dhe fetare. Martesat fetare nuk njihen nëse nuk regjistrohen në shtet. Disa martesa fetare nuk njihen në MB dhe njerëzit që lidhin këtë marrëveshje duhet të kenë zgjidhur edhe martesën civile.

Mosha minimale me ligj për martesë është 16 vjeç. Në Angli ju duhet të merrni miratimin e prindërve për t'u martuar ndërmjet moshës 16 dhe 18 vjeç.

Në Angli është e ligjshme dhe e pranueshme që burrat të martohen me gratë, që gratë të martohen me gratë dhe burrat të martohen me burrat. Të gjitha këto martesa janë të mbrojtura me ligj.

Martesa lidhet me pëlqimin e plotë dhe të lirë të të dyja palëve.

Arranged marriages, where both parties agree to the marriage, are acceptable in the UK.

Forced marriage is where one or both parties do not or cannot give their consent or where duress is a factor. Forcing another person to marry is a criminal offence. Parents cannot force their children to marry. It is also an offence to take someone overseas to force them to marry.

For advice on forced marriage, contact Karma Nirvana on **0800 5999 247** or The Forced Marriage Unit on **020 7008 0151**.

Karma Nirvana:
0800 5999 247

**The Forced
Marriage Unit:**
020 7008 0151

Racism and discrimination

In the UK it is illegal to treat anyone differently because of their gender, race, religion, age, disability or sexual orientation.

Racism is unacceptable in the UK. It is a serious offence to injure, harass or verbally abuse someone because of their race or to damage their property for that reason. It is also against the law to stir up racial hatred. It is unacceptable to discriminate against another person because of their race, ethnicity or where they came from. You should not be treated any differently because of your race when applying for a job, looking for somewhere to live, using the National Health Service (NHS) or just buying something in a shop.

Karma Nirvana:
0800 5999 247

**Njësia e
Martesave të
Detyruara**
020 7008 0151

Martesat me mblesëri, ku të dyja palët bien dakord të martohen, janë të pranueshme në MB.

Martesa e detyruar ndodh kur njëra ose të dyja palët nuk duan dhe nuk mund të japin pëlqimin e tyre ose kur detyrimi është një faktor. Të detyrosh një tjetër të martohet përbën vepër penale. Prindërit nuk mund t'i detyrojnë fëmijët e tyre të martohen. Edhe dërgimi i dikujt jashtë për ta detyruar të martohet me forcë përbën vepër penale.

Për këshilla rreth martesave të detyruara, kontaktoni me "Karma Nirvana" në nr. **0800 5999 247** ose "The Forced Marriage Unit" (Njësia e Martesave të Detyruara) në **020 7008 0151**.

Racizmi dhe diskriminimi

Në MB është e paligjshme ta trajtosh dikë ndryshe për shkak të gjinisë, fesë, moshës, aftësive të kufizuara ose orientimit të tyre seksual.

Racizmi është i papranueshëm në MB. Dëmtimi, ngacmimi ose abuzimi verbal ndaj dikujt për shkak të racës së tyre ose dëmtimi i pronës së tyre për këtë qëllim përbën vepër të rëndë penale. Është gjithashtu kundër ligjit të nxisni urrejtje racore. Është e papranueshme të diskriminoni një tjetër për shkak të racës, etnisë ose origjinës së tyre. Ju nuk duhet të trajtoheni ndryshe për shkak të racës suaj ndërsa aplikoni për punë, kërkoni një vend për të jetuar, përdorni Shërbimet Kombëtare Shëndetësore (NHS) ose blini diçka në dyqan.

You should not experience racial harassment at work, school or in public (where other people make comments about your race or where you come from that are offensive or make you uncomfortable). If you or someone you know is the victim of racism:

Do tell the authorities about it.

- You can go to the police. If you don't want to walk into a police station there are many ways you can report a racist crime; for example you can do it online at www.report-it.org.uk/home

Do not try to deal with racism or racist attackers on your own. Get the authorities involved. If you try to resolve it on your own you could get hurt or even get into trouble with the police yourself.

Harassment

Talk to the police

Report crime online

Ngacmimet

Flisni me policinë

Raportojeni krimin në internet

Ju nuk duhet të përjetoni ngacmime racore në punë, shkollë ose në publik (ku njerëz të tjerë bëjnë komente rreth racës ose origjinës suaj që janë ofenduese ose që ju bëjnë të mos ndiheni rehat). Nëse ju ose dikush që ju njihni është viktimë e racizmit:

Raportojeni këtë pranë autoriteteve.

- Ju mund të shkoni vetë në polici. Nëse nuk doni të shkoni personalisht në polici ka shumë mënyra si mund ta raportoni krimin racor; për shembull përmes faqes së internetit www.report-it.org.uk/home

Mos u mundoni ta kundërshtoni vetë racizmin ose agresorët e racizmit. Kërkoni ndërhyrjen e autoriteteve. Nëse përpiqeni ta zgjidhni vetë ju mund të lëndoheni ose ju vetë mund të keni probleme me policinë.

The police and their duties

The police in the UK will:

- Protect life and property
- Prevent disturbances
- Prevent and detect crime

The police exist to protect the public, their rights and the law. The police are there to help and assist you and you should not be afraid to approach them if you are the victim of a crime, see a crime happening, or for general assistance for example if you are lost.

If you need the police because of a crime then you should call the following telephone numbers:

999 – This is the number to call if you have an emergency, for example if you are the victim of an assault or see a crime taking place. When you call, say you need 'police', as this is also the number to call an ambulance or if there is a fire.

101 – This is the number to call for less urgent situations, for example if your property has been damaged, to give police information about a crime, or any general enquiries.

Policia dhe detyrat e saj

Policia në MB:

- Mbron jetën dhe pronën
- Parandalon trazira
- Parandalon dhe zbulon krime

Policia është në shërbim të mbrojtjes së publikut, të drejtave të tyre dhe ligjit. Policia është aty për t'ju ndihmuar dhe asistuar dhe nuk duhet të keni frikë që të flisni me ta nëse jeni viktimë e një krimi ose dëshmitar i një krimi ose për asistencë të përgjithshme, për shembull nëse keni humbur.

Nëse keni nevojë për policinë për shkak të një krimi, ju duhet të telefononi numrat e mëposhtëm:

999 – Ky është numri që duhet të telefononi në rast urgjence, për shembull nëse jeni viktimë e një sulmi ose jeni duke dëshmuar një krim. Kur të telefononi, thoni që kërkon policinë, pasi ky është edhe numri i telefonit të ambulancës ose në rast të ndonjë zjarri.

101 – Ky është numri që duhet të telefononi për situata më pak urgjente, për shembull nëse prona juaj është dëmtuar, për t'i dhënë policisë informacione rreth një krimi, ose për informacione të përgjithshme.

Summary

Everyone in the UK has rights that are protected in law – everyone also has a responsibility to respect the law

The law may be different from where you came from, so you should make sure you understand what is legal and illegal in the UK

If you have children, you have a responsibility for their health and well-being

Issues related to gender are taken very seriously in the UK – domestic violence, FGM, forced marriages, and discrimination based on sex are illegal

Discrimination is illegal in the UK – if you experience racism, you should report it

The police exist to enforce the law, and protect and assist you if needed – you should call 999 in an emergency

Përmbledhje

Në MB të gjithë kanë të drejta që janë të mbrojtura me ligj - gjithsecili ka gjithashtu përgjegjësinë për të respektuar ligjin.	
Ligji mund të jetë i ndryshëm nga vendi i origjinës suaj, kështu që ju duhet të siguroheni që të kuptoni atë që është e ligjshme dhe e paligjshme në MB	
Nëse keni fëmijë, ju jeni përgjegjës për shëndetin dhe mirëqenien e tyre	
Çështjet gjinore trajtohen me shumë seriozitet në MB - dhuna në familje, fenomeni i FGM-së, martesat e detyruara dhe diskriminimi për shkak të identitetit seksual janë të paligjshme.	
Diskriminimi ndalohet me ligj në MB - nëse jeni viktimë e racizmit, ju duhet ta raportoni atë.	
Policia është në zbatim të ligjit dhe për të mbrojtur dhe asistuar sipas nevojës - në rast urgjence telefononi nr. 999	

Chapter 8

Healthcare

In this chapter you will learn about:

- Accessing health services
- The National Health Service
- What other health services are available and how you can access them

Kapitulli 8

Kujdesi shëndetësor

Në këtë kapitull ju do të mësoni rreth:

Marrjes së shërbimit shëndetësor

Shërbimit Kombëtar Shëndetësor (NHS)

Çfarë shërbimesh të tjera shëndetësore janë të mundshme dhe si mund t'i merrni ato

A General Practitioner

A General Practitioner (GP) is the first doctor you will usually visit when accessing healthcare in the UK. You may have registered with a GP before you were granted status.

If someone is seriously ill or injured and their life is at risk call 999.

You can also visit your nearest hospital with an Accident and Emergency (A&E) Department if there is a genuine life-threatening emergency. If you have phoned 999 an ambulance may take you to the hospital. Do not use A&E for minor medical problems.

If you urgently need medical help or advice but it's not a life threatening situation call NHS 111 if you are living in England.

A General Practitioner (GP) is the first doctor you will usually visit when accessing healthcare in the UK

Mjeku i Përgjithshëm/ Mjeku i Familjes

Mjeku i Përgjithshëm (GP) është mjeku i parë tek i cili do të vizitoheni gjatë marrjes së kujdesit shëndetësor në MB. Ju mund të jeni regjistruar në GP para përfitimit të statusit.

Nëse dikush është i sëmurë rëndë dhe jeta e tyre është në rrezik telefononi nr. 999.

Ju gjithashtu mund të vizitoni spitalin më të afërt në Sallën e Aksidenteve dhe Urgjencave (A&E) nëse rasti është me të vërtetë kërcënues për jetën. Nëse keni telefonuar nr. 999 ambulanca mund t'ju dërgojë në spital. Mos ejani në Sallën e Aksidenteve dhe Urgjencave (A&E) për probleme të vogla mjekësore.

Nëse keni nevojë urgjente për ndihmë ose këshillë mjekësore, por që situata nuk është kërcënuese për jetën, telefononi NHS-në (Shërbimi Kombëtar Shëndetësor) në 111, nëse jetoni në Angli.

Mjeku i Përgjithshëm (GP) është mjeku i parë tek i cili do të vizitoheni gjatë marrjes së kujdesit shëndetësor në MB.

What is the National Health Service?

As a person granted humanitarian protection or refugee status, you are entitled to access the health services provided by the National Health Service (NHS) if you are living in Great Britain.

You can access the following services for free:

- General Practitioners (GPs), also known as family doctors
- Hospitals
- Maternity services

The NHS provides services to those who need medical treatment and can also help with - contraception, family planning, healthy eating and mental health.

Your health will not affect your immigration status or affect what NHS services are available to you. None of the people who work for the NHS, including doctors, nurses and interpreters will pass on any information about your health to any other person or organisation outside of the NHS without your permission (except in very exceptional circumstances, such as if the doctor believes you may be of harm to yourself or others).

Visit a GP

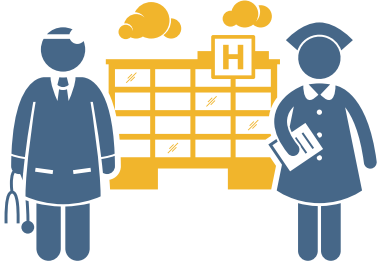
Visit A&E

Call 999 or 111

Vizita në GP

Për vizitë në urgjencë (A&E)

Telefoni nr. 999 ose 111

Çfarë është Shërbimi Kombëtar Shëndetësor

Duke qenë se iu është dhënë statusi i refugjatit dhe mbrojtjes humanitare, ju keni të drejtën e marrjes së shërbimeve shëndetësore të siguruar nga Shërbimi Kombëtar Shëndetësor (NHS) nëse jetoni në Britaninë e Madhe.

Ju mund të merrni falas shërbimet e mëposhtme:

- Mjeku i Përgjithshëm (GP), i njohur gjithashtu edhe si Mjeku i Familjes
- Spitalet
- Shërbimi konsulator për nënat e reja

NHS-ja u siguron shërbime atyre që kanë nevojë për trajtimit mjekësor dhe mund të ndihmojë edhe në fusha të tjera si në kontraktivë, planifikim familjar, dietë e shëndetshme dhe shëndet mendor.

Gjendja juaj shëndetësore nuk do të ndikojë në statusin tuaj të emigracionit ose ato të shërbimeve të NHS-së të disponueshme për ju. Asnjë nga ata që punojnë për NHS-në, përfshirë doktorët, infermierët dhe përkthyesit nuk do të japin asnjë informacion rreth shëndetit tuaj tek asnjë person ose organizatë jashtë NHS-së pa miratimin tuaj (me përjashtim të rrethanave të veçanta, si në rastin kur doktori beson se ju mund të lëndoni veten ose të tjerët).

Seeing a General Practitioner (GP)

What are GP services?

Visit a GP if it is not an emergency and you need to see a doctor or nurse about your health. GPs are highly skilled doctors who are trained in all aspects of general medicine e.g. child health, adult medicine and mental health. Practice nurses are qualified and registered nurses who usually run clinics for long-term conditions e.g. diabetes.

GPs also provide services such as:

- Antenatal care (care for pregnant women and their unborn children)
- Vaccinations
- Advice on smoking and diet

You will not be charged for the majority of GP services.

Vizita te Mjeku i Përgjithshëm (GP)

Çfarë janë shërbimet e GP-së

Vizitat te GP-ja janë për raste që nuk janë urgjente dhe ju keni nevojë të konsultoheni me një doktor ose infermier rreth shëndetit tuaj. GP-të kanë doktorë shumë të aftë që janë trajnuar në të gjitha fushat e mjekësisë së përgjithshme, p.sh. në pediatri, mjekësi e brendshme dhe shëndet mendor. Infermierët e përgjithshëm janë infermierë të kualifikuar dhe të licencuar që zakonisht shërbejnë në klinika për trajtimin e sëmundjeve kronike, si p.sh. diabeti.

GP-të sigurojnë gjithashtu edhe shërbime të tilla si:

- Kujdes antenatal (kujdesi për gratë shtatzëna dhe bebeve të palindura)
- Vaksinimet
- Këshilla në lidhje me duhanin dhe dietën

Ju nuk do të paguani për pjesën më të madhe të shërbimeve në GP.

How do I register with a GP?

You will need to register at a GP surgery, also called a practice, near where you are living as soon as possible, even if you are not currently ill.

The NHS Choices website has a list of all GP surgeries in the UK: www.nhs.uk/Service-Search/GP/LocationSearch/4. You should check online to see where your nearest surgery is and how you can register there.

GP surgeries are generally open Monday to Friday between 8.30am and 6.30pm, and some surgeries are also open on Saturdays.

To register with a GP you will need to give your name, date of birth, address and telephone number if you have one. GP surgeries may ask to see proof of identity with your name and date of birth (such as your Biometric Residence Permit) and proof of address (such as your tenancy agreement). However, they cannot refuse to register you if these are not available. More information about registering with a GP can be found here: <https://assets.nhs.uk/prod/documents/how-to-register-with-a-gp-asylum-seekers-and-refugees.pdf>

After you have registered with your new GP you might be asked to have a health check. This will usually be carried out by a nurse. It is important that you go to this appointment even if you are well.

If you move to a different part of the UK you will need to register with a new GP.

Biometric Residence Permit

Proof of address

Health check

Leja Biometrike e Qëndrimit (BRP)

Vërtetimi i adresës

Kontrolli i shëndetit

Si të regjistrohem në GP

Ju duhet të regjistroheni në GP-së, e njohur ndryshe si "klinikë", pranë zonës ku jetoni sa më shpejt të jetë e mundur, edhe nëse nuk jeni i/e sëmurë.

Faqja e internetit e NHS-së ka një listë me të gjitha klinikat e GP-ve: www.nhs.uk/Service-Search/GP/LocationSearch/4. Ju duhet të vizitoni këtë faqe interneti për të gjetur klinikën më të afërt ku jetoni dhe si mund të regjistroheni.

GP-të janë zakonisht të hapura nga e hënë në të premte nga ora 08:30 deri në orën 18:30 dhe disa të tjera janë të hapura edhe të shtunave.

Për t'u regjistruar në GP ju duhet të jepni emrin, datëlindjen, adresën dhe numrin e telefonit nëse keni. GP-të mund t'ju kërkojnë dokument identifikimi me emrin dhe datëlindjen tuaj (siç mund të jetë Leja Biometrike e Qëndrimit) dhe vërtetim adrese (siç mund të jetë kontrata juaj e qirasë). Megjithatë, ata nuk mund t'ju refuzojnë regjistrimin nëse nuk i keni këto dokumente. Për më shumë informacion në lidhje me regjistrimin në GP vizitoni faqen e internetit:

<https://assets.nhs.uk/prod/documents/how-to-register-with-a-gp- asylum-seekers-and-refugees.pdf>

Pasi të jeni regjistruar në GP-në tuaj të re juve do t'ju kërkohet të bëni një kontroll shëndetësor. Kjo zakonisht bëhet nga një infermier/e. Është e rëndësishme që të shkoni në këtë vizitë edhe nëse ndiheni mirë me shëndet.

Nëse transferoheni në një zonë tjetër të MB ju duhet të regjistroheni në një GP të re.

What if a GP refuses to register me?

A GP surgery can refuse your application to register if they have reasonable grounds for doing so, but a surgery cannot refuse an application on the grounds of race, gender, social class, age, religion, sexual orientation, appearance, disability or medical condition. A GP surgery cannot refuse to register a patient because they do not have identification or proof of address.

If a GP refuses to register you, they must provide, free of charge, any immediately necessary treatment that is requested for a period of up to 14 days (this can vary according to circumstances).

If a GP surgery refuses to register you the surgery must notify you, in writing, of the refusal and the reason for it, within 14 days of its decision.

A GP surgery may not be able to register you if they have no space, but you will always be able to find another surgery near to your home that can register you.

If you have difficulty registering with a GP you can contact your local NHS England area team:

www.nhs.uk/Service-Search/Area-Team/LocationSearch/1839

Çfarë ndodh nëse një GP nuk pranon të më regjistrojë

Një GP mund ta refuzojë kërkesën tuaj për t'ju regjistruar nëse ka baza të arsyeshme për ta bërë këtë, por klinika nuk mund ta refuzojë kërkesën tuaj për shkak të racës, gjinisë, klasës sociale, moshës, fesë, orientimit seksual, paraqitjes, aftësive të kufizuara ose gjendjes shëndetësore. Një GP nuk mund të refuzojë regjistrimin e një pacienti për shkak se ai/ ajo nuk ka dokument identifikimi ose vërtetim adrese.

Nëse një GP nuk pranon t'ju regjistrojë, ajo duhet të sigurojë falas menjëherë çdo trajtim të nevojshëm që kërkohet për një periudhë deri në 14 ditë (kjo mund të ndryshojë në varësi të rrethanave).

Nëse një GP nuk pranon t'ju regjistrojë atëherë ajo duhet t'ju njoftojë me shkrim për refuzimin dhe arsyet e refuzimit, brenda 14 ditëve nga marrja e vendimit.

Një GP mund të mos jetë në gjendje t'ju regjistrojë nëse nuk ka vend, por ju do të keni gjithmonë mundësi të gjeni një klinikë tjetër afër shtëpisë suaj që mund t'ju pranojnë.

Nëse keni vështirësi të regjistroheni në një GP, ju mund të kontaktoni me ekipin e zonës suaj lokale të NHS-së Angli në:

www.nhs.uk/Service-Search/Area-Team/LocationSearch/1839

- Your local Patient Liaison Service: [www.nhs.uk/Service-Search/Patient-advice-and-liaison-services-\(PALS\)/LocationSearch/363](http://www.nhs.uk/Service-Search/Patient-advice-and-liaison-services-(PALS)/LocationSearch/363)
- Doctors of the World: www.doctorsoftheworld.org.uk/pages/UK-Programme

Male or female GP

How do I make an appointment?

To see a GP or nurse, you must make an appointment in person in the GP surgery or by telephone or online.

You can ask to see a male or female GP or nurse and your GP surgery will do their best to accommodate this.

You may have to wait a few days for a non-urgent appointment. If you think you need to see the doctor urgently tell the receptionist when you make the appointment that you need an emergency appointment. You will be seen that day if appropriate.

If the GP thinks you are too ill to come to the surgery, they may visit you at home.

GP appointments are usually 10 minutes long and occasionally longer if appropriate.

You must make a separate appointment for each family member as the GP or nurse will only be able to see one patient in each appointment.

Please make sure you arrive on time for your appointment or cancel it if you are unable to attend.

**Appointments
are usually
10 minutes long**

Doktor ose dokoreshë

- Shërbimin tuaj të Komunikimit me Pacientët: [www.nhs.uk/Service-Search/Patient-advice-and-liaison-services-\(PALS\)/LocationSearch/363](http://www.nhs.uk/Service-Search/Patient-advice-and-liaison-services-(PALS)/LocationSearch/363)
- "Doctors of the World" (Doktorët e Botës): www.doctorsoftheworld.org.uk/pages/UK-Programme

Vizitat zakonisht zgjasin 10 minuta

Si mund të lë një takim

Për t'u vizituar nga një mjek ose infermiere e klinikës ju duhet të lini një takim duke qenë prezent në klinikë, ose përmes telefonit ose internetit.

Ju mund të kërkoni të vizitoheni nga një mjek/mjeke ose infermier/infermiere dhe klinika e GP-së do të bëjë të pamundurën për këtë.

Juve mund t'ju duhet të prisni për disa ditë për të lënë një takim që nuk është urgjent. Nëse mendoni se keni nevojë për një vizitë urgjente, njoftoni receptionin kur të lini takimin duke u thënë se kërkoni një vizitë urgjente. Ju do të vizitoheni atë ditë nëse është e përshtatshme.

Nëse GP-ja mendon se jeni tepër i/e sëmurë për të ardhur në klinikë, atëherë mund t'ju vizitojnë në shtëpinë tuaj.

Vizitat te GP-ja zakonisht zgjasin 10 minuta dhe nganjëherë edhe më gjatë nëse është e përshtatshme.

Ju duhet të lini një takim të veçantë për secilin anëtar të familjes, pasi mjeku ose infermierja do të jenë në gjendje të vizitojnë vetëm një pacient për vizitë.

Ju lutemi sigurohuni të mbërrini në kohë në takim dhe anuloheni atë nëse nuk keni mundësi të vini.

What if I do not speak English?

If you need an interpreter you must tell the receptionist when you make the appointment. Tell the staff which language you speak and they will book an interpreter for you or get an interpreter on the phone.

It is important that you and the doctor understand each other so that he/she can make an accurate diagnosis of your problem.

You will not be charged if you require an interpreter. Everything discussed in the consultation is confidential including anything discussed in the presence of an interpreter.

What do I do if my GP surgery is closed?

If your GP surgery is closed:

- For minor illness or injury (cuts, sprains, or rashes), you can visit a walk-in centre, minor injuries unit or urgent care centre. Visit NHS Choices online (www.nhs.uk/pages/home.aspx) to find your nearest centre.
- You can also get medical help for problems that cannot wait by calling the NHS non-emergency number, 111. This number is free to call and the service is available 24 hours a day. You will be asked for some details, such as your name and address. If you do not speak English, you will need to either request an interpreter in English at the beginning of the call or ask a friend or relative to make the call for you to ask for an interpreter.

Çfarë ndodh nëse nuk flas anglisht

Nëse keni nevojë për një përkthyes ju duhet të njoftoni recepsionin kur caktoni një vizitë. Njoftojeni stafin për gjuhën që flisni dhe ata do të caktojnë një përkthyes në klinikë ose përmes telefonit.

Është e rëndësishme që ju dhe doktori juaj të kuptoni njëri-tjetrin, në mënyrë që ai/ajo të përcaktojë një diagnozë të saktë rreth problemit tuaj.

Juve nuk do t'ju duhet të paguani nëse kërkon shërbimin e përkthyesit. Gjithçka që diskutohet gjatë konsultës është konfidenciale duke përfshirë çfarëdo qoftë që diskutohet në praninë e një përkthyesi.

Si të veprojmë nëse GP-ja ime është mbyllur

Nëse GP-ja juaj është mbyllur:

- Për shqetësime ose lëndime të vogla (prerje, ndrydhje, ose skuqje) mund të vizitoni Klinikën Ambulatore, njësinë për lëndimet e vogla, ose Qendrën e Kujdesit Urgjent. Për të gjetur qendrën më të afërt, vizitoni faqen e internetit të NHS-së në:
www.nhs.uk/pages/home.aspx
- Ju gjithashtu mund të kërkon ndihmë mjekësore për probleme shëndetësore urgjente duke telefonuar nr. e shërbimit jo urgjent të NHS-së, 111. Telefonata është falas dhe shërbimi është i disponueshëm 24 orë. Ju duhet të jepni disa të dhëna, si emrin dhe adresën. Nëse nuk flisni anglisht, ju ose duhet të kërkon një përkthyes në fillim të telefonatës ose t'i kërkon një miku ose të afërmi që ta bëjë telefonatën për ju për të kërkuar një përkthyes.

How do I access specialist services?

Your GP will decide if you need to see specialist services (for example, a specialist doctor in a hospital). A specialist doctor can also be called a consultant.

Everyone has to wait to see a specialist; the waiting time can vary from two weeks to a number of months.

The hospital will write to you with details of your appointment.

If you need an interpreter, contact the hospital and let them know.

It is very important that you tell your doctor that you have either Humanitarian Protection or refugee status so that you do not get charged for any part of your hospital stay and treatment.

Specialist

Specialist

Si mund të marrë shërbimet e specialistit

GP-ja juaj do të vendosë nëse do të keni nevojë për shërbimet e specialistit (për shembull, një mjek specialist në spital). Një doktor i tillë njihet edhe si mjek i specializuar.

Të gjithë duhet të presin për t'u vizituar nga mjeku specialist; koha e pritjes mund të jetë nga dy deri në disa muaj.

Spitali do t'ju dërgojë një letër me të gjitha të dhënat për takimin tuaj.

Nëse keni nevojë për një përkthyes, kontaktoni me spitalin dhe bëjani të ditur.

Është shumë e rëndësishme që t'i thoni doktorit tuaj që keni statusin e mbrojtjes humanitare ose të refugjatit që mos të paguani për qëndrimin ose trajtimin në spital.

Mental Health Services

Mental health problems range from the worries we all experience as part of everyday life to serious long-term conditions. Anxiety, post-traumatic stress disorder and depression are the most common problems. If you have been feeling depressed for more than a few weeks or your anxiety is affecting your daily life, make an appointment to speak to your doctor.

Advice is also available on the NHS website to support you on your way to feeling better. The NHS website also gives details of support organisations and their helplines that you can contact for help and advice.

The helplines are staffed by specially trained volunteers who will listen to you, understand what you are going through and help you through your immediate crisis.

Please visit www.nhs.uk/livewell/mentalhealth/Pages/Mentalhealthhome.aspx

How to access these services:

Help is also available from the Samaritans, a charitable organisation operating a 24-hour service available every day of the year. www.samaritans.org/how-we-can-help/contact-samaritan/. You can telephone them on 116 123 or email them at jo@samaritans.org.

You can check on the Directory of Mental Health and Wellbeing Services at to see what your local area offers.

Further advice can be found at:

www.nhs.uk/conditions/Suicide/Pages/Getting-help.aspx

Migrant Health

Website: <https://migrant.health/>

Shërbimet e shëndetit mendor

Problemet e shëndetit mendor variojnë nga shqetësimet që ne përjetojmë si pjesë e jetës së përditshme deri në kushtet e rënda kronike. Ankthi, çrregullimi i stresit post-traumatik dhe depresioni janë problemet më të zakonshme. Nëse keni qenë në depresion për më shumë se disa javë ose ankthi është duke ndikuar jetën tuaj të përditshme, ju duhet të lini një takim për të folur me doktorin tuaj.

Këshillat janë të mundshme edhe përmes faqes së internetit të NHS-së për t'ju ndihmuar që të ndiheni më mirë. Faqja e NHS-së ju ofron gjithashtu informacione rreth organizatave mbështetëse dhe qendrave të tyre telefonike të ndihmës që ju mund t'i kontaktoni për ndihmë dhe mbështetje.

Personeli i qendrave telefonike të ndihmës përbëhet nga vullnetarë të trajnuar posaçërisht, që do t'ju dëgjojnë dhe kuptojnë në atë që jeni duke përjetuar, dhe do t'ju ndihmojnë gjatë krizave momentale.

Ju lutemi vizitoni www.nhs.uk/livewell/mentalhealth/Pages/Mentalhealthhome.aspx

Si mund të merren këto shërbime:

Ndihma është disponueshme edhe nga shoqata e bamirësisë "Samaritans" që ofron shërbim 24 orësh në çdo ditë të vitit. www.samaritans.org/how-we-can-help/contact-samaritan/. Ju mund t'u telefononi në nr. 116 123 ose të dërgoni e-mail në: jo@samaritans.org.

Ju mund të kontrolloni Numërori telefonik i Shëndetit Mendor ose Shërbimet për Mirëqenien për të ditur se çfarë ofrohet në zonën tuaj lokale.

Për këshilla të mëtejshme mund të vizitoni faqen:

www.nhs.uk/conditions/Suicide/Pages/Getting-help.aspx

Shëndeti i Migrantëve:

<https://migrant.health/>

Mind

Tel: 0300 123 3993

Website: <https://www.mind.org.uk/>

Priory Group

Tel: 0800 6911552

Website: <https://www.priorygroup.com/>

Psychiatry – UK

Tel: 0330 1241980

Website: <https://www.psychiatry-uk.com/>

Refugee Council

Website: <https://www.refugeecouncil.org.uk/>

Traumatic Stress Service – South London and Maudsley

NHS Foundation Trust

Tel: 020 322829 69

Kooth (for children and young people)

Tel: 0845 3307090

Organizata "Mind" Nr. i tel: 0300 123 3993 Faqja e internetit:

<https://www.mind.org.uk/>

Shërbimi i "Priory Group"

Nr. i tel: 0800 6911552

Faqja e internetit: <https://www.priorygroup.com/>

Psikiatra – MB

Nr. i tel: 0330 1241980

Faqja e internetit: <https://www.psychiatry-uk.com/>

Faqja e internetit e

"Refugee Council":

<https://www.refugeecouncil.org.uk>

Shërbimi i ndihmës ndaj stresit traumatik - tel. i Qendrës

"South London and Maudsley NHS Foundation Trust"

Nr. i tel: 020 322829 69

"Kooth" (për fëmijët dhe të rinjtë)

Nr. i tel.: 0845 3307090

What services do I access in an emergency?

If you or a family member has an accident or a sudden serious illness you should go to your nearest hospital with an A&E department which is free for everyone.

If it is an extreme emergency call 999 and ask for an ambulance to transport you to a hospital. This service is free of charge and should only be used in an emergency.

If you are able to, you may also make your own way to the A&E department.

Do not use A&E for minor medical problems.

Once your medical situation has been stabilised in the Accident and Emergency department you may need to stay in a specialist department of the hospital until you have fully recovered and can return home.

If you are admitted to hospital it is very important that you tell your doctor that you have either Humanitarian Protection or refugee status so that you do not get charged for any part of your hospital stay and treatment.

Cilat janë shërbimet që më ofrohen në urgjencë

Nëse ju apo një anëtar i familjes pëson një aksident ose sëmundje të rëndë të papritur ju duhet të shkoni në spitalin më të afërt, në Sallën e Aksidenteve dhe Urgjencave (A&E) që është falas për të gjithë.

Në rast të ndonjë urgjence të jashtëzakonshme telefononi nr. 999 dhe kërkonte ambulancën për t'ju transportuar në spital. Ky shërbim ofrohet falas dhe duhet të përdoret vetëm në raste urgjente.

Nëse do të keni mundësi, ju gjithashtu mund të vini vetë në Sallën e Aksidenteve dhe Urgjencave (A&E).

Mos ejani në Sallën e Aksidenteve dhe Urgjencave (A&E) për probleme të vogla mjekësore.

Sapo gjendja juaj shëndetësore të jetë stabilizuar në Sallën e Aksidenteve dhe Urgjencave, mund t'ju duhet të qëndroni në një dhomë të specializuar të spitalit derisa të shëroheni plotësisht dhe të mund të ktheheni në shtëpi.

Nëse shtroheni në spital është shumë e rëndësishme që t'i thoni doktorit që keni statusin e mbrojtjes humanitare ose të refugjatit që mos të paguani për qëndrimin ose trajtimin në spital.

How do I access medication from the pharmacy?

Pharmacy

Your GP may want you to take medicines and will write you a prescription. Take your prescription to the pharmacy or chemist.

You can visit NHS Choices to find your local pharmacy: www.nhs.uk/Service-Search/Pharmacy/LocationSearch/10 or ask for advice at your GP surgery.

The pharmacist can also give free advice on treating minor health problems, such as colds and coughs.

You can buy some medicines from the pharmacy without a prescription, including some painkillers and cough medicines however you will have to pay for these medicines.

You may be charged for prescription medicines (see next section).

Farmaci

Si mund të marrë medikamente nga farmacia

GP-ja juaj mund të dojë që të merrni ilaçe dhe do t'ju japë një recetë. Paraqiteni recetën tuaj në farmaci.

Ju mund të vizitoni faqen e internetit "NHS Choices" për të gjetur farmacinë tuaj lokale: www.nhs.uk/Service-Search/Pharmacy/LocationSearch/10 ose kërkonti këshilla në klinikën tuaj të GP.

Farmacisti mund t'ju ofrojë edhe këshilla falas për trajtimin e shqetësimeve të vogla shëndetësore, si për ftohjen ose kollën.

Ju mund të blini disa ilaçe nga farmacia pa recetë, përfshirë disa qetësues dhe ilaçe për kollën. Pra, juve mund t'ju duhet të paguani për këto ilaçe.

Ju mund të paguani për ilaçet me recetë (shikoni pjesën tjetër).

How do I access financial support for health costs?

Although treatment on the NHS is free at the point of delivery, prescriptions, dental treatment, sight tests, wigs and fabric supports are not free to everyone in some parts of the UK.

Some people are automatically entitled to free prescriptions and dental care including children, pregnant women and people receiving certain benefits. NHS eye tests are also free for some people (for example children or those aged 60 or over).

If you are no longer receiving benefits but have a low income, you can get financial help by filling in an HC1 form. You will be asked to explain your current sources of income and to provide payslips if you have a job. You will then get an HC2 certificate which is normally valid for one year. The HC2 certificate covers:

- Prescription costs
- Dental costs
- Eye care costs
- Healthcare travel costs
- Wig and fabric supports

HC1 forms are available from your GP surgery, Jobcentre Plus, most NHS hospitals and may be available from your dentist or optician. You can also get an HC1 form by calling 0300 123 0849.

Visit NHS Choices for more information: www.nhs.uk/NHSEngland/Healthcosts/Pages/nhs-low-income-scheme.aspx

Prescription costs

Dental costs

Eye care costs

Travel costs

Wig and fabric supports

Kostot e recetave

Si mund të marrë ndihmë financiare për kostot shëndetësore

Pavarësisht se trajtimet në NHS janë falas në origjinë, recetat, trajtimet dentare, vizitat okulistike, parukat dhe pjesët tekstile të veçanta nuk janë falas për të gjithë në disa rajone të MB-së.

Kostot dentare

Disa njerëz kanë automatikisht të drejtën për receta dhe kujdes dentar falas, përfshirë fëmijët, gratë shtatzëna dhe ata që marrin benefite të caktuara. Vizitat okulistike në NHS janë gjithashtu falas për disa njerëz (për shembull për fëmijët ose ata që janë 60 vjeç e lart).

Kostot e kujdesit të syve

Nëse nuk jeni duke përfituar më benefite, por keni të ardhura të ulëta, ju mund të merrni ndihmë financiare duke plotësuar formularin HC1. Juve do t'ju kërkohet të shpjegoni burimet aktuale të të ardhurave dhe të siguronit një bordero nëse punoni. Më pas ju do të merrni certifikatën HC2 e cila është normalisht e vlefshme për një vit. Certifikata HC2 mbulon:

- Kostot e recetave
- Kostot dentare
- Kostot e kujdesit të syve
- Kostot e udhëtimit për arsye shëndetësore
- Parukat dhe pjesët e veçanta tekstile

Kostot e udhëtimit

Formularët HC1 mund t'i tërhiqni nga klinika e GP-së, Zyra e Punës, spitalet e NHS-së dhe mund të jenë të disponueshëm edhe në klinikën e dentisti ose okulistit. Ju gjithashtu mund të merrni një formular HC1 duke telefonuar nr. 0300 123 0849.

Parukat dhe pjesët e veçanta tekstile

Për më shumë vizitoni faqen e internetit të NHS-së: www.nhs.uk/NHSEngland/Healthcosts/Pages/nhs-low-income-scheme.aspx

Service	Description of service	How to access
Dental care	<p>Regular check-ups allow your dentist to see if you have any dental problems and help to keep your mouth healthy. Your dentist will suggest how frequently you should have your next check-up based on how good your oral health is.</p> <p>Dental surgeries provide both private care and care under the NHS. If you are not entitled to a HC2 certificate you will have to pay for NHS dental care.</p>	<p>You can register at a dental surgery as an NHS patient. You can find your nearest dental surgery at www.nhs.uk/pages/home.aspx or ask the organisation supporting you for advice.</p> <p>If you require urgent dental care either:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Call your dentist 2) Call NHS 111 3) If it is an emergency go to your nearest hospital with an A&E department
Eye care services	<p>If you need your eyes tested or need new glasses, make an appointment to see an optician.</p> <p>If you are not entitled to a HC2 certificate you will have to pay for eye sight tests and services.</p>	<p>There are opticians in most town centres.</p> <p>If you require urgent eye care either:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Call NHS 111 2) If it is an emergency go to your nearest hospital with an Accident and Emergency department.

Shërbimi	Përshkrimi i shërbimit	Si mund të përfitoni
<p>Kujdes dentar</p>	<p>Kontrollet e rregullta i japin mundësi dentistit të shikojë nëse keni ndonjë problem dentar dhe t'ju ndihmojë që të keni dhëmbë më të shëndetshëm. Bazuar në shëndetin e dhëmbëve tuaja, dentisti do t'ju sugjerojë se sa shpesh dhe kur duhet ta bëni kontrollin tjetër.</p> <p>Klinikat dentare sigurojnë edhe shërbim privat edhe nën kujdesin e NHS-së. Nëse nuk keni të drejtën për certifikatë HC2 ju duhet të paguani për shërbimet dentare pranë NHS-ve.</p>	<p>Ju mund të regjistroheni në një klinikë dentare si pacient i NHS-së. Ju mund të gjeni klinikën më të afërt dentare në faqen e internetit: www.nhs.uk/pages/home.aspx ose të këshilloheni me organizatën që ju ofron mbështetje.</p> <p>Nëse keni nevojë për kujdes urgjent dentar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Telefononi dentistin tuaj 2) Telefononi NHS-në në 111 3) Nëse është rast urgjent shkoni në spitalin më të afërt, në Sallën e Aksidenteve dhe Urgjencave (A&E)
<p>Shërbimet për kujdesin e syve</p>	<p>Nëse keni nevojë të bëni një kontroll të syve ose keni nevojë për syze, caktoni një vizitë tek okulisti.</p> <p>Nëse nuk keni të drejtën për certifikatë HC2 ju duhet të paguani për kontrollin dhe shërbimet e kujdesit të syve.</p>	<p>Okulistët ndodhën në shumicën e qendrave të qytetit.</p> <p>Nëse keni nevojë për kujdes urgjent të syve:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Telefononi NHS-në në 111 2) Nëse është rast urgjent shkoni në spitalin më të afërt, në Sallën e Aksidenteve dhe Urgjencave (A&E)

Sexual health services

Sexual health services are free and available to everyone regardless of sex, age, ethnic origin and sexual orientation.

Sexual health services are provided by GPs and specialised sexual health clinics. You can visit any sexual health clinic; it doesn't have to be one in your local area. For sexual health services, you do not have to give your real name or tell staff who your GP is if you do not want to.

You can find your nearest sexual health service at www.nhs.uk/pages/home.aspx

Maternity services

You can access maternity services for free care including during pregnancy, childbirth and postnatal care.

It is very important that you tell your midwife or doctor that you have either Humanitarian Protection or refugee status so that you do not get charged.

After the birth of your child extra support will be given in the form of child health visitors. These are qualified nurses who provide free support and advice to new mothers. They may come to visit you and your baby at your home.

When you first learn that you are pregnant book an appointment to see your GP as soon as possible and your GP will give you the details of NHS help and services available.

Shërbimet e shëndetit seksual

Shërbimet e shëndetit seksual janë falas dhe të disponueshme për të gjithë pavarësisht gjinisë, moshës, etnisë dhe orientimit seksual.

Shërbimet e shëndetit seksual sigurohen nga GP-të dhe klinikat e specializuara të shëndetit seksual. Ju mund të vizitoheni në çdo klinikë të shëndetit seksual; nuk duhet të vizitoheni medoemos në njëerën nga klinikat e zonës suaj lokale. Për shërbimet e shëndetit seksual, ju nuk keni pse të jepni emrin tuaj të vërtetë ose t'i tregoni personelit GP-në tuaj, nëse nuk dëshironi.

Ju mund të gjeni klinikën më të afërt të shërbimeve të shëndetit seksual në faqen e internetit www.nhs.uk/pages/home.aspx

Shërbimi konsulator për nënat e reja

Ju mund ta përfitoni falas shërbimin konsulator përfshirë atë gjatë shtatzënisë, lindjes dhe pas lindjes.

Është shumë e rëndësishme që t'i thoni mamisë suaj që keni përfituar ose statusin e mbrojtjes humanitare ose të refugjatit që mos të paguani.

Pas lindjes së fëmijës juve do t'ju ofrohet përkrahje ekstra në formën e vizitorëve të shëndetit të fëmijës. Këto infermiere janë të kualifikuara dhe u ofrojnë mbështetje dhe këshilla falas nënave të reja. Ato mund t'ju vizitojnë ju dhe foshnjën tuaj në shtëpinë tuaj.

Nga momenti i parë që mësoni se jeni shtatzënë caktoni një vizitë te GP-ja sa më shpejt të jetë e mundur dhe GP-ja juaj do t'ju informojnë rreth ndihmës dhe shërbimeve në dispozicion nga NHS.

Mental health

Mental health services in England deal with a wide range of issues including depression, anxiety and post traumatic stress disorder. There are services for children, young people and adults including older adults.

How and what services are available in each area may differ.

Your GP will be able to provide information on what services are available in your area. You can also look on NHS Choices: <https://www.nhs.uk/pages/home.aspx>

You can access NHS mental health services for free.

There are a number of ways to access support for mental health problems.

You can make an appointment with your GP and ask them to refer you or a child to a mental health service.

There may be local mental health services provided by the voluntary sector, either ask your GP or look on NHS Choices for what is available in your area.

If you are an adult with depression or anxiety, your local Improving Access to Psychological Therapies services may allow you to refer yourself without seeing your GP. Look on NHS Choices to see what is available in your area:

www.nhs.uk/pages/home.aspx

If you are dealing with a mental health crisis, you can:

- 1) Look on NHS Choices for crisis services in your area
- 2) Contact NHS 111
- 3) You could go to your nearest hospital with an A&E department

Shëndeti mendor

Shërbimet e shëndetit mendor në Angli përfshijnë një gamë të gjerë problemesh si depresionin, ankthin dhe çrregullimin e stresit post-traumatik. Aty ofrohen shërbime edhe për fëmijët, të rinjtë, të rriturit përfshirë edhe të moshuarit.

Si dhe çfarë shërbimesh ofrohen në çdo zonë kjo mund të jetë e ndryshme.

GP-ja juaj do t'ju sigurojë informacione rreth shërbimeve të mundshme në zonën tuaj. Ju gjithashtu mund të vizitoni faqen e internetit të NHS-së: **<https://www.nhs.uk/pages/home.aspx>**

Ju mund t'i përfitoni falas shërbimet e shëndetit mendor të NHS-së:

Ka një sërë mënyrash për të marrë ndihmë për problemet e shëndetit mendor.

Ju mund të lini një takim me GP-në dhe t'i kërkonit t'ju referojnë juve ose fëmijën tuaj te shërbimi i shëndetit mendor.

Mund të ketë shërbime lokale të shëndetit mendor të siguruara nga organizata vullnetare. Ju mund të pyesni ose GP-në tuaj, ose kontrolloni faqen e internetit të NHS-së për të parë se çfarë ofrohet në zonën tuaj.

Nëse jeni një i rritur me depresion ose ankth, shërbimet lokale "Përmirësimi i Qasjes në Terapi Psikologjike" mund t'ju lejojnë që të referoheni vetë pa nevojën e GP-së suaj. Kontrolloni faqen e internetit të NHS-së për të parë se çfarë ofrohet në zonën tuaj:

www.nhs.uk/pages/home.aspx

Nëse jeni duke u përballur me kriza të shëndetit mendor ju mund të:

- 1) Kontrolloni faqen e internetit të NHS-së për shërbime në nevojë krize në zonën tuaj
- 2) Telefononi NHS-në në 111
- 3) Ju mund të shkoni në spitalin më të afërt, në Sallën e Aksidenteve dhe Urgjencave (A&E)

Drugs, alcohol and smoking

It is illegal to:

- Buy alcohol when under 18, or sell alcohol to anyone under 18
- Sell tobacco products to anyone under 18
- Smoke in an indoors public place or workplace
- Drive or sit in the driving seat of a vehicle when you have been drinking alcohol or taking illegal drugs and some prescribed medicines
- Possess or sell some drugs

There are many organisations that can give you confidential, non-judgemental advice on reducing or stopping the use of alcohol, nicotine or drugs.

You can visit your GP or pharmacy for further support and information.

**Droga,
alkooli
dhe pirja e
duhanit:**

Është e paligjshme:

- Të blini alkool nëse jeni nën 18 vjeç ose ta shitni atë tek ata që janë nën 18 vjeç
- Të shitni produkte duhani tek ata që janë nën 18 vjeç
- Të pini duhan në ambiente të brendshme publike ose vendin e punës
- Të drejtoni ose të uleni në ndenjësen e shoferit kur jeni nën efektin e alkoolit ose të drogave të paligjshme dhe të disa ilaçeve me recetë
- Të mbani ose shitni disa lloje drogash

Ka shumë organizata që mund t'ju ofrojnë këshilla konfidenciale pa paragjykime mbi reduktimin ose ndalimin e përdorimit të alkoolit, nikotinës ose drogave.

Ju mund të vizitoni GP-në ose farmacinë tuaj për ndihmë dhe informacione të mëtejshme.

Summary

A General Practitioner (GP) is the first doctor you will usually visit when accessing healthcare – you should register with a GP as soon as possible

If someone is seriously ill or injured and their life is at risk call 999

If you urgently need medical help or advice but it's not a life threatening situation call NHS 111

As a refugee, you will be able to access National Health Services including GPs, hospitals and maternity services without charge

Përmbledhje

	<p>Mjeku i Përgjithshëm (GP) është mjeku i parë tek i cili do të vizitoheni zakonisht gjatë marrjes së kujdesit shëndetësor - ju duhet të regjistroheni me një GP sa më shpejt të jetë e mundur.</p>	
	<p>Nëse dikush është i/e sëmurë rëndë dhe jeta e tij/saj është në rrezik telefononi nr. 999.</p>	
	<p>Nëse keni nevojë për ndihmë ose këshillë mjekësore urgjente, por që situata nuk është kërcënuese për jetën, telefononi NHS-në në nr. 111</p>	
	<p>Si refugjat/e, ju do të mund të përfitoni falas Shërbimet Kombëtare Shëndetësore përfshirë GP-të, spitalet dhe shërbimin konsulator për nënat e reja.</p>	

Chapter 9

Contacts and Further Information

Kapitulli 9

Kontaktet dhe informacionet e mëtejshme

Emergency contact details

Emergency services

Call **999** and ask for the police, an ambulance or the fire service

National Grid

If you smell gas in or near your home, call **0800 111 999**

Other useful contacts and information

Police

To report crime and other concerns that do not require an emergency response, please call **101**

Website for England: www.police.uk

Healthcare

If you urgently need medical help or advice but it's not a life-threatening situation, you can contact:

- **NHS England**
Website: www.nhs.uk
Tel: **111**

Numrat e kontaktit të urgjencës

Shërbimet e urgjencës

Telefononi nr. **999** për të thirrur policinë, ambulancën ose zjarrfikësen.

Kompania e gazit "National Grid"

Nëse nuhasni gaz në shtëpinë tuaj ose afër shtëpisë suaj, telefononi nr. **0800 111 999**

Kontakte dhe informacione të tjera të nevojshme

Policia

Për të raportuar një krim dhe shqetësime të tjera që nuk kanë nevojë për reagim urgjent, ju lutemi telefononi nr. **101**

Faqja e internetit për Anglinë: www.police.uk

Kujdesi shëndetësor

Nëse keni nevojë për ndihmë ose këshillë mjekësore urgjente, por që situata nuk është kërcënuese për jetën, mund të kontaktoni:

- **NHS Angli**

Faqja e internetit: www.nhs.uk

Tel: **111**

For less urgent health needs, contact your GP or local pharmacist.

- **Doctors of the World**

Provides help to register with a GP and access healthcare

Website: www.doctorsoftheworld.org.uk

Email: clinic@doctorsoftheworld.org.uk

Tel: **0808 1647 686**

- **Freedom from Torture**

Medical and social care, practical assistance and psychological and physical therapy for survivors of torture

Website: www.freedomfromtorture.org

- **Helen Bamber Foundation**

Medical and social care, practical assistance and psychological and physical therapy for survivors of torture

Website: www.helenbamber.org

Emotional support

- **Samaritans**

Support for those in emotional distress or struggling to cope

Website: www.samaritans.org

Email: jo@samaritans.org

Tel: 116 123

Për nevoja shëndetësore më pak urgjente, kontaktoni me GP-në ose farmacistin tuaj lokal.

- **Doctors of the World (Doktorët e Botës)**
ofron ndihmë për t'ju regjistruar në një GP dhe për të marrë kujdes shëndetësor
Faqja e internetit: www.doctorsoftheworld.org.uk
Emaili: clinic@doctorsoftheworld.org.uk
Nr. i tel: **0808 1647 686**
- **Freedom from Torture (Liria nga tortura)**
ofron kujdes mjekësor dhe social, ndihmë praktike dhe psikologjike dhe terapi fizike për të mbijetuarit e torturës
Faqja e internetit: www.freedomfromtorture.org
- **Helen Bamber Foundation (Fondacioni "Helen Bamber")**
Ofron kujdes mjekësor dhe social, ndihmë praktike dhe psikologjike dhe terapi fizike për të mbijetuarit e torturës
Faqja e internetit: www.helenbamber.org

Mbështetje emocionale

- **Shoqata "Samaritans"**
Mbështetje për ata që janë në ankth ose përballen me vështirësi
Faqja e internetit: www.samaritans.org
Emaili: jo@samaritans.org
Tel: 116123

Refugee agencies and charities

- **UNHCR UK**

Website: www.unhcr.org.uk

Tel: **0203 761 9500**

Email: gbrlo@unhcr.org

- **Refugee Action**

Website: www.refugee-action.org.uk

- **Refugee Council**

Website: www.refugeecouncil.org.uk

- **British Red Cross**

Advice and support for family tracing and reunion

Website: www.redcross.org.uk/What-we-do/Refugee-support/Our-services-for-refugees

Agjencitë dhe shoqatat bamirëse për refugjatët

- **UNHCR MB**

Faqja e internetit: www.unhcr.org.uk

Nr. i tel: **0203 761 9500**

E-mail: gbrlo@unhcr.org

- **Refuge Action (Në ndihmë të refugjatëve)**

Faqja e internetit: www.refugee-action.org.uk

- **Refugee Council (Këshilli i Refugjatëve)**

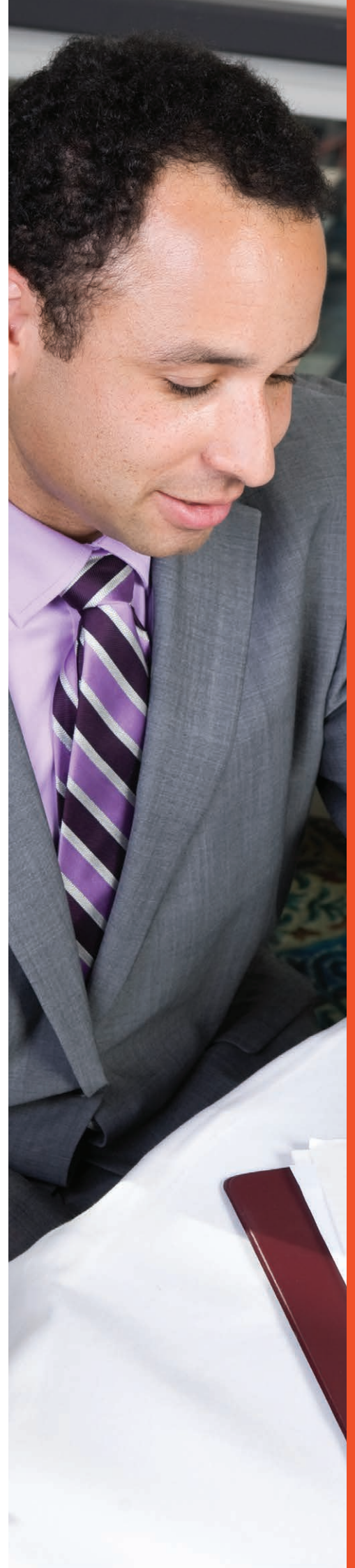
Faqja e internetit:

<https://www.refugeecouncil.org.uk>

- **Kryqi i Kuq Britanik**

Këshilla dhe mbështetje për gjetjen dhe ribashkimin e familjeve

Faqja e internetit: [www.redcross.org.uk/
What-we-do/Refugee-support/Our-services-for-refugees](http://www.redcross.org.uk/What-we-do/Refugee-support/Our-services-for-refugees)

Education and employment

- **National Careers Service**

Information, advice and guidance to help you make decisions on learning, training and work opportunities

Website:

www.nationalcareersservice.direct.gov.uk

Tel: **0800 100 900**

- **ACAS (Advisory, Conciliation and Arbitration Service)**

Advice on employment law in Great Britain (Scotland, Wales and England)

Website: www.acas.org.uk

Tel: **0300 123 1100**

- **Modern Slavery Helpline**

Website: www.modernslaveryhelpline.org/

Tel: 0330 0552 2200

Equality

- **Equality Advisory Service**

Advice and assistance on issues relating to equality and human rights

Website: www.equalityadvisoryservice.com

Tel: **0808 800 0082**

Arsimi dhe punësimi

- **National Careers Service" (Shërbimi Kombëtar i Karrierës)**
Informacion, këshilla dhe udhëzime për t'ju ndihmuar të merrni vendime mbi mundësitë e të mësuarit, trajnuarit dhe punësuarit
Faqja e internetit:
www.nationalcareersservice.direct.gov.uk
Nr. i tel: **0800 100 900**
- **ACAS (Shërbimi për Këshillimin, Ndërmjetësimin dhe Zgjidhjen e Mosmarrëveshjeve)**
Këshilla për Kodin e Punës në Britaninë e Madhe (Skoci, Uells dhe Angli)
Faqja e internetit: www.acas.org.uk
Tel: **0300 123 1100**
- **Linja e ndihmës telefonike e "Modern Slavery" (Viktimat e Skllavërisë Moderne)**
Faqja e internetit:
www.modernslaveryhelpline.org/
Nr. i tel: 0330 0552 2200

Barazia

- **Equality Advisory Service (Shërbimi Këshillimor për Barazinë)**
Këshilla dhe asistencë për çështje që kanë të bëjnë me barazinë dhe të drejtat e njeriut
Faqja e internetit: www.equalityadvisoryservice.com
Tel: **0808 800 0082**

Domestic violence

- **England Domestic Violence Helpline**
Website: www.nationaldomesticviolencehelpline.org.uk
Tel: **0808 2000 247**
- **National Centre for Domestic Violence**
Website: www.ncdv.org.uk
Tel: **0800 970 2070**
- **Men's Advice Line**
Website: www.mensadviceline.org.uk
Tel: **0808 801 0327**

Sexual violence

- **Rape Crisis England**
Information and advice for those who are experiencing or have experienced sexual violence in the past
Website: www.rapecrisis.org.uk
Tel: 0808 802 9999
- **Survivors UK**
Help for men who have experienced sexual violence
Website: www.survivorsuk.org
Tel: 020 3598 3898
Text: 020 3322 1860

Dhuna në familje:

- **Linja e ndihmës për dhunën në familje, Angli**
Faqja e internetit: www.nationaldomesticviolencehelpline.org.uk
Nr. i tel: **0808 2000 247**
- **Qendra Kombëtare për Dhunën në Familje**
Faqja e internetit: www.ncdv.org.uk
Tel: **0800 970 2070**
- **Linja e ndihmës për këshillimin e burrave**
Faqja e internetit: www.mensadvice.org.uk
Nr. i tel: **0808 801 0327**

Dhunë seksuale

- **Rape Crisis England**
(Trauma nga Përdhunimi, Angli) Informacione dhe këshilla për ata që janë duke përjetuar ose kanë përjetuar dhunë seksuale në të kaluarën
Faqja e internetit: www.rapecrisis.org.uk
Tel: 0808 802 9999
- **Survivors UK**
(Të mbijetuarit, MB) Ndihmë për meshkujt që kanë përjetuar dhunë seksuale
Faqja e internetit: www.survivorsuk.org
Tel: 020 3598 3898
Mesazh: 020 3322 1860

Forced marriage

- **Karma Nirvana**

Support for victims and survivors of forced marriage and honour based abuse

Website: www.karmanirvana.org.uk

Tel: **0800 5999 247**

- **Forced Marriage Unit**

UK government helpline providing advice and support to victims of forced marriage.

Email: fmufco.gov.uk

Tel: **020 7008 0151**

Children

- **National Society for the Prevention of Cruelty to Children**

Website: www.nspcc.org.uk

Tel: **0808 800 5000**

- **Childline**

Website: www.childline.org.uk

Tel: **0800 1111**

LGBT

- **Broken Rainbow (for lesbian, gay, bisexual and transgender people)**

Website: www.brokenrainbow.org.uk

Tel: **0845 2604 460**

Martesa të detyruara

- **Karma Nirvana**

"Mbështetje për viktimat dhe të mbijetuarit e martesave të detyruara dhe të abuzuarit për arsye nderi

Faqja e internetit: www.karmanirvana.org.uk

Tel: **0800 5999 247**

- **Forced Marriage Unit**

(Njësia e Martesave të Detyruara) Linja e ndihmës së qeverisë së MB që ofron këshilla dhe mbështetje për viktimat e martesave të detyruara.

E-mail: fmufco.gov.uk

Tel: **020 7008 0151**

Fëmijët

- **National Society for the Prevention of Cruelty to Children (Shoqata Kombëtare për Parandalimin e Keqtrajtimit të Fëmijëve)**

Faqja e internetit: www.nspcc.org.uk

Tel: **0808 800 5000**

- **Linja e ndihmës për fëmijët**

Faqja e internetit: www.childline.org.uk

Nr. i tel: **0800 1111**

LGBT

- **Broken Rainbow (Ylberi i thyer) (për lesbiket, homoseksualët, biseksualët dhe transgjinatorët)**

Faqja e internetit: www.brokenrainbow.org.uk

Tel: **0845 2604 460**

General information and advice

- **Migrant Help**

Advice and support for migrants in the UK

www.migranthelpuk.org

0808 8010 503

- **GOV.UK**

The UK government website, where you can find further details on topics included within this guide, such as benefits, taxes and your rights and responsibilities: www.gov.uk

- **Education UK**

Information about the UK's weather, food and drink, language, clothing, religion and more:

www.educationuk.org/global/sub/welcome-to-the-uk/

- **Expat Arrivals**

Information on life in the UK for global expats

www.expatarivals.com/the-united-kingdom/culture-shock-in-the-united-kingdom

- **Citizen Advice**

Free, independent, confidential and impartial advice on your rights and responsibilities

Website for England:

www.citizensadvice.org.uk

Tel for England: **0344 111 444**

Informacion dhe këshilla të përgjithshme

- **Migrant Help (Ndihmë për emigrantët)**

Këshilla dhe mbështetje për emigrantët në MB

www.migranthelpuk.org

0808 8010 503

- **GOV.UK**

Faqja e internetit e qeverisë së MB-së, ku mund të gjeni informacione të mëtejshme rreth çështjeve të tjera të përfshira në këtë udhëzues, si përfitimet, taksat dhe të drejtat e përgjegjësitë tuaja:

www.gov.uk

- **Arsimi në MB**

Informacion rreth motit, kuzhinës, pijeve, gjuhës, veshjeve, fesë e shumë të tjera në MB:

www.educationuk.org/global/sub/welcome-to-the-uk/

- **Mbërritja e të huajve**

Informacion rreth jetës në MB për emigrantët globalë

www.expatarrivals.com/the-united-kingdom/culture-shock-in-the-united-kingdom

- **Citizen Advice (Këshilla për qytetarët)**

Këshilla të pavarura, konfidenciale dhe të paanshme falas për të drejtat dhe përgjegjësitë tuaja

Faqja e internetit për Anglinë:

www.citizensadvice.org.uk

Nr. i tel. për Anglinë: **0344 111 444**

